Cena egz. 20 groszy

14 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Do „Dziennika“ dołączamy co tydzień: Tygodnik Sportowy i Dodatek powieściowy. Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 4—7 po południu. Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 5. Przedstawicielstwa: w Toruniu, ul. Mostowa 17 — w Grudziądzu, ul. Toruńska 22 w Inowrocławiu, Król. Jadwigi 16 w Gdyni, Skwer Kościuszki 24, I ptr.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 2.95 zł. miesięcznie 8.85 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.34 zł. miesięcznie, 10.00 zł. kwartalnie Pod opaską: w Polsce 6.95 zł., zagranicę 9.25 zł. miesięcznie. Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 12/14. Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.

Telefony: Nr zbiorowy 2650 (trzy przewody) — Oddział w Bydgoszczy 1299. | Założyciel Jan Teska. | Telefony Przedstaw.: Toruń 1546, Grudziądz 1294, Gdynia 1460, Inowrocław 637

Numer 206 | BYDGOSZCZ, piątek dnia 9 września 1938 r. | Rok XXXII.

Istota zagadnienia.

Sprawa sudecka nie schodzi z łamów prasy światowej. Co powiedział Henlein, z kim obradował Ashton Gwatkin, jaki plan opracowuje Benesz, co powie w Norymberdze Hitler? — oto pytania, którymi męczy się opinia.

Istota zagadnienia nie leży ani w tym, kto co powie i jaki plan wymyśli, lecz w tym fakcie, że Niemcy sudeccy po pierwsze ...nie są Czechami, a po drugie wyznają zupełnie inny światopogląd i nie chcą bytować w ramach wspólnoty państwowej. *Trzecia Rzesza, która jest jedynie odpowiedzialną za sprawę sudecką, teoretycznie mogłaby nie istnieć i sprawa sudecka byłaby sprawą bodaj czy nawet nie groźniejszą dla Czechosłowacji niż jest nią obecnie!!* Jeśli bowiem jakakolwiek mniejszość licząca 25% ludności tak by się zorganizowała do walki z panującą większością, jak to ma miejsce w Czechosłowacji, każde państwo zadrżałoby w posadach. Co więcej. Opinia światowa byłaby po stronie tej mniejszości. I jeśli jest odwrotnie w wypadku sudeckim, przypisać to należy tylko *przerażającemu wszystkich faktowi ciążenia masy germańskiej liczącej już 75 milionów ludzi.*

Wyobraźmy sobie, że Trzeciej Rzeszy nie ma, ale jest Henlein, mający za sobą 90% ludności i reprezentujący zdecydowanie odśrodkowe tendencje. Co mogą uczynić Czesi? Nasuwają się dwa zasadnicze rozwiązania:

Czesi przestają bawić się z Niemcami w bezpłodne rozmowy i *stosują siłę*. Pacyfikują Sudety, jak niegdyś Anglia pacyfikowała Irlandię, lub tak niedawno Waziristan (ale nie jak Palestynę, bo ten przykład nie budzi nadziei na stosowanie siły!!) Przypuśćmy nawet, że Czechom stać odwagi na taki akt. Czy przyniósł by on jakieś trwalsze rezultaty? Czy w praktyce nie podkopał by jeszcze bardziej fundamentów państwa, choćby z uwagi na konieczność stosowania takiej samej polityki wobec innych mniejszości. Zdaje się, że największy wróg Niemiec i największy przyjaciel Czechów, nie mógłby zalecać takiego rozwiązania i nikt też go w całej Europie nie zaleca. *Jakże bowiem demokracja czeska miałaby uciskać niemiecki faszyzm?!*

Jeśli nie można nic wskórać siłą, pozostaje zgoda. Uderza w tym wypadku do głowy wszystkim przykład Szwajcarii, gdzie w miłej zgodzie od setek lat żyją obok siebie górale, mówiący po niemiecku, po francusku, po włosku. Dlaczegoby w Czechosłowacji nie mogli współżyć Niemcy z Czechami, Słowacy z Węgrami i wszyscy razem z Rusinami i Polakami?

Odpowiada na to pytanie wyczerpująco prof. Gottfried Guggenbühl na łamach „Neue Züricher Zeitung“, na łamach pisma odnoszącego się z wielką sympatią dla Czechosłowacji. Uzasadnia, że *szwajcaryzacja Czechosłowacji jest najzupełniejszym absurdem.* „Państwo związkowe jest zdolne do życia — mówi Guggenbühl — *tylko na podstawie zasad, które wszystkie jego części, bez wyjątku, podnoszą w sferę, jednolitego politycznego światopoglądu*“. Takie ideje wykształciły się w Szwajcarii na przestrzeni wieków. W Czechosłowacji nie powstaną z dnia na dzień.

Jest oczywiste, że każdy stopień wolności przyznany Niemcom sudeckim nie wzmocni państwa czechosłowackiego, tylko rozluźni wiązania państwowe. Ich oczywistym i nieulegającym wątpliwości celem jest oderwanie Sudetów. Jeśli do-

(Ciąg dalszy na str. 2.)

Niespodziewane zaostrzenie sytuacji.

Niemcy sudeccy przerywają rokowania z rządem czeskim.

Praga, 8. 9. (PAT) Kierownictwo partii niemiecko-sudeckiej ogłosiło wczoraj wieczorem, że

przerywa rokowania z rządem na znak protestu przeciwko zajściom w Morawskiej Ostrawie.

Przebieg posiedzenia partyjnego, na którym zapadła decyzja według komunikatu, ogłoszonego przez władze partyjne, przedstawia się następująco:

Wczoraj po południu delegacja partii niemiecko-sudeckiej zebrała się na posiedzeniu, celem zapoznania się z nowymi propozycjami rządu czechosłowackiego. Posłowie Kundt i Rosche przedstawili sprawozdanie z rozmowy z premierem Hodżą, podczas której złożyli w imieniu partii **protest z powodu przedwczesnego ogłoszenia projektu czeskiego, zanim został on zakomunikowany partii jako stronie rokującej.** Na posiedzeniu postanowiono prowadzić dalej rokowania z rządem na podstawie doręczonych propozycyj i pod kątem widzenia **uregulowania sprawy zgodnie z 8 punktami deklaracji Henleina, ogłoszonej w Karlovych Varach.**

Podczas posiedzenia nadeszły wiadomości z Mor. Ostrawy o zajściu z policją i **pobiciu przez policjantów posłów niemiecko-sudeckich.** Delegacja zawiesiła obrady, uchwalając zawiadomić premiera Hodżę, że zmuszona jest z powodu zajść w Morawskiej Ostrawie **przerwać rokowania.**

Propozycje rządowe, stwierdza dalej komunikat, muszą wywołać wśród ludności niemiecko-sudeckiej wrażenie, że rząd bierze poważnie pod uwagę wykonanie poszczególnych punktów swego projektu. Tymczasem zajścia w Morawskiej Ostrawie wskazują, iż **rząd nie panuje nad sytuacją** w takim stopniu, aby móc skutecznie rozpocząć w obecnym momencie rzeczowe rozmowy i aby mógł je zakończyć w spokojnej atmosferze.

Postępowanie policji w Mor. Ostrawie stoi w jaskrawej sprzeczności z zapewnieniem wyrażonym w drugiej (obecnej) propozycji rządowej, a dotyczącym uregulowania zagadnień narodowościowo-politycznych. W tym wypadku należy brać przede wszystkim **pod uwagę. czyny a nie słowa.**

O wytworzonej sytuacji delegacja partii Niemców sudeckich zawiadomiła prezydenta Benesza i lorda Runcimana, który przyjął o godz. 17 delegację Niemców sudeckich pod przewodnictwem posła Franka.

Przebieg zajść w Morawskiej Ostrawie.

Berlin, 8. 9. (PAT) Niemieckie biuro informacyjne donosi z Morawskiej Ostrawy o pobiciu przez policję czeską posła niemiecko-sudeckiego Maya. Przebieg zajścia był następujący: Do Morawskiej Ostrawy przybyło 5 posłów niemiecko-sudeckich celem zbadania wiadomości

o brutalnym traktowaniu w więzieniu czeskim 82 aresztowanych członków partii niemiecko-sudeckiej.

Podczas rozmowy z władzami sądowymi przed lokalem sądu zgromadził się tłum Niemców, czekając na wynik interwencji. Pojawiła się policja, przy czym **doszło do starcia z tłumem.** Pos. May został pobity przez policję **szpicrutą,** a trzej posłowie zostali zatrzymani, mimo, że pokazali legitymacje poselskie.

I w Opawie.

Berlin, 8. 9. (PAT) Niemieckie biuro informacyjne donosi z Opawy o zajściu między policją a ludnością niemiecką.

Tłum kobiet i dzieci niemieckich przybył pod ratusz w Opawie, celem otrzymania wyjaśnień, czy młodzież niemiecka będzie zapisywana do szkół czeskich. Policja **rozpędziła tłum, przy czym aresztowano kilka matek,** które zwolnione zostały wskutek interwencji członków partii niemiecko-sudeckiej.

Posłowie niemiecko-sudeccy, bawiący w tym czasie w Morawskiej Ostrawie wystosowali do prezydenta Benesza telegram z protestem przeciwko brutalnemu postępowaniu policji i stwierdzający, że **zajścia w Opawie pogarszają tylko i tak naprężoną atmosferę.**

Czesi sami boją się o swoje nerwy.

Mor. Ostrawa, 8. 9. (PAT) O podnieceniu panującym wśród ludności czeskiej w krajach pogranicznych świadczy m. in. fakt, że prasa czeska codziennie niemal **zamieszcza odezwy wzywające czeskich działaczy pogranicznych do zachowania spokoju i opanowania nerwów.**

Organ czeskich działaczy oświatowych na Śląsku cieszyńskim **„Teszinske Noviny“** stwierdza, iż

rząd praski traci coraz bardziej panowanie nad sytuacją w krajach pogranicznych.

Dowodem tego są szerzące się niepokoje i zajścia w krajach sudeckich. W tych warunkach nerwy czeskich działaczy i pracowników narodowych wystawione są **na szczególnie niebezpieczne próby i mogą się w pewnej chwili załamać.**

*

Wypadki w Morawskiej Ostrawie wskazują dobitnie na to, że sytuacja w Sudetach może się rozwinąć wbrew woli mężów stanu obu zainteresowanych stron. Czesi nie panują nad nerwami jak to przyznaje czeskie pismo, ale nie panują jeszcze bardziej Niemcy, **czujący za sobą półmilionową masówkę partyjną w Norymberdze.**

Przypuszczać należy, że Runcimanowi uda się i tym razem załagodzić sytuację. Rząd angielski napiera coraz silniej na drogę w kierunku ustępstw. Benesz nie może tego głosu zlekceważyć, gdyż

Anglia obrażona nie pospieszy z pomocą.

Niemcy zaś mając takiego opiekuna, działającego po linii ich dążeń muszą odczekać na rezultaty nacisku angielskiego. Gdyby tego nie zrobili zachowali by się poniżej wymogów elementarnej logiki i zrozumienia swych interesów. Wystarczy wziąć pod uwagę, co pisze ostatnio „Times“, aby zrozumieć nasuwającą się Hitlerowi taktykę. Ostatnio „Times“, omawiając sytuację Czechosłowacji, występuje z radą pod adresem rządu praskiego, aby się zastanowił czy nie lepiej pozbyć się w ogóle balastu Niemców sudeckich i zadowolić się **bardziej jednolitym państwem, nie obciążonym mniejszością niemiecką.**

„Times“ stwierdza, że **całkowite przyjęcie przez rząd czeski żądań Henleina okazuje się coraz bardziej niemożliwe,** wobec trudności pełnego stosowania metod narodowo-socjalistycznych na określonym obszarze, wchodzącym w obręb parlamentarnej republiki i przeniesienia osobistej wierności Niemców sudeckich z głowy państwa, w którym zamieszkują, na głowę państwa sąsiedniego.

Jest rzeczą zupełnie naturalną — pisze „Times“ — że Niemcy sudeccy nie chcą znaleźć się w sytuacji, w której w razie wybuchu wojny musieliby walczyć przeciwko swoim współziomkom. Jeżeli Niemcy sudeccy obecnie domagają się więcej, niż rząd czeski wydaje się być skłonny w swoich ostatnich propozycjach udzielić, można tylko sądzić, że **Niemcy w ogóle nie czują się dobrze w obrębie czechosłowackiej republiki.**

W tym wypadku rządowi czechosłowackiemu wartoby się zastanowić nad tym, czy jest sens odrzucać projekt, istniejący w niektórych kołach,

aby uczynić z Czechosłowacji państwo, bardziej jednolite przez odstąpienie peryferii z obcą ludnością, graniczącej z państwem, do którego rasowo należy.

W każdym razie życzenia danej ludności stanowią czynnik decydująco ważny przy każdym rozwiązaniu zagadnienia, jeżeli rozwiązanie to ma być stałe i trwałe.

Dla Czechosłowacji możliwości stania się państwem jednolitym mogą znacznie przeważyć niekorzyści, wynikające z utraty niemiecko-sudeckich obszarów granicznych — kończy „Times“.

Wnioski, do których dochodzi „Times“ są identyczne z tymi, jakie niezależnie wysunęliśmy w dzisiejszym artykule wstępnym.

Usunąć źródło niepokoju.

Londyn, 8. 9. (PAT) „Evening Standard“ omawiając dylemat czesko - niemiecki stwierdza, że rokowania dochodzą do punk-

(Ciąg dalszy na str. 2)

Hitler gromi żydów w Norymberdze.

Z okazji rozdania niemieckich nagród narodowych kanclerz Hitler wygłosił na kongresie w Norymberdze przemówienie, w którym nie żałował ostrych słów pod adresem żydów.

Istota zagadnienia.

(Ciąg dalszy)

magają się autonomii, dodają do niej żądanie zmiany polityki zagranicznej. Zdradzają się tym sposobem, że pozostali by może w ramach państwowości czeskiej, *gdyby Czesi stali się im posłuszną... mniejszością.*

Pozostaje jeszcze wyjście pośrednie. Coś dać dla pewnego uspokojenia, a niezadowolonych przekonać kolbą karabina. Ponieważ 90% ludności sudeckiej znajdą się w ramach żelaznej organizacji Henleina, masaż kolbami trzeba by stosować do zbyt wielkiej ilości ludzi. Trzecie rozwiązanie w niczym nie odbiegłoby od pierwszego. Wszystkie razem są zaś *nic nie warte bo zrobione w założeniu, że Trzecia Rzesza nie miesza się do sprawy.*

A więc?

P. Piotr Berland na łamach „Temps'a" zapewnia z emfazą, że *„bez względu na takie czy inne zachowanie się mocarstw, Czechosłowacy dadzą się wybić do ostatniego, ale nie zgodzą się na niewolę".* W tym sęk, że narodu „Czechosłowaków" nie ma. Protestują przeciw temu Słowacy. *Bohaterstwo „Czechosłowaków" rozciągnie się logicznie na... Niemców sudeckich, gdy ci będą walczyć przeciw republice!!!*

Powstaje pytanie, czy Czechosłowacja jest silniejsza wraz z Niemcami i górami sudeckimi jako naturalną granicą, czy też bez Niemców i bez gór? Wyobraźmy sobie, że od Gdyni do Katowic wyrastają piękne góry takiej wysokości jak Sudety. Wyobraźmy sobie dalej, że osiem milionów naszych obywateli wzdłuż tej granicy stałoby się nagle Niemcami, że w takiej Bydgoszczy — dla przykładu — zamiast 7% Niemców, mieszkałoby tylko 7% Polaków. Czy Polska byłaby wtedy silniejszą w stosunku do Niemiec. Czy kto z nas ma wątpliwość, że *góry zastąpią poświęcenie człowieka, tym bardziej jeśli na tyłach znalazłaby się tak olbrzymia ilość wrogów?*

Postawmy jeszcze jedno pytanie w odniesieniu do Niemiec:

Czy Niemcy Hitlera, są silniejsze, posiadając poza granicą czeską trzy i pół miliona zorganizowanych i wierzących hitlerowców, czy też będą silniejsze, jeśli włączą te trzy miliony w swe granice i dadzą im pokosztować rozkoszy bytowania w Trzeciej Rzeszy?

Czy dla Europy — pytajmy się dalej — są niebezpieczniejsze takie Niemcy, które mogą rzucić zarzewie przyszłej wojny pod hasłem obrony uciemiężonej mniejszości, czy też takie, któreby *musiały odsłonić przyłbice i bez ogródek pójść rabować cudze?* Czy obrona przed temi ostatniemi Niemcami nie byłaby łatwiejsza, gdyby wśród przeciwników *stanęła Czechosłowacja pozbawiona balastu Henleina i jego podkomendnych i przez to wiele, wiele silniejsza?*

Jeśli już tak wiele rzucamy pytań, zapytajmy się jeszcze o jedno: Czy w Pradze jest do pomyślenia taki rząd, któryby miał odwagę bodaj postawić to zagadnienie przed społeczeństwem bez tego, aby się nie znaleźć im corpore (w całości) na latarniach Pragi? Czy w ogóle gdzieś, kiedyś za wyjątkiem bajecznych czasów, gdy królowie dawali swe ziemie córkom w posagu, odstępował *ktoś swoje bez walki?*

Nie oznacza to ostatnie pytanie, aby wojna o Sudety była potrzebną tak zaraz, za dwa lub trzy tygodnie. Jest wielka wątpliwość, czy Hitler zechciałby jutro czy pojutrze wcielać obszary sudeckie do Trzeciej Rzeszy. Pozyskałby przemysłowy kraj o bardzo małej zdolności samowystarczalnej i straciłby wspaniały pretekst do wywołania wojny „w obronie uciśnionychł'. Będzie wolał dyskusję o autonomię i kto wie, czy nie zgodzi się *na takie ustępstwa Benesza, które pozwolą zwiększyć stopień organizacyjny Sudetów i tym bardziej osłabić Czechosłowację.*

Dokoła sprawy sudeckiej rozwija się *gigantyczny wyścig czasu.* Czesi jeszcze chcą dobudować fortyfikacji. Anglia czeka na wykonanie zamówień dla swej floty powietrznej. Sowiety chciałyby widzieć klęskę Japonii w Chinach. Francja wzmacnia linię Maginota. Niemcy przeprowadzają manewry i budują linię Zygfryda. Kto pierwszy uzna się za gotowego? Miejmy nadzieję, że czas liczy się w tym wyścigu nie na tygodnie, tylko przynajmniej na miesiące. Nic jednak nie zmieni *tragizmu sytuacji.*

St. Strąbski.

Niespodziewane zaostrzenie sytuacji

(Ciąg dalszy)

tu zwrotnego, w którym w razie odrzucenia przez Henleina propozycyj Benesza,

Londyn i Paryż zwrócą się, o ile już się nie zwróciły, do Benesza z propozycją rozważenia czy nie uczyniłby on lepiej, gdyby zgodził się na zmianę granic i dopuści, aby te obszary sudeckie, w których ludność mówiąca po niemiecku jest najliczniejsza, zostały włączone do Niemiec.

Można wysunąć argument — pisze gazeta — że tego rodzaju rozwiązanie **byłoby lepsze, aniżeli mieć stale do czynienia ze źródłem niepokoju.**

Wczoraj wieczorem wydany został w Londynie komunikat oficjalny, stwierdzający, że poglądy wyrażone przez „Timesa" na ten sam temat, nie pokrywają się z poglądami rządu brytyjskiego.

Anglia będzie naciskać na Czechosłowację — mówią w Paryżu.

Paryż, 8. 9. (PAT) Duże wrażenie w paryskich kołach politycznych wywołał artykuł londyńskiego „Timesa" doradzający rządowi czeskiemu odstąpienie obszaru sudeckiego Rzeszy, jako jedynym rozwiązaniem sprawy. Artykuł ten zbiega się z doniesieniami prasy francuskiej, która stwierdza, że sytuacja polityczna w Czechosłowacji rozwija się **w kierunku coraz większych ustępstw rządu czeskiego wobec postulatów Niemców sudeckich.** Również korespondenci londyńscy dzienników paryskich dają wyraźnie do zrozumienia, że Anglia nie uważa bynajmniej ostatnich propozycyj czeskich za definitywne i że w razie ich nieprzyjęcia

będzie wywierała nacisk na Pragę w kierunku dalszych ustępstw.

Charakterystyczne w tym wypadku jest oświadczenie „Tempsa", który wyraża nadzieję, że „jeśli rokowania dyplomatyczne, jakie się wywiązały na podstawie definitywnych propozycyj rządu czeskiego nie dadzą rezultatów, to **rząd brytyjski poprze całym swym autorytetem propozycje arbitrażowe (rozjemcze) lorda Runcimana".** „Temps" zaznacza również, że jeszcze istnieje możliwość wystąpienia na scenę lorda Runcimana z nowymi propozycjami. Ta opinia „Tempsa" odpowiada nastrojom kół politycznych, stojących blisko Quai d'Orsay.

B. minister Frossard na łamach „Homme Libre" konstatuje, że

W. Brytania w dalszym ciągu nie chce wyraźnie angażować się po stronie Czechosłowacji.

Pos. Wolf wnosi interpelację

Mor. Ostrawa, 8. 9. (PAT) Prezes Związku Polaków poseł dr Wolf wniósł do ministra spr. wewn. interpelację w sprawie niewłaściwego postępowania organów policyjnych w stosunku do ludności polskiej. Interpelacja stwierdza, że **organa policyjne tępią bezwzględnie wszelkie, w ramach obowiązujących przepisów utrzymane, przejawy krytyki ze strony ludności polskiej postępowania urzędów i organów policyjnych.**

W przemówieniach na wiecach i zebraniach każdy ustęp, wykazujący krzywdy wyrządzane ludności polskiej uznawany jest z reguły za niedopuszczalny, powoduje przerwanie przemówienia przez przedstawiciela policji, a niejednokrotnie rozwiązanie wiecu. Często wytacza się mówcy i przewodniczącemu zebrania długotrwałe dochodzenia sądowe. Równocześnie

cenzura konfiskuje codziennie niemal wszystkie wydania dzienników polskich, bez najmniejszych podstaw prawnych i faktycznych.

Z reguły konfiskowane są wszelkie skargi i krytyki pod adresem władz czeskich i czeskich organizacyj oświatowo-społecznych, prowadzących robotę czechizacyjną na terenie Śląska, często **także dosłowne przedruki z prasy miejscowej czeskiej, niemieckiej i słowackiej.**

W tych warunkach ustawiczne kneblowanie ust przedstawicielom ludności i prasie polskiej przez władze policyjne, będące jaskrawym zaprzeczeniem wolności słowa i prasy, musi wywołać wśród najszerszych warstw ludności polskiej oburzenie i niezadowolenie. (Jest zastanawiające, że Czechosłowacja, której tak bardzo powinno zależeć na pomocy polskiej robi wszystko, aby naszą rękę odrzucić i zniechęcić największych swych przyjaciół między Polakami — red.).

Ojciec św. zabiera głos w sprawie ras.

Citta del Vaticano, 8. 9. (PAT). Podczas audiencji w Castel Gandolfo Ojciec święty wygłosił do 400 nauczycielek i nauczycieli włoskich, członków akcji katolickiej dłuższe przemówienie, w którym podkreślił na wstępie zasługi dla sprawy wiary, położone przez prezesa centralnego komitetu akcji katolickiej kard. Pizzardo. Następnie, zwracając się do nauczycielstwa katolickiego, któremu powierzona jest najszczytniejsza misja wychowania młodzieży, **Ojciec św. ostrzegł przed nadużywaniem terminów „rasizm" i „nierasizm",** gdyż bardzo łatwo można się pomylić przy interpretacji tych słów.

Ostatnio przypisywano Papieżowi szereg niewypowiedzianych myśli i zdań o rasiźmie, gdy tymczasem Ojciec święty mówił **przede wszystkim o wybujałym nacjonaliźmie,** który zamiast bratać narody szerzy nienawiść i rzuca je przeciwko sobie.

W dalszym ciągu, nawiązując do deklaracji uczonych włoskich w sprawach rasowych, Ojciec św. zaznaczył, że komentarze nieznanych mu autorów na temat poszczególnych tez deklaracji stały **w jaskrawej sprzeczności z doktryną katolicką,** błędem jest bowiem twierdzenie, jakoby religia i filozofia nie miały nic do powiedzenia w kwestii rasizmu, czyli stosunku rasy do rasy. Dotyczy to szczególnie narodów uprzywilejowanych, które posiadają kolonie i mają stale do czynienia z ludami rasy mniej uprzywilejowanej przez Opatrzność Bożą. Misją tych narodów uprzywilejowanych musi być **szerzenie cywilizacji, a nie ucisk i wyzyskiwanie tubylców.** Gdzie zaś jest mowa o cywilizacji, tam pominąć nie można religii i filozofii. Ojciec święty zaznaczył w końcu, że słowa jego nie odnoszą się wyłącznie do włoskiej polityki kolonialnej, lecz dotyczą wszystkich państw, posiadających kolonie.

Nie przyjęta dymisja min. Świętosławskiego

Warszawa, 8. 9. (Tel. wł.). Niektóre pisma podały pogłoskę, która ostatecznie nie została wyjaśniona jakoby minister oświaty p. Świętosławski podał się do dymisji, **która jednak nie została przyjęta przez Pana Prezydenta.**

Jak wiadomo, minister Świętosławski nie od dziś spotyka się z ostrą krytyką opinii publicznej. Ale nie była to jedyna racja podawania się do dymisji. Niedzielne wynurzenia radiowe samego pana ministra wskazują, że miał on poważne perypetie z ministrem skarbu, który ze względów budżetowych nie chciał się zgodzić na zapowiedziane i ogłoszone już w prasie ustanowienie nowych 4.864 etatów nauczycielskich, z których obsadzono zaledwie 2.075.

Dzisiejsza prasa słusznie zapytuje się, czy te oszczędności na szkołach i na dzieciach były konieczne? Budżet państwa jest zrównoważony. Za pierwsze 4 miesiące wykazuje nawet kilka milionów nadwyżki. Dochody wpływają normalnie! Mimo to rządowi brakło pieniędzy właśnie na szkoły!

Min. Świętosławski jest prawdziwym pechowcem. Jego wszelkie zamierzenia z wielkim trudem realizują się, o ile w ogóle nie ponosi otwartej porażki, jak np. na tle różnicy zdań z wicepremierem Kwiatkowskim, ministrem skarbu. (r)

Defilada „Służby Pracy" w Norymberdze.

Norymberga, 8. 9. Przy pięknej pogodzie od wczesnych godzin rannych oddziały Służby Pracy zaczęły się zbierać w kolumnach marszowych, celem udania się na pole Zeppelina.

Na trybunie honorowej zasiedli szefowie misyj dyplomatycznych, przewódcy partii narodowo-socjalistycznej, generalicja, admiralicja, przedstawiciele najwyższych władz państwowych, delegacje zagraniczne oraz goście honorowi kanclerza Rzeszy. Na krótko przed godz. 9-tą przyjechał samochodem kanclerz Rzeszy i witany burzliwymi owacjami zgromadzonych, zatrzymał się po środku głównej trybuny, gdzie powitali go: przewódca Frontu Pracy Hierl, minister spraw wewn. Rzeszy dr Frick i inni dostojnicy.

Wśród niemilknących okrzyków przemaszerowały przed kanclerzem **szkoły przewódców Służby Pracy w szeregach po 16-tu ludzi.** Największą owację zgotowano przedstawicielom austriackim. Następnie **w szeregach po 33 ludzi przemaszerowały kolumny Służby Pracy, w których szło 40 tys. mężczyzn i z górą 2 tys. kobiet.** Przemarsz oddziałów trwał **około półtorej godziny.** Przed trybunami przeciągnęły następnie **32 orkiestry Służby Pracy, liczące z górą 1200 ludzi.**

Po złożeniu raportu przez dr. Hierla kanclerz Rzeszy wygłosił krótkie przemówienie, w którym oświadczył m. in.:

„Witam przede wszystkim uczestników Służby Pracy mej własnej ojczyzny. Symbolem pracy was wszystkich są łopaty, którymi prowadzona jest rozbudowa narodowo-socjalistyczna. Łopaty te zapewniają obronę Rzeszy i jej niezależność i dają gwarancję nienaruszalności całego naszego terytorium, zarówno na północy, jak i na południu. Podobnie też na zachodzie wasze oddziały gwarantują bezpieczeństwo istnienia Rzeszy".

W zakończeniu kanclerz zwrócił się z podziękowaniami do organizatorów Służby Pracy oraz uczestników defilady.

Człowiek, który zbudował samochód ludowy.

50.000 marek nagrody dostał w Norymberdze od Hitlera konstruktor samochodów ludowych „KdF" — dr Porsche.

Militaryzacja portu marsylskiego.

Marsylia, 8. 9 (PAT). Zmilitaryzowanie portu marsylskiego nastąpić ma dziś rano. Wszyscy **robotnicy portowi zostaną zmobilizowani w miejscu pracy** i automatycznie podlegać będą ustawom o organizacji państwa w czasie wojny. Odpowiednie rozkazy zostały wysłane do towarzystw, do których należą doki i towarzystwa „Compagnie Maritime Marseillaise". Poza tym 900 robotników portowych otrzymało wezwania indywidualne.

W związku z tymi zarządzeniami utworzona została komisja w skład której weszli — przedstawiciel prefektury Bouches Durhone, admirał Muselier i generał Michel.

Na marginesie

Minister Święlosławski w swoim przemówieniu radiowym na rozpoczęcie roku szkolnego stwierdził, że ostrość kryzysu szkolnictwa w Polsce zależna jest w dużej mierze od dużego — w stosunku do innych państw — przyrostu naturalnego. Dzieci jest dużo, szkół mało — to jest jedna strona tego medalu, który obchodzi nie tylko numizmatyków, ale wszystkich ludzi myślących w Polsce.

Z drugiej strony jednak statystyki nieubłaganie stwierdzają, że przyrost naturalny zmniejsza się z roku na rok, że dzieci w Polsce przybywa coraz mniej. Niebezpieczeństwo tego stanu rzeczy jest jeszcze oczywistsze, niż niebezpieczeństwo wynikające z braku szkół: jesteśmy wkleszczeni między dwa ciężkie bloki — niemiecki i rosyjski i, aby ich napór wytrzymać, musimy być silni i potężni. Tymczasem u naszych sąsiadów przyrost dzięki propagandzie i wysiłkom rządów ciągle wzrasta, a u nas maleje.

Jest źle i to zło podyktowało znanemu publicyście katolickiemu Walentemu Majdańskiemu alarmujący artykuł, w którym wykazał, żę zmniejszenie się ilości urodzin w Polsce wynika nie tylko z położenia materialnego, ale przede wszystkim ze szkodliwej propagandy różnych zwolenników „życia świadomego i ułatwionego".

Majdański w imię zasad moralności katolickiej wystąpił ostro przeciw tym, którzy zubożają Polskę, pozbawiając ją obywateli. I tu rzecz najciekawsza: w Częstochowie artykuł Majdańskiego został skonfiskowany (starosta skonfiskował, sąd zatwierdził konfiskatę!).

I za co?

Starosta skonfiskował art. Majdańskiego na podstawie art. 170 k. k. (rozpowszechnianie fałszywych wiadomości mogących wywołać niepokój publiczny) i na podstawie art. 31 prawa o wykroczeniach mówiącego o „publicznym dopuszczaniu się nieobyczajnego wybryku".

„Prosto z mostu" dziwi się tej sprawie, stwierdzając nie bez goryczy:

„Tak więc Boy-Żeleński za swoją akcję propagowania zmniejszania przyrostu ludności został akademikiem literatury, jego „Piekło kobiet" jest we wszystkich bibliotekach — a Majdański, walczący o zwiększenie przyrostu ludności Polski i piętnujący ubój nienarodzonych niemowląt — oskarżony został o „nieobyczajny wybryk"..."

Różne się rzeczy u nas dzieją, ale tego jeszcze chyba nie było!

—«:»—

Humor polityczny.

NORYMBERGA.

Przepraszam bardzo,
Ale ja twierdzę,
Że nic nie zajdzie
W tej Norymberdze...
Świat jej poświęca
Tyle uwagi,
A będą tylko
Mowy i flagi.
Świat wstrzymał oddech
Wsłuchał się blady...
A tam po bruku
Grzmią defilady...
Aż wreszcie dojdzie
Do owej mowy,
Pewnie oględnej
Oraz nie nowej...
Z której wyniknie
Jasno w nastroju,
Że Niemcy pragną
Bardzo... pokoju.
I jeśli takie
Są dzisiaj zbrojne
To tylko, aby...
...Oddalić wojnę...
(„Kurier Warszawski")

NA POCZĄTEK ROKU SZKOLNEGO.

Oto roku szkolnego początek —
Dzieło w żywe obleka się formy...
Wchodzą w życie najmilsze z pamiątek
Po Jędrzejewiczach — reformy!...
Zaczęła się gimnazjów inwazja
Istny zalew: gimnazja szewskie,
Rzemieślnicze, kelnerskie gimnazja,
Dziewiarskie, kupieckie psiakrewskie...
Handlowe, drogowe, elektryczne,
Stolarskie, ślusarskie gimnazja,
Gospodarskie i mnemotechniczne...
Jednym słowem: nie gimn... ale Azja!
Licea i wyższe akademie
Typu takiego i innego
— Czytelnik nie bity w ciemię
Odgadnie, że — typu ciemnego!...
I choć jak zwykle z roku początkiem
W tych szkołach: śmiech, gwar, hałas ra- [dosny
To tylko — miłe złego początki
Ale koniec... będzie żałosny!...
(„Wróble na dachu").

List z Paryża.

Niemcy straszą,

ale nie stać ich na prowadzenie wojny.

Opinia wojskowa na zachodzie nie wierzy w bliski wybuch wojny.

(Od własnego korespondenta „Dziennika Bydgoskiego").

Paryż, we wrześniu.

Kanclerz Hitler zarówno ostentacyjnie jak i niespodziewanie odbył **przegląd fortyfikacyj na samej granicy francuskiej**, koło mostu pod Kehl. Celem podkreślenia doniosłości tej wizyty, granica niemiecka była przez kilka godzin zamknięta; komunikację z Francją przywrócono dopiero po odjeździe Führera.

„La libre Belgique" organ katolików belgijskich, zamieściła alarmujące korespondencje o nowych ubezpieczeniach w pasie nadreńskim: **Niemcy wznoszą ogromne zasieki z drutu kolczastego.** Prace te są przeprowadzane jawnie i może je stwierdzić każdy, kto w ostatnich czasach był w Nadrenii. Roboty nad ukończeniem t. zw. **„linii Siegfrieda"** prowadzi się w tempie przyspieszonym. Cała prasa światowa rozpisuje się szeroko o najnowszych ubezpieczeniach jakie powznoszono naprzeciwko linii Maginota. Poza tym znamy wszyscy szczegóły odbywających się obecnie w Trzeciej Rzeszy **manewrów, które żywo przypominają przygotowania mobilizacyjne z roku 1914...**

Czy wojna?

— Czy to już naprawdę oznacza wojnę? — zapytuje z troską obywatel biednej Europy — czy kanclerz Hitler naprawdę chce wziąć na siebie odpowiedzialność za podpalenie świata?

Otóż — wbrew wszelkim, bardzo pesymistycznym przepowiedniom, zdaje się, że nie. Piszemy „zdaje się", bo gdyby sytuacja międzynarodowa była zupełnie jasna, **gdyby nad Sprewą byli przekonani, że łańcuch przymierzy i wzajemnych ubezpieczeń politycznych w Europie nie zawiedzie — to o żadnej awanturze na większą skalę nie byłoby mowy.** W tej chwili jednak liczy się jeszcze ciągle na możliwość neutralności Anglii, na różnice między Warszawą a Pragą, na niechęć do wojny we Francji. I dlatego tak ostentacyjnie budują robotnicy niemieccy fortyfikacje nad Renem, dlatego odrutowuje się pola w okolicach Moguncji i zarządza manewry, posiadające charakter ogólnej mobilizacji. I dlatego również idą w świat wiadomości o „niezwyciężonej linii fortyfikacyj niemieckich", które dorównują, a nawet przewyższają linię Maginota. Cel tej, na olbrzymią skalę zakrojonej propagandy jest jasny:

Strachy na Lachy.

— Chcecie przyjść z pomocą Czechosłowacji? — mówi się pod adresem Paryża. — Jest to fizyczna niemożliwość. Wszystkie wasze ataki rozbiją się o świetne, betonowe forty na linii Siegfrieda. Będziecie się krwawili niepotrzebnie — i zmienią się tylko role z okresu walk pod Verdun...

— **Liczycie na pomoc Francji?** — przestrzega się Pragę czy Warszawę — **zawodne nadzieje!** Kilkadziesiąt tysięcy ludzi wystarczy, aby powstrzymać armię francuską. A cała potęga wojskowa Rzeszy zwróci się przeciwko wam. W tych warunkach o szansach obrony trudno mówić...

Wniosek: Nie róbcie gwałtu o Sudety czy Gdańsk i w ogóle nie starajcie się przeszkodzić „naturalnemu prawu historii" jakim jest pochód Niemiec na Wschód, bo to jest

Generał Keitel,
głównodowodzący armii niemieckiej.

bezcelowe. **Daleko lepiej byłoby dla Francji wycofać się w ogóle z Europy Środkowej, a dla Polski oraz Czechosłowacji wejść w orbitę wpływów berlińskich.** Wówczas, za cenę pewnych ustępstw terytorialnych, odsunęłoby się przynajmniej na jakiś czas, widmo katastrofy...

Ażeby poprzeć te argumenty, wali się w olbrzymi bęben wojenny, posługując się i linią Siegfrieda, i manewrami, i całą, niezwykle kosztowną propagandą we wszystkich krajach Europy. Krzyczy się bardzo głośno i na cały świat — by **otumanić nie tylko opinię zagraniczną, lecz przede wszystkim zagłuszyć własne obawy.** Albowiem sprawa z tymi „liniami bezpieczeństwa" i „nieograniczoną możliwością manewru" — **nie przedstawia się bynajmniej tak prosto.** Na ten właśnie temat prowadziliśmy niedawno rozmowę z wybitnym fachowcem, attaché wojskowym jednego z wielkich mocarstw, pułkownikiem M. Uwagi tego oficera, jakkolwiek wypowiadane podczas prywatnej i nieobowiązującej wymiany zdań, były tak ciekawe, że pozwalamy je sobie przytoczyć, oczywiście w najogólniejszym skrócie.

Co są warte ubezpieczenia niemieckie?

— Żeby zdać sobie sprawę z użyteczności niemieckich linij fortyfikacyjnych — mówił pułkownik M. — trzeba zwrócić uwagę na całokształt ubezpieczeń niemieckich. Otóż nie ograniczają się one wyłącznie tylko do granicy francuskiej. Nad Renem, wzdłuż Zagłębia Saary i granicy belgijskiej są one najsilniejsze, to prawda. Dlaczego? Albowiem **sztab niemiecki liczy się z ogromną przewagą techniczną francuskich dywizyj motorowych i artyleryjskich.** Armia Trzeciej Republiki wyekwipowana jest świetnie i nauka z roku 1914 nie poszła w las. Po wtóre w okolicach Moguncji znajdują się punkty, przez które idzie najkrótsza linia łącząca Francję z Czechosłowacją. W niektórych miejscach nie przekracza ona 300 kilometrów. Nic więc dziwnego, że Niemcy starają się zabezpieczyć południową Bawarię oraz Austrię przed odcięciem od reszty Rzeszy. Fortyfikacje niemieckie nie koncentrują się jednak wyłącznie na Zachodzie. **Biegną one wzdłuż granicy Czechosłowacji.**

CIĄGNĄ SIĘ RÓWNIEŻ WZDŁUŻ CAŁEJ GRANICY POLSKIEJ. ZNAJDUJĄ SIĘ TAKŻE W PRUSACH WSCHODNICH.

Jaki jest cel ujęcia całych Niemiec w kleszcze fortyfikacyj i zamienienie Rzeszy w jedną wielką twierdzę? Ten sam, jaki przyświecał sztabowi generalnemu w czasie wielkiej wojny. Chodzi o możność wykorzystania centralnego położenia Niemiec — i łatwiejszą dyslokację oddziałów operacyjnych. Nie wolno bowiem zapominać, że w czasie wojny centralne położenie Niemiec i Austro-Węgier oraz brak jednolitego dowództwa a co za tym idzie jednolitego działania na wszystkich frontach — było przyczyną względnie długiej obrony Niemiec przed nieuchronną klęską. **Dzisiaj zasięg wpływów niemieckich ogromnie zmalał — ale dlatego właśnie chodzi o wykorzystanie wszystkich środków obrony.**

Szkoda Nadrenii!

— Czy możliwość jej podjęcia istniała przed zajęciem Nadrenii?

— Stanowczo nie. O jakichkolwiek szansach oporu przed zajęciem Nadrenii nie było mowy, albowiem wojska francuskie mogłyby od razu przenieść wojnę na teren niemiecki — **i to teren nadzwyczaj ważny, gdyż skupiający cały wojenny przemysł Rzeszy.** Nie przeczę więc, że zajęcie Nadrenii, podyktowane przede wszystkim względami strategicznymi, było ogromnym wzmocnieniem szans oporu Niemiec, że zwiększyło możność podjęcia prób większego manewru, że przywróciło po prostu faktyczne znaczenie armii niemieckiej. Ale stąd do twierdzenia, że remilitaryzacja Nadrenii przesądzi losy przyszłej wojny — **bardzo daleko.**

Francja nie będzie się tylko bronić!

— Więc te teorie o zatrzymaniu armii francuskiej i przerzuceniu wszystkich sił na wschód...

— ...Należy zaopatrzyć bardzo dużą dozą nieufności. Przede wszystkim naiwnym i całkowicie nieuzasadnionym jest twierdzenie, jakoby t. zw. „linię Siegfrieda" można było obronić za pomocą kilkudziesięciu tysięcy żołnierzy. **Każde ubezpieczenie jest nie tylko obronne, ale również, o czym się mniej wie, ofensywne.** Linia Maginota nie ma zadania wyłącznie obronnego, gdyż wówczas mijałaby się ze swoim celem — ale przede wszystkim ma zadanie **zabezpieczenia wielkiej koncentracji wojsk.** O „broni defensywnej" czy też „ofensywnej" trudno w ogóle mówić. Generałowie francuscy doskonale znają słynne powiedzenie Napoleona, że

jeżeli kto chce się tylko bronić — ten się nie obroni.

Wie o tym doskonale także i sztab niemiecki. **Linia Siegfrieda czy Maginota może oddać wielkie usługi techniczne — ale byłoby nonsensem twierdzenie, że jedna i druga jest „niezwyciężona", że nie można jej przełamać w żadnym miejscu, że każdy atak musi się rozbić o „pancerz z betonu i stali".** Doświadczenia wielkiej wojny są pod tym względem rozstrzygające: forty Antwerpii, uważane za ostatni wyraz techniki, rozsypywały się w gruzy pod działaniem pocisków „grubych Bert". A kto wie, jakie niespodzianki mogą jeszcze zgotować ataki eskadr lotniczych lub też broń chemiczna? Oficer sztabu niemieckiego, któryby wystąpił z projektem obsadzenia linii Siegfrieda tylko kilkoma dywizjami, by resztę „rzucić na Wschód" — zdyskwalifikowałby się tylko w oczach kolegów. **Taki plan groziłby bowiem strasznym niebezpieczeństwem: przerwanie linii obronnej w jednym tylko miejscu, spowodowałoby rozpadnięcie się nie tylko całego frontu, ale także piorunująco szybki marsz francuskich dywizyj motorowych w kierunku Kolonii, Essen, lub też granicy czeskiej — i momentalne przesądzenie losów całej wojny.** Powtarzam raz jeszcze: linia ubezpieczeń fortyfikacyjnych może oddać b. poważne usługi, **ale tylko wtedy, jeżeli za nią lub przed nią stanie potężna armia.** Otóż do obrony swych granic zachodnich, muszą Niemcy zużyć co najmniej połowę swych wszystkich sił zbrojnych. I jest to jeszcze obliczenie bardzo optymistyczne...

Szanse Niemiec na wschodzie?

— A szanse decydujące ataku tej drugiej połowy na Wschodzie?

— Dosyć wątpliwe. Zasadniczym twierdzeniem elementarnej nawet strategii, wykładanej po szkołach oficerów rezerwowych jest fakt, że każda akcja wywołuje reakcję. Każdy atak spotyka się z obroną. Najlepszym zabezpieczeniem przed atakiem przed eskadrą samolotową — jest druga eskadra. **Najlepszą odpowiedzią na łańcuch niemieckich fortyfikacyj — jest drugi łańcuch fortyfikacyj.** Czy Pan sądzi, że sztaby generalne państw środkowo-europejskich nie podjęły kroków, mających na celu zabezpieczenie się przed ewentualnym atakiem niemieckim? Że linia ich ubezpieczeń jest gorsza od linii niemieckich? Że nie odegra podobnej roli, jak cała ta tendencyjnie reklamowana linia Siegfrieda? I tu dochodzimy do najsłabszego punktu rzekomego planu Niemiec. Istnieje niebezpieczeństwo, że nadzieje rozprawienia się od jednego zamachu z Czechosłowacją i Polską — całkowicie zawiodą. Że plan z roku 1938 okaże się w daleko większym stopniu iluzoryczny od planu z 1914 r. **Wówczas Niemcy zostałyby skazane na wojnę pozycyjną, czyli na nieuchronną klęskę.** O tym wiedzą nad Sprewą aż nadto dobrze.

Nie dać się zastraszyć!

— I dlatego straszy się linią Siegfrieda, i dlatego bije się w wielki „tam-tam" bojowy...

— Oczywiście chodzi o rozbicie jedności państw sąsiadujących z Niemcami. Chodzi o to, aby **powtórzyć na terenie politycznym manewr z czasów wielkiej wojny; aby oddzielnie pokonać wszystkich przeciwników.** Są ludzie, którzy jeszcze dają się brać na lep tego rodzaju gry. Ale olbrzymia większość społeczeństw europejskich zaczyna już myśleć coraz bardziej logicznymi kategoriami. Z tym faktem muszą się liczyć wszystkie rządy. Także i rząd niemiecki. I tu jest ta jedyna jaśniejsza plama na ciemnym horyzoncie europejskim: szanse pokonania Europy w kampanii wojennej są bardziej niż znikome. Chodzi tylko o to, **aby polityka europejska nie dała się zastraszyć i nie uległa szantażowi politycznemu...**

Dr Tadeusz Kiełpiński.

—«:»—

Książka Hitlera po polsku.

Warszawa, 8. 9. W najbliższym czasie ukazać się ma na rynku księgarskim polskie wydanie dzieła Hitlera „Mein Kampf". Książkę wydaje podobno firma Gebethner i Wolf. W kołach dziennikarskich krążą pogłoski, że przekładu książki dokonano pod kierownictwem znanego germanofila **Władysława Studnickiego.**

Z KRAJU

5 osób zranionych w rozprawie nożowej. W Warszawie przy ul. Rymarskiej w pobliżu Leszna wynikła bójka, która zamieniła się w rozprawę nożową. Zaalarmowana policja bójkę zlikwidowała. 5 osób, w tym 3 żydów zostało rannych. Są to: Jakub Silberberg, Szmul Rajf, Izaak Lenga, Jan Dukaczewski i Leon Omelowski.

100 osób biło się na festynie. Na festynie urządzonym przez ukraińską czytelnię „Proświty" w Werszoburzu (pow. Złoczów) doszło do ogólnej bijatyki, w której brało udział ponad 100 osób. 4 osoby odniosły ciężkie rany, kilkanaście raniono lżej.

Poszukiwanie za miedzią nad Dniestrem. Do Horodnicy w pow. horodeńskim, woj. stanisławowskie, przyjechała ekspedycja Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, celem rozpoczęcia poszukiwań za miedzią.

118 czaszek ludzkich. W parafialnej wsi Cykarzew oddalonej o 19 km od Częstochowy przy kopaniu fundamentów pod mury nowego kościoła natrafiono na wspólną mogiłę, w której znaleziono 118 ludzkich czaszek. Zachodzi przypuszczenie, że pochowani byli bez trumien, a możliwe i bez ubrań. Ponieważ w kronikach parafialnych brak jest jakichkolwiek zapisek, aby w tym miejscu kiedyś grzebano, jak również nikt z najstarczych mieszkańców nie słyszał nigdy, aby kogoś tam pochowano, zachodzi prawdopodobieństwo, że odkopane czaszki pochodzą z czasów najazdu Szwedów na Jasną Górę.

Zgon kapłana przy ołtarzu. W Annopolu (woj. lubelskie) zmarł nagle proboszcz ks. Julian Matras. Śmierć zaskoczyła kapłana przy ołtarzu w czasie odprawiania sumy. Pogrzeb odbył się przy udziale 30 księży i tłumów wiernych.

„Młoda para" z 10 dzieci na ślubnym kobiercu. W kościele w Kampinosie, pow. Sochaczew, odbył się ślub 95-letniego wdowca Jana Czarkowskiego, z 65-letnią wdową Jadwigą Heleńską. „Młoda" para ma po 5-ro dzieci.

Eksplozja w wagonie towarowym. Na linii kolejowej między Haliczem a Dubowcami nastąpiła w wagonie towarowym eksplozja butli z tlenem, wskutek czego powstał pożar, który zniszczył doszczętnie wagon. Konwojent Józef Zimmer doznał ciężkiego poparzenia rąk i twarzy.

Burza zniszczyła dzwonnicę. Podczas burzy, szalejącej nad pow. brasławskim, została zniszczona w Bohiniu zabytkowa, z 18 wieku pochodząca, drewniana dzwonnica przy cerkwi prawosławnej.

Co to znaczy?

„Der Deutsche im Osten", czasopismo niemieckie, wychodzące w Gdańsku pod redakcją Zarskego (b. współpracownika „Deutsche Rundschau" w Bydgoszczy) po kilku konfiskatach, przeprowadzonych za nieprzyzwoite w tonie i treści wystąpienia antypolskie zostało **na terenie państwa w ogóle zakazane.** Mimo to łódzka „Freie Presse" poleca je swoim czytelnikom w Polsce.

Czy nie ma na to sposobu?

Wyścig mobilizacyjny.

Ale wojny nie będzie!

Znajdujemy się na niebezpiecznym zakręcie dziejów. Politykę zaczyna się robić nie przy pomocy mów, lecz przy pomocy mobilizacyj. W maju mobilizowała Czechosłowacja. W sierpniu mobilizowały Niemcy. Obecnie **mobilizuje częściowo Francja, chcąc jak gdyby oddać swój głos w sprawie sudeckiej.**

Gdzie jest koniec tych mobilizacyj? Piszący te słowa nie wierzy w wolną wolę tzw. mężów stanu. Jest przekonany, że działają oni poomacku i stosują metody, nad którymi najzupełniej nie panują. Wszyscy chcą pokoju — to może przesada. Ale, że **wszyscy muszą się wojny bać, to chyba prawda absolutna.** Stosują jednak wszyscy powszechnie zasadę: gotuj się do wojny, jeśli pragniesz pokoju. Puszczają w ruch maszynerię, której coraz szybsze obroty uniemożliwią wszelkie panowanie nad wypadkami. Narody nie mogą znieść ciężaru niekończących się zbrojeń i

nie będą mogły znieść w nieskończoność ani materialnie ani psychicznie tego rodzaju zarządzeń jak niemieckie, czy francuskie.

Mimo tego nie wierzymy w wojnę obecnie. Hitler nie może mieć interesu w wypowiadaniu wojny całemu światu **bez odczekania na wynik kwestii czechosłowackiej.** Byłoby to sprzeczne z elementarną logiką. I nie może nic robić **bez odczekania na swych sprzymierzeńców.** Ani Włochy nie uporały się z Hiszpanią, ani Japonia z Chinami.

Dlaczego więc tak wiele mówi się o wojnie? Dlatego, że liczni wrogowie Niemiec, a jest ich miliony, **chcieliby dziś tej wojny, rozumiejąc stopień nieprzygotowania Niemiec.** Jest faktem oczywistym, że kto chce odsunąć widmo hegemonii Trzeciej Rzeszy, ten **powinien chcieć wojny prewencyjnej.** Słowo „wojna prewencyjna" nie ma jednak obiegu. Wojnę z Niemcami można tylko wtedy wygrać, jeśli się **przerzuci na nich pełną odpowiedzialność.** Oto i istota tych zmagań, których jesteśmy świadkami. Jeszcze nie grają armaty, ale już walczą nerwy, słowa i pieniądze. Od nerwów będzie zależało wszystko. Wydaje się jednak, że dalecy jeszcze jesteśmy od kresu ich wyczerpania. Fakt, że Hitler przemilczał w swej deklaracji norymberskiej tak sprawę czechosłowacką, jak częściową mobilizację francuską daje do myślenia, że **wódz Niemiec nie chce sobie dać narzucać niewygodnego rozstrzygnięcia.** Wojny więc w tym roku nie będzie. Tak twierdzi prasa angielska.

Gen. Haller na uroczystości ludowców.

Żywiec, 7. 9. (Tel. wł.). W Milówce, w powiecie żywieckim, odbyły się uroczystości ku czci chłopów, poległych w walkach z najazdem szwedzkim w latach 1676/78. Jednocześnie odbyło się poświęcenie sztandaru koła Stronnictwa Ludowego. **Na uroczystość tę Stronnictwo Ludowe zaprosiło gen. Józefa Hallera, tego, który wraz z ludem chłopskim walczył o niepodległość Polski.**

Do cichej wioski podgórskiej zeszli się górale z całego powiatu, w liczbie ponad 7.000, mimo, że z **nakazu władz uroczystości odbywały się w ramach wyłącznie powiatowych.** We wsi uformował się wspaniały pochód, który udał się do kościoła. Po nabożeństwie i poświęceniu sztandaru przed kościołem odbyła się defilada chłopów przed władzami Stronnictwa Ludowego. Pochód otwierała barwna banderia góralska.

Po defiladzie na błoniach w Milówce odbyło się **zgromadzenie publiczne.** Ustawiono tam trybunę z portretem wodza chłopów, ozdobioną chorągwiami o barwach narodowych i zieloną flagą ludową. Wokół trybuny ustawił się las sztandarów ludowych. Zgromadzenie zagaił przewodniczący kpt. Stanaszek, po czym odczytano list prezesa Stronnictwa Ludowego, który zgromadzeni przyjęli burzą oklasków i okrzyków na jego cześć.

Przybyłego na zgromadzenie **gen. Hallera powitano długo niemilknącymi oklaskami,** następnie wręczono mu dwa wieńce. Przemówienie gen. Hallera zgromadzeni chłopi przyjęli hucznymi oklaskami.

Proces szajki przemycającej poborowych.

Zachodnia Agencja Prasowa (organ Polskiego Związku Zachodniego) dowiaduje się:

W październiku ub. roku policja zdemaskowała szajkę przemytniczą, złożoną z 18 osób, na której czele stał 55-letni **Niemiec Fr. Stubbe.** Szajka trudniła się przemytem poborowych z terenu przeważnie województwa poznańskiego do Niemiec, przy czym **opłata od osoby wahała się od 50 do 100 zł.**

Ostatnio zostały ukończone w tej sprawie dochodzenia i rozprawa została wyznaczona na dzień 3 października. Rozprawa potrwa kilka dni, gdyż **akt sprawy obejmuje kilka tomów,** a sam akt oskarżenia został sporządzony na 23 stronicach pisma maszynowego. Na rozprawę powołano około 50 świadków.

Sprawa ta pozostaje niewątpliwie w związku z głośną ostatnio w Polsce sprawą mobilizowania „Legionu Pomorskiego" w Prusach Wschodnich.

Ze Świata

— **Hitleryzm rozciąga swoje macki na cały świat.** Paryski dziennik „L'Ordre" zamieścił serię artykułów o działalności hitlerowskich organizacyj w koloniach. Dla Afryki północnej jest ośrodek tych organizacyj w hiszpańskim Marokku, skąd wyciągają swoje macki do francuskiego Marokka, do Algieru i Tunisu. Niemieckie organizacje pracują tam na korzyść Włoch. Jednym z powodów, które pchnęły Włochy na pole antysemityzmu jest nienawiść pomiędzy żydami a Arabami. Propaganda hitlerowska popiera tę nienawiść.

— **Hatai — nowe państwo w Azji Mniejszej.** Pierwsze posiedzenie zgromadzenia prawodawczego Sandżaku Aleksandretty odbyło się pod przewodnictwem Abdula Ghani, deputowanego z Antiochii. Szefem państwa jest Teyssour Bej Kokman, właściciel ziemski, przyjaciel osobisty Ataturka-Kemala baszy. Nowe państwo będzie nosiło nazwę — Hatai.

— **Ukradła 25 dzieci i sprzedała cyganowi.** Władze rumuńskie aresztowały w Besarabii Rosjankę Katię Barbalachową, która ukradła 25 dzieci w wieku 7 do 9 lat i sprzedała je cyganom.

— **W uzdrowisku rumuńskim Baile Herculane** oberwanie się chmury i deszcz wywołały wielkie szkody. Wiatr powyrywał drzewa z korzeniami i uszkodził przeszło połowę domów w uzdrowisku.

— **Medal wojenny na piersiach kardynała.** Medal wojenny we Francji jest rzadko udzielanym wyróżnieniem za bohaterstwo na placu boju. Ostatnio przyznano je adiutantowi 95 dywizji piechoty, mjr. Gerlier, za okazane męstwo na placówce w ogniu nieprzyjacielskim. Dodać należy, że major Gerlier to obecny arcybiskup Lyonu i kardynał.

— **Kostki przed sądem. Pewien murzyn** Filadelfii stanął przed sądem za niedozwoloną grę w kostki. Kiedy oskarżony przyznał się do winy, sędzia wręczył mu kostki do ręki i polecił rzucić je na stół sędziowski. Wypadło 5 i 3. „Ośm dni aresztu" — zawyrokował sędzia i zakończył rozprawę.

Uroczystość polska na wzgórzu bohaterów.

Na olbrzymim cmentarzu wzgórza Lorette, w północnej Francji, gdzie spoczywa 40 tysięcy żołnierzy poległych w wojnie światowej, a między nimi wielu Polaków, odbyła się ostatnio doroczna uroczystość polska. W bazylice „Notre Dame de Lorette", gdzie w jednym z bocznych ołtarzy znajduje się **obraz Matki Boskiej Częstochowskiej,** zebrało się kilka tysięcy Polaków z bliższych i dalszych okolic, wraz z 60 sztandarami towarzystw i organizacyj polskich we Francji. Po mszy św. odprawionej przed ołtarzem M. B. Częstochowskiej, odbyło się uroczyste nabożeństwo przed ołtarzem głównym zakończone **odśpiewaniem przez zebranych „Boże coś Polskę".**

Liczny udział w uroczystości ludności polskiej, jako też podniosły nastrój, świadczą dobitnie o zwartości żywiołu polskiego i zrozumieniu, jakie on ma dla tych, co się o wolność Polski z bronią w ręku pokusili.

Zenon Różański

POWIEŚĆ SENSACYJNA

32)

(Ciąg dalszy).

Z teczki tej dobył szyfr i przy jego pomocy odcyfrował radiogram. — Brzmiał on następująco:

Wszystko wspaniale. Plan zdobędę wkrótce i zaraz będę musiał stąd uciec. Zawiadomić Jerzego.

Stanley.

Pułkownik Clark O'Maccey zatarł z zadowoleniem ręce, schował szyfr wraz z radiogramem do szafy i usiadł z powrotem na swoim miejscu.

Ujął słuchawkę telefonu wewnętrznego i zakręcił jeden raz tarczą. Po chwili rzekł:

— Przysłać Borhego.

Wezwany zjawił się dość szybko. W pokoju pułkownika O'Maccey zabawił nie więcej niż minutę...

— Natychmiast wyśle pan do kapitana łodzi „Jerzy V" depeszę, aby płynął w bliskiej odległości od statku Wilson. Niech zwraca uwagę na falę krótką 14,5. Na niej zostaną mu przekazane dalsze dyspozycje.

— Yes, sir.

— Może pan odejść.

— Yes, sir. — Austin Borhe skłonił się i wyszedł z gabinetu pułkownika, by wykonać jego rozkazy.

Po dwu godzinach dowódca łodzi podwodnej „Jerzy V", kapitan Georg Mac Donald otrzymał już instrukcje...

Maszyna organizacyjna wywiadu angielskiego działała sprawnie, bez zarzutu. Usprawiedliwiała całkiem sławę, jaką cieszyła się w świecie...

A tymczasem na statku pasażerskim Wilson, agent Intelligence Service rejestrowany jako „Stanley" mówił do Jamesa Barney'a...

— Skończyliśmy obiadek, a teraz poproszę o buzię...

Amerykanin nie miał żadnych wątpliwości co do znaczenia tych słów. Z rezygnacją otworzył usta, przyjął knebel i bez oporu pozwolił się równie starannie obandażować, jak poprzednio.

Po ukończeniu pracy, „Stanley" postanowił zdrzemnąć się z godzinkę, by nabrać siły do rozgrywki.

Postanowił dzisiejszego wieczora rozstrzygnąć ją. Wszystko miał przygotowane starannie. Schürz i jego współpracownicy byli zbyt pochłonięci i zaabsorbowani zniknięciem Barney'a, by mu w tej rozgrywce mogli przeszkodzić.

Barney również był unieszkodliwiony, a ostatni „rywal" — Randolph Grady znajdował się pod czułą opieką ludzi kapitana Schürza.

Pozostał tylko wynalazca, inżynier Janczar, a z nim samym można było sobie dać radę. Szło tylko o to, by zdradził miejsce, gdzie znajdował się ukryty „Plan R".

Przy środkach, jakimi dysponował „Stanley" — zmuszenie wynalazcy do tego było drobnostką...

ROZDZIAŁ XII.

Dochodziła godzina czwarta po południu, gdy agent wywiadu angielskiego „Stanley" zapukał do drzwi inżyniera Janczara.

Wynalazca spodziewał się właśnie wizyty „Zosi", był na jej odwiedziny przygotowany, to też gdy po jego „proszę" wszedł do kabiny obcy mężczyzna, Polak otworzył szeroko oczy ze zdumienia. Był jednak za dobrze wychowany, by za długo milczeć...

— Jestem inżynier Janczar... — przedstawił się. — Pan do mnie?

Przybyły skinął głową.

— Yes, sir.

Wynalazca wskazał na krzesło.

— Proszę spocząć...

— Thank you.

Przez moment panowało milczenie, bowiem gość Polaka celowo nie odzywał się, ten zaś czekał aż wyjawni on powód zjawienia się tutaj. Upłynęła minuta — agent wywiadu angielskiego milczał. Patrzył w twarz gospodarza i obserwował. Starał się wyczytać z tej twarzy to co go ciekawiło, ale nie udało mu się. Inżynier Janczar nie uzewnętrzniał swoich myśli wyrazem twarzy...

Wreszcie cisza zaciążyła gospodarzowi.

— Czym mogę panu służyć? — zapytał.

— Czy pan znał Randolpha Grady'ego? — padło nieoczekiwane pytanie „Stanley'a".

Inżynier Janczar skinął głową potwierdzająco.

— Owszem, znam takiego pana.

— Znał pan — sprostował Anglik. — W tej chwili Randolph Grady prawdopodobnie już nie żyje.

Janczar poderwał się.

— Co pan powiedział?

— Że Randolph Grady prawdopodobnie już nie żyje... — powtórzył tonem znudzenia.

Inżynier Janczar opadł na fotel. Na czoło wystąpiły mu grube krople potu. Randolph Grady nie żyje... te słowa przytłoczyły wynalazcę.

— Kto? — zapytał krótko po chwili.

— Wrogowie! Jego i pańscy.

— A skąd pan wie o tym? — zapytał naraz Janczar i spojrzał podejrzliwie na swego gościa.

— Przypadkowo widziałem pewne rzeczy. Grady znajdował się „w niewoli" u ludzi kapitana Schürza. Kazał mi opowiedzieć panu wszystko co widziałem. Liczył na pomoc...

— Więc czemu pan dopiero teraz się zjawił — teraz kiedy on już nie żyje...

— Może jeszcze żyje. Powiedziałem przecież, że on prawdopodobnie nie żyje. A to wielka różnica, prawda?

— Gdzie on jest? — poderwał się znowu wynalazca.

— Na statku.

— Wiem, że w Hollywood go nie ma! — szorstko przerwał Janczar. — Gdzie jest na statku, przecież nie będę biegał jak idiota po wszystkich zakamarkach.

— Słusznie. Mogę pana zaprowadzić...

— Right! Wezmę tylko rewolwer. Chyba przyda się nam, co? — spojrzał pytająco na swego gościa, ale ten nic nie odpowiedział. Było mu zupełnie obojętne uzbrojenie inżyniera, bo wiedział dobrze, że i tak na nic się ono nie przyda właścicielowi.

— Jestem gotów. Chodźmy...

(Ciąg dalszy nastąpi)

Dla Naszych Pań

Wielki dzień słodkiego Imienia Marii.

Dnia 8 września cały świat katolicki obchodzi wielki dzień najsłodszego Imienia Marii. Jeśli w każdej rodzinie dzień imienin ojca lub matki jest świętem dla całego domu, a przede wszystkim dla dzieci, to **jakaż radość ogarnia dziś świat cały, który chce się w pokorze i skrusze ukorzyć u stóp Najświętszej Solenizantki w poczuciu, że poprzez wszystkie wieki Imię jej — jak było przed nami, tak będzie i po nas — Imię Marii będzie czczone i chwalone pod niebiosa.**

Dnia tego kościół katolicki obchodzi święto Narodzin Najświętszej Marii Panny, zaś my — Polacy i Polki — dzień ten święcimy specjalnie uroczyście. Od wieków bowiem cześć do Matki Bożej u nas jest wielka i niezachwiana. Owo najpiękniejsze wyznawanie i uwielbianie dla Marii wynosimy od kołyski i rozstajemy się z tym światem z Imieniem Jezusa i Marii na ustach w chwili śmierci naszej.

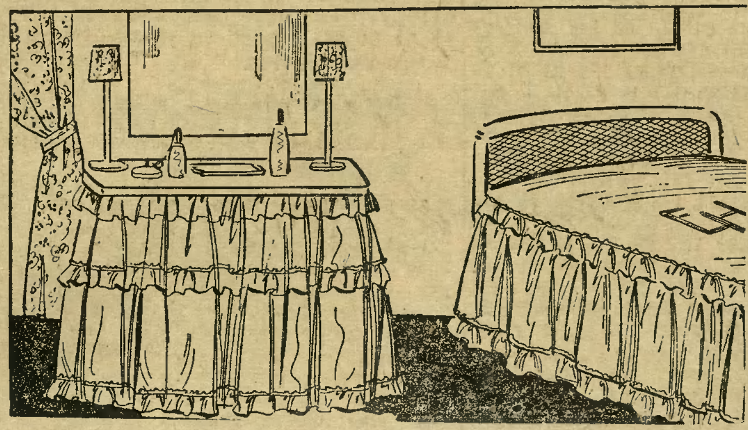
Przypomnijmy sobie, że **po wielkim zwycięstwie pod Wiedniem króla Jana Sobieskiego i rozgromieniu potęgi tureckiej, Papież Innocenty XI ustanowił dzień 8 września, jako święto Imienia Marii Panny, które miało odtąd obowiązywać na całym świecie, zaś bohaterski król polski w tymże czasie przesyła na ręce Ojca świętego sztandar Mahometa, w podzięce Matce Najświętszej, u której świętych progów na Jasnej Górze wymodlił sobie zwycięstwo.**

Od wielu lat tak często nadajemy przy chrzcie św. dzieciom imię Maria. Nic też dziwnego, że w dniu tym mamy tak wiele solenizantek. To najpiękniejsze na kuli ziemskiej imię my, Polki, szczerze pokochałyśmy. Jeszcze przed wiekami nasi praprajojcowie w poczuciu największego nabożeństwa dla tego Wielkiego Imienia wzbraniali się chrzcić córy swe imieniem Marii, jako że jest to Imię Matki Syna Bożego. Król nasz Władysław IV miał poślubić księżniczkę Marię Ludwikę de Nevers. Przy układaniu warunków małżeńskich król Władysław zastrzegł się, że jego małżonka będzie używała li tylko drugiego imienia swego tj. Ludwiki. Dziś imię to stało się bardzo popularne i myślę, że nikt tak nie zasłużył na ten wielki honor noszenia imienia Matki Boga, jak właśnie Polki. Matkom naszym zawdzięczamy nie tylko wiarę, nie tylko pierwsze pacierze, ale i to, że **one nas nauczyły kochać, czcić i wielbić Najświętszą Pannę Marię.** I to wspaniałe dziedzictwo duszy i serca naszego przekazujemy swoim dzieciom.

Na początku września szkoły otworzyły swoje podwoje dla dziatwy naszej. Dobrze więc będzie, gdy w dniu tego wielkiego Imienia poświęcimy nasze pociechy Matce Bożej, prosząc o pomoc Jej i błogosławieństwo dla dzieci, by kształcąc umysły niczego nie utraciły na duszy. **Innej, lepszej gwarancji dobrego wychowania nie znajdziemy, jak przez pomnażanie i utrwalanie kultu Marii Panny w młodych serduszkach.** Tej, która jest czystości skarbnicą i oznaką życia nadprzyrodzonego i przez Nią mają też spływać na świat cały fale łask doczesnych i wiecznych. Wszystkim Mariom w dniu dzisiejszym życzymy błogosławieństwa Bożego. Dzień ten zacznijmy od pozdrowienia wielkiego Imienia Marii Panny, Boga Rodzicielki, prosząc Ją, by dzieci nasze zachowała dla Boga i na pociechę i osłodę naszego życia, a dla kraju całego wyprosiła u Syna Swego, aby raczył Ojczyzny wolność zachować przez wieki całe, aby też imię Marii w Polsce było zawsze czczone i chwalone.

Z. Zaw.

Co zmienić w mieszkaniu?

Jesienią mieszkanie nasze zmienia swój zasadniczy wygląd. Już z początkiem września nadaje się wnętrzu bardziej przytulny wygląd, a kiedy coraz zimniej się robi, **trzeba tak opatrzyć pokoje, aby było w domu ciepło i przyjemnie.**

A więc po opatrzeniu okien, zmianie firanek, przystępuje pani domu do zmiany pościeli i przeglądu całego mieszkania.

Na rycinie widzimy **sposób dekoracji pokoju panieńskiego,** który w Anglii zobaczyć można w każdym domu mieszczańskim. Firanki, dekoracja toaletki i kapa na łóżko — wszystko zrobione jest z grubego tiulu, który wygląda ładnie i jest b. praktyczny w użyciu. Jako podbitkę pod tiulową dekorację należy użyć crêpe satin w ostrzejszym kolorze. W brzeg falbanek, aby się lepiej falisto układały, wszywa się wełniany lub jedwabny sznur.

Myśmy bardziej już unowocześnili wnętrza i tego rodzaju powódź tiulu w pokoju **niejedna z pań uważa jedynie za rozsądnik kurzu.** A jednak warto pomyśleć o tym, że nawet nieco zniszczony i stary mebel zyska na wartości, jeśli go ukryjemy pod estetyczną i dobrze przemyślaną ozdobą.

Jak mieć pociechę z grzybów przez cały rok?

Grzyby zajmują poważną pozycję w gospodarstwie domowym, gdyż ze względu na swoje właściwości, **potrzebne są do sosów, zup, mięsa i różnego rodzaju przystawek.**

Aby móc jednak z nich korzystać w ciągu całego roku nieprzerwanie, trzeba je umiejętnie konserwować. Najpraktyczniejszym i najzdrowszym jest **przyrządzanie konserw za pomocą sterylizacji w szklanych i hermetycznie zamykanych słojach.**

Grzyby konserwuje się zasadniczo przez suszenie, sterylizację, marynowanie i solenie.

Ze względu na to, że **grzyby stosunkowo prędko podlegają pleśnieniu,** należy w 48 godzin później, po pierwszym sterylizowaniu, ponownie wstawić szkła do aparatu, nagrzać do wskazanej temperatury i po 5 minutach wyjąć, ostudzić i przechowywać w ciemnym i suchym miejscu.

Poniżej podajemy kilka sposobów konserwowania grzybów:

Grzyby prawdziwe sterylizowane: Skrócić korzonki aż po brzegi kapelusza, wymyć, odgotować minutę—dwie w osolonej wodzie, osączyć, ułożyć w słoiki. Wodę do blanszowania solimy nieco mocniej niż na marynatę, 10—15 g na litr. Ułożone grzybki zalewamy wodą przegotowaną z solą, na litr wody łyżeczka od kawy soli i po starannym zamknięciu sterylizujemy małe słoiki 1½ godz., większe 2 godziny.

Grzyby prawdziwe konserwowane: bierze się grzyby najmłodsze i zupełnie równe. Odcina się im korzonki, aby się lepiej dały pakować w słoje lub puszki, blanżeruje jak jarzyny we wrzątku osolonym, zaprawionym kwaskiem i potażem (na litr wody 1 gram kwasku i 3 gramy potażu). Po równomiernym zblanżerowaniu, wyjąć z wody, przelać wodą zimną, osuszyć na bibule lub płótnie. Nakładać w słoje, zalać wodą przegotowaną z solą (na litr wody 1 dk soli). Rosół ten powinien być doskonale wystudzony i pokrywać grzyby. Po hermetycznym zamknięciu słoi, (ewentualnym zalutowaniu blaszanek), sterylizuje się kilowe naczynie 50 minut, półkilowe 45 minut, licząc od powtórnego zagotowania się wody. Po 48 godzinach poddaje się puszki z grzybami ponownej sterylizacji.

Z powodzi gatunków dobrych grzybów, wybieramy tylko te, które lubimy wszyscy w domu i marynujemy. Należy jednak najpierw grzyby dobrze obejrzeć, gdyż uszkodzonych nie można przeznaczać do marynowania.

A więc bezwzględnie zdrowe grzybki oczyszczone na sucho, tj. ściereczką i szczotką bez użycia wody, ułożyć w rondel, dodać kilka cebul całych, pieprzu i ziela w ziarnach, kilka listków, kilka goździków, dobrze posolić i postawić, przykryte pokrywą, na blasze. Często potrząsać rondlem, aby do dna nie przywarły. Gdy się grzyby zagotują i sok z siebie puszczą, pokrywę zdjąć i dalej gotować na wolnym ogniu aż sok grzybowy prawie zupełnie się wygotuje. Cebule wyjąć, zalać najlepszym octem tak, aby grzyby zupełnie pokryło. Po pięciu minutach gotowania z octem wylać na salaterkę. Nie zakrywać niczym, aby para nie opadała na grzyby, co by źle wpłynęło na ich trwałość. Nazajutrz ułożyć grzybki w słoiki, tak jak rosną, tj. łebkami do góry. Ocet raz jeszcze zagotować, do gorącego dodać „zaprawy do konserw“ według wskazówek na torebce i ostudzonym zalać grzybki. Słoiki z grzybami najlepiej jest zawiązywać czystym płótnem i rozmoczonym pęcherzem, który, ze wszystkich domowych środków, najlepiej chroni od dostępu powietrza.

Rydze marynowane w galarecie. Dobrze wymyte, zdrowe rydze po obcięciu ogonków ułożyć w naczyniu z glinki ogniotrwałej, lub całym emaliowanym, na aluminiowym rondelku, przekładając obficie cebulą pokrojoną w talarki, przesypując lekko solą, pieprzem w całości, angielskim zielem i połówką listka bobkowego na litr. Dobrze nakryć i wstawić w ciepły piec lub z boku na gorącej blasze. Gdy puszczą, sok odkrywamy, stawiamy na ogniu i mieszając, aby nie przywarły do dna, dusimy z początku na ogniu, potem na boku 15—20 minut. Nalewamy dobrego octu winnego, gotujemy kilka minut i odstawiamy. Jeśli ocet jest lekki, dodajemy na litr pół grama salicylu lub pastylkę benzoesu. Chłodne wlewamy do słoików i obwiązujemy pergaminem. Po dwóch tygodniach należy zajrzeć i dolać octu w razie potrzeby.

Co gotujemy na obiad?

I. Zupa z jarzyn (Solférino)
bigos z resztek pieczeni
kompot z gruszek.

II. Zupa z białej fasoli
pierog ruski ze słodką kapustą
legumina z mleka.

III. Kwasówka
rozbratel z cebulą
surówka z jarzyn.

IV. Zupa pomidorowa z ryżem
jarmuż z boczkiem lub kiełbasą
mizeria.

V. Zupa rybna
karp z pomidorami
naleśniki z kremem.

VI. Zupa kartoflana ze śmietaną
wątróbka smażona po wiedeńsku
sałata z czerwonej kapusty.

VII Rosół
kurcze pieczone z nadzianiem
galaretka z borówek.

Ze świata kobiecego.

— **Jak stwierdzają dane statystyczne,** w hodowli drobiu w Anglii idzie rocznie na marne 4 miliony funtów szterlingów skutkiem ogromnej śmiertelności drobiu, spowodowanej bądź to złymi jajami, bądź też różnymi chorobami, których łatwo możnaby uniknąć. W celu zaradzenia tej sytuacji, mianowano specjalną komisarkę państwową dla spraw hodowli drobiu. Została nią panna Kidd, która czuwać ma nad organizowaniem regularnych zebrań hodowców rozmaitych gatunków drobiu. Na zebraniach takich przy wspólnej wymianie zdań mają być opracowywane najlepsze metody hodowli drobiu i poprawiania tych i owych ras ptactwa. Panna Kidd była poprzednio przez 12 lat prywatną inspektorką hodowli drobiu.

— **Pani Mabel Rockwell,** jest jedyną kobietą w Ameryce, która piastuje stanowisko inżynierki lotniczej. Pani Rockwell inspektuje wszystkie samoloty pasażerskie linii American Air Lines, w Glendale, Calif.

Jak się pielęgnować
w 20 — 30 — 40 i 60 roku życia?

Na wiosnę nowa wegetacja wzbogaca powietrze ozonem. Promienie słońca pobudzają czynność krwinek, wzmaga się energia nerwów a nawet duch jakoby nabierał skrzydeł. U młodych osób dzieje się to wszystko dość gwałtownie a często przechodzi w dobrze znany nieokiełznany rozmach młodzieńczy. Z tych to, powodów wiosna jest porą zdradliwą i piękną jednocześnie. Radzi widzimy wiośnianą urodę na młodych buziach nie zdając sobie sprawy, ze jej źródłem jest zdrowie — można nawet powiedzieć, że **moda młodości jest widzialnym zdrowiem.** Jak je zdobyć? Jak je zachować?

Tak jak wiosna wyciska niezatarte piękno na przebieg całego roku, tak **wiosna życia znaczy swoje ślady hen po jego kres.** Wiosenne napady gorączki bywają silne, depresje moralne głębokie. Skoki temperatury powodują kiełkowanie artretyzmu; istnieje nawet anemia wiosenna u młodych osób prowadzących siedzący tryb życia w przegrzanych ubikacjach w czasie zimy. Post przepisany przez Kościół jest najlepszą wskazówką, jak **unikać nadmiaru pokarmów mięsa,** a diatetyka dodaje: wędlin, ostrych przypraw, peklówek a nawet win i likierów. Jest to doskonała kuracja zapobiegawcza. Ubranie powinno być ciepłe a lekkie jednocześnie, najlepiej wełniane, bo przecież musimy się chronić przed wilgocią, a nawet od czasu do czasu przed dotkliwym chłodem. Z drugiej strony skóra musi mieć możność wyparowania, stąd racja, by tkaniny były lekkie. Ponieważ mówimy o skórze, powtórzę znów, że **młode osoby szczególnie starannie powinny dobierać kosmetyki.** Proszę pamiętać, że wiele ładniejsza jest zdrowa naturalna cera niż najwykwintniejsze bielidła. W dwudziestej wiośnie życia nie potrzeba się kłopotać jak odeprzeć ciosy, zadane przez czas znaczący pazury na skroniach, fałdujący powieki i ryjący kręgi zmarszczek na szyi i policzkach. Ale muszą młodziutkie stworzenia pielęgnować zdrowie, bo wszelkie niedomaganie nieuchronnie odbija się na twarzy.

Ruch, umiarkowany sport, dobre odżywianie, mądre wypełnianie czasu zachowują energię duchową i fizyczną żywotność organizmu, jednym słowem, młodość. Trzeba wyrobić sobie siłę i odporność wewnętrzną, bo **z kulturą ciała musi iść w parze kultura duchowa.** Krynica młodości, w nas płynie i z nas bierze początek. Z naszej wspólnoty równowagi duchowej i cielesnej i z prawidłowego funkcjonowania organów naszego ciała. W dwudziestej wiośnie naprawdę nie trzeba recept piękności. **Wystarczy unikać rzeczy szkodliwych** — bez względu na to, że ujemne skutki mszczą się dopiero w późniejszych latach. Może być, że to modnie wygląda jeśli się z wdziękiem pali papierosy, ale ani zdrowia nie przybędzie ani modnej elegancji, jeśli ktoś z trzydziestką jest **nałogową palaczką o żółtej cerze i nadszarpniętych nerwach.**

I na prawidłowe trzymanie w tych latach jeszcze trzeba zwracać uwagę. Podam tutaj **proste i łatwe ćwiczenie dla wyrobienia giętkiej sylwetki i harmonijnych ruchów.** Kładzie się na głowę książkę i chodzi z nią po pokoju przez dziesięć minut na czubkach palców.

Na zakończenie jeszcze jedna uwaga: **nie przesadzać z „linią“!** Nie robić gwałtownych kuracyj odchudzających, żeby suknia leżała jak na dorosłej damie. Na to wszystko będzie czas później.

Z nadejściem trzydziestki trzeba zacząć zwracać uwagę na cerę. Kto się zaniedbał, ma jeszcze dużo sposobności żeby złe naprawić. **Kobieta 30-letnia jest jeszcze bardzo młoda i może gimnastykować na równi z dwudziestolatką.** Więc codzienna gimnastyka i odpowiednia dieta (baczność linia!), codzienny wypoczynek, a ponieważ organizm już zaczyna reagować na przeciążenie, nie zarywać nocy i wystrzegać się tytoniu i alkoholu. Proszę mi wierzyć, że papierosy i najwykwintniejsze nawet cocktaile nie dodają kobiecie wdzięku, ani urody, ani, co najważniejsze — zdrowia. Matki przyszłych pokoleń powinny przekazać swym dzieciom tężyznę fizyczną a przede wszystkim moralną. W oparach tytoniu i alkoholu zatraca się jedno i drugie. Warto z emancypacji zaczerpnąć nowych prądów do ukształtowania stanowiska kobiety, jakie jej się należy, ale zgubne narowy kobiecą intuicją ocenić ujemnie i z życia swego wykreślić wbrew modzie, wbrew pseudo-szykowi, wbrew zwyczajom towarzyskim. W trzydziestym roku można wyglądać na dwadzieścia, ale tego młodocianego wyglądu nie można na sobie wymuszać.

(Dokończenie nastąpi).

Pełna tabela loterii

2-gi dzień ciągnienia IV-ej klasy — 42 loterii

I i II ciągnienie

GŁOWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana zł 5.000 na nr 75884.

Zł. 50.000 na nr 26102.

Zł. 10.000 na nr: 3103.

Zł. 5.000 na n-ry: 18265 100024.

Zł. 2.000 na n-ry: 17749 19423 23411 24110 34012 54846 55332 59713 60734 61913 81342 87962 89359 91004 141446 142400 150229.

Zł. 1.000 na n-ry: 1324 8917 9300 13870 14276 16179 19797 28457 33518 37287 39275 45333 45751 50203 51967 62106 63941 65461 75902 77493 80289 81573 82239 85469 96866 105452 109428 116775 119754 127416 127833 149198 149637.

Wygrane po 250 zł

77 80 97 222 80 326 67 478 536 91 676 756 86 1317 42 88 583 715 42 70 952 84 2035 138 69 397 419 60 96 518 660 718 818 911 32 3067 128 254 313 401 2 511 607 55 731 84 4200 7 356 91 420 61 702 25 95 863 911 — 5057 9 156 210 2 5 38 346 74 478 540 56 600 6075 343 4 428 539 76 641 707 803 51 920 5 55 7120 215 44 90 300 69 74 408 31 41 78 532 670 718 56 64 85 915 8143 5 58 392 458 728 835 78 900 46 78 9051 182 630 76 94 746 66 99 889 10071 100 30 9 268 317 461 613 33 992 11220 78 307 88 635 58 790 800 54 92 901 33 82 12120 49 59 88 269 265 505 45 612 68 900 28 43 58 83 13194 302 18 43 494 504 648 740 69 94 963 14231 77 434 690 861 15143 56 200 85 322 481 600 75 92 843 997 16020 124 58 221 79 354 413 20 56 76 500 34 58 89 615 81 67 848 74 980 17117 419 665 8 748 836 34 908 82 18010 7 234 23 318 47 461 535 606 42 894 19245 355 429 655 739 55 908 49 921 63 86 20151 96 213 96 591 606 740 21071 89 134 29 35 357 462 75 78 51 69 674 762 816 67 — 22083 97 559 634 58 708 820 7 60 68 87 991 23096 121 34 220 75 312 59 95 651 701 805 14 902 82 24020 69 78 277 18 77 95 590 96 99 997 50 26012 121 84 230 28 316 92 409 33 55 620 40 613 713 857 85 95 930 33 27054 91 153 286 320 22 90 92 459 531 40 62 28376 474 516 606 34 92 708 911 36 95 29035 332 55 404 508 620 44 30013 156 318 455 83 520 56 648 68 745 57 989 31043 46 68 2 198 226 96 640 2 49 750 802 5 40 41 910 90 32004 30 279 398 551 95 702 31 815 22 33025 103 52 394 466 515 704 804 27 64 — 61 909 13 17 34019 62 130 300 67 69 865 919 20 35014 54 218 680 741 36019 94 539 80 484 632 947 81 89 37178 201 23 516 52 901 81 69.

38124 34 88 430 35 663 787 802 958 90 39118 82 92 209 335 417 39 75 548 78 611 76 758 90 12 22 69 40306 71 2 586 920 41021 40 123 252 564 602 750 73 42212 324 490 7 514 676 803 10 46 930 43131 95 218 310 698 727 44040 73 137 56 232 65 316 472 92 650 70 757 60 69 89 45068 77 115 91 596 671 88 707 46021 130 202 25 74 98 574 736 89 888 922 63 47017 340 480 657 840 956 48020 38 88 157 346 460 98 549 81 510 64 731 847 936 48 68 49293 50 87 90 439 78 555 83 637 868 50015 56 115 20 56 338 68 496 641 88 781 51007 202 652 28 842 — 52186 211 16 50 470 94 513 86 39 714 826 915 62 53080 126 267 476 602 37 54089 221 40 386 576 98 610 68 76 713 66 842 992 55065 108 486 514 22 646 81 716 90 56011 85 189 218 61 484 564 710 95 814 63 916 55 57178 204 96 402 64 529 81 89 602 30 786 826 975 81 58060 104 81 93 238 481 536 43 69 618 744 909 13 59015 28 38 207 616 627 60328 410 513 58 67 614 61049 300 21 62 67 590 91 818 911 62001 15 21 68 118 251 73 383 407 88 709 59 801 61 53270 325 428 64048 71 72 80 185 213 26 356 424 70 501 94 635 99 7036 84 65213 34 370 519 88 88 862 91 963 66044 258 395 547 673 871 67093 123 68 384 462 561 615 45 754 869 965 68001 83 152 232 45 331 416 41 514 7 17 58 90 637 87 794 801 989 69075 155 69 21 406 21 543 746 78 925 58 70085 102 16 432 544 81 82 88 683 87 720 57 60 833 930 71203 418 87 559 670 85 808 32 933 42 72029 66 144 302 439 71 83 848 64 721 870 47 940 73110 71 232 307 232 701 45 21 98 538 636 42 45 739 890 75011 137 226 38 412 519 67 94 793.

76378 552 600 20 827 60 88 965 — 71133 216 376 590 9 87 611 21 996 78134 208 40 64 443 62 540 628 704 919 79072 67 159 39 261 87 383 67 654 763 928 80031 68 230 95 84 10 316 20 79 54 89 509 19 26 41 59 641 52 760 885 959 96 81264 425 530 610 49 712 903 25 82002 106 84 247 39 71 364 85 619 096 736 81 808 928 65 — 83098 121 296 384 95 534 65 672 937 8 84052 53 125 333 603 700 81 98 823 902 26 85262 358 76 720 86 811 950 86032 145 99 276 88 447 58 600 25 59 834 958 87019 196 220 570 669 997 88049 178 292 422 583 608 66 895 900 89011 22 86 175 556 601 7 9 833 90146 86 295 301 21 67 72 431 610 836 900 29 91066 97 308 54 403 937 45 92066 97 308 54 403 937 49 92164 233 37 61 339 527 639 83 734 36 93231 321 417 77 85 548 615 12 58 70 74 68 94021 295 336 51 591 989 95030 76 96 277 318 94 491 12 526 693 837 978 96212 62 304 457 70 556 737 877 97184 319 533 75 608 90 711 838 98021 52 184 64 93 348 92 576 78 99 629 709 61 861 915 99017 171 88 200 241 303 486 538 651 943 100056 58 406 505 73 858 928 101084 15 337 42 816 27 903 65. 102035 53 250 53 409 38 547 91 103191 303 440 895 902 104041 42 94 169 305 41 — 508 817 197 105173 325 27 488 90 502 788 989 92 93 106440 80 518 40 518 48 70 797 107139 42 364 617 37 787 952 109008 119 51 94 388 511 18 24 640 810 37 110070 72 18 310 480 600 794 111038 160 602 85 705 33 908 112005 64 97 196 423 93 606 908 — 113117 257 362 513 26 51 79 85 648 822 58 932.

114033 74 103 32 52 451 628 706 23 910 36 115047 156 288 365 433 — 626 8 59 790 818 980 116159 233 384 548 76 669 95 728 926 8 36 59 117224 394 577 695 118162 463 651 777 870 984 119019 111 222 48 80 318 22 430 555 781 930 120063 87 280 372 407 535 58 61 712 867 914 56 121385 520 6 51 69 95 660 74 742 68 816 25 937 50 122209 93 341 402 515 643 863 123339 424 500 47 77 628 75 89 743 53 124125 43 58 294 387 98 428 93 517 668 738 833 69 950 125197 235 422 600 54 776 126110 81 212 303 52 474 507 784 955 127034 60 97 168 202 311 324 363 66 70 72 758 878 128063 221 94 594 602 736 800 46 75 8 905 129130 338 424 547 619 74 716 971 130084 166 84 400 58 542 604 23 — 131284 592 613 9 40 80 703 67 873 909 77 97 132025 550 84 611 133281 352 74 559 600 55 72 89 937 47 58 134038 48 398 135084 103 329 859 92 136223 76 403 32 597 607 24 737 941 137124 488 557 87 650 79 784 850 5 8 65 138028 57 337 62 75 84 618 724 800 139253 90 381 90 458 719 892 922 140123 311 442 69 783 804 8 89 988 141148 209 444 533 56 674 757 811 6 43 906 142052 201 313 499 619 75 86 758 812 33 53 6 953 77 87 143331 42 452 558 628 56 738 464 979 97 144286 302 442 77 859 962 145042 69 144 83 255 355 427 507 661 84 837 51 923 146624 737 54 894 147095 138 459 522 682 95 735 148137 49 263 326 49 482 95 556 709 21 52 830 149009 190 209 309 47 427 741 808 150369 438 56 81 541 959 151158 229 353 424 97 698 867 91 936 71.

152011 159 214 33 343 69 87 613 707 857 931 89 99 153142 676 889 928 53 154087 153 265 300 455 6 67 79 578 607 705 800 46 58 155046 145 76 453 76 569 607 50 69 87 707 23 83 98 156198 237 40 304 24 99 432 43 76 582 696 823 157361 434 600 40 705 914 24 158080 148 294 322 84 400 17 82 91 663 935 58 70 159176 233 310 50 492 648 743.

III-cie ciągnienie

Wygrane po 250 zł

31 130 344 900 905 940 1013 108 92 801 963 2209 10 47 415 525 71 692 731 830 990 3273 364 640 803 897 — 4038 253 98 419 525 688 817 5162 260 854 6105 15 377 564 7105 485 806 909 50 90 8017 160 548 94 727 907 13 20 43 9010 46 66 98 332 546 838 912 71 78 11053 103 69 339 403 501 19 23 646 746 71 895 919 12211 434 801 25 940 13193 250 501 11 690 14108 213 534 52 631 98 856 15120 89 373 482 628 766 16122 274 577 922 27 17186 253 545 706 803 18321 456 665 93 746 831 68 72 19124 240 308 440 97 542 20321 679 741 866 902 83 21143 345 590 624 75 711 949 22321 414 546 663 995 .23077 204 433 59 599 825 24504 38 78 642 25116 403 584 794 981 26097 202 404 582 634 760 817 19 27213 74 835 447 588 679 731 817 32 28021 36 81 130 334 47 632 810 70 943 29193 534 48 668 796 862 983 30346 555 87 690 921 31002 235 522 772 32174 232 959 33269 427 891 958 34014 16 192 35181 514 850 87 36425 53 715 30 84 37010 175 276 560 689 723 811 908.

38172 424 92 783 850 901 21 52 39059 80 173 288 517 22 729 819 80 93 999 41258 498 826 27 32 42029 238 33 80 43330 629 745 857 915 44432 590 646 63 749 81 801 34 907 45034 368 322 24 655 58 716 942 46286 315 674 89 942 47054 104 19 84 246 551 867 96 48215 328 474 686 956 49020 129 34 98 305 566 609 88 50183 214 90 358 414 15 48 862 96 51059 414 553 77 788 930 52130 50 79 250 362 622 94 869 53052 140 290 98 675 735 813 54003 87 583 700 94 919 47 55106 257 341 440 66 593 739 56033 40 51 636 44 874 900 15 37 57037 98 864 988 58033 65 226 77 342 494 691 750 59293 537 829 60 60069 135 286 711 820 61048 82 142 523 648 830 912 62366 471 85 521 799 975 63001 27 38 138 200 454 94 510 882 959 64119 41 364 88 803 65075 366 479 625 — 66102 328 54 563 786 953 67129 390 673 944 99 68060 227 388 583 69039 47 337 655 718 966 70140 282 629 45 704 71022 167 650 826 93 913 72085 374 457 765 900 73024 213 68 78 444 664 733 953 74041 258 513 778 914 75030 64 259 371 636.

76183 649 938 39 77494 602 730 900 78447 577 887 791 79049 170 72 319 605 38 32 80033 514 659 81045 82000 70 140 233 372 699 821 901 83104 380 693 865 920 84084 215 499 667 797 912 85050 215 63 516 77 602 71 724 915 86076 293 502 681 85 843 87347 733 801 981 88067 95 561 712 89088 108 281 631 85 773 807 90108 13 728 921 33 60 91060 559 815 950 92141 287 344 480 643 888 93426 527 39 986 94114 278 493 505 974 727 29 71 805 95402 523 64 636 790 936 93123 225 316 688 969 97168 83 228 65 720 88 98205 90 378 513 99207 62 331 429 770 80 9 848 100397 459 544 841 51 909 61 101148 565 683 741 830 102029 250 841 103127 104134 244 45 379 795 820 901 105067 711 22 807 106015 295 556 59 880 107440 529 876 984 108428 — 305 41 82 109298 538 976 110204 18 381 545 651 811 111713 82 112151 58 300 497 559 699 817 797 113275 76 572 74.

14470 88 978 91 115139 212 337 531 606 23 814 985 116401 810 117012 83 294 185 717 862 909 118425 85 993 119163 305 73 441 668 741 120056 90 114 336 99 473 527 757 84 813 121198 329 641 737 946 122352 539 704 969 123248 411 57 881 124373 626 862 125189 261 371 90 588 671 796 848 126097 613 790 127434 514 658 778 809 15 128635 82 129062 454 130 149 70 360 85 425 547 131135 344 132010 22 214 450 133014 202 823 903 134062 134 790 910 135475 921 136156 237 318 749 90 137108 882 996 138042 144 247 524 72 609 10 35 758 139166 257 314 60 472 625 88 886 140237 567 734 141241 60 303 18 513 763 866 981 142142 50 296 415 690 777 922 99 143415 556 846 89 144384 474 963 145166 395 517 37 647 146086 694 147500 692 837 932 148366 439 513 84 876 83 149612 44 48 715 91 905 150122 408 528 151119 208 313 66 152 441 64 77 818 99 153101 216 330 524 154501 811 155484 540 572 706 829 156037 268 434 617 751 157024 230 382 158072 83 327 637 776 934 159008 685 518 712 767

IV-te ciągnienie

GŁOWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana 20.000 zł na nr 19820

Zł 10.000 na n-ry: 5008 118511 29352 81134

Zł 5.000 na n-ry: 7685 54582 98109

Zł 2.000 na n-ry: 9495 17055 24958 31803 30114 43561 41438 40955 49037 59285 58300 71726 89478 130117 141370 142335

Zł 1.000 na n-ry: 3457 2704 5369 10974 11848 20084 24495 29976 41739 42573 43194 60316 64307 74100 76975 75371 78099 93105 96052 100597 102052 101857 115118 131457 132979 136365 142816 143171 144874 151508 152429 152716 155109 155232 157945

Wygrane po 250 zł

30 66 324 401 681 1426 650 91 753 888 973 2413 719 41 859 948 3294 98 414 575 648 429 78 258 343 665 765 838 5095 137 406 16 698 760 884 995 6027 516 627 703 842 93 7006 37 161 823 907 8201 335 913 78 221 41 79 92 99 980 88 — 10073 278 453 727 82 836 950 11098 177 219 415 689 80 726 85 950 12122 234 428 626 709 902 13183 308 454 567 81 53 14253 700 68 984 15191 243 340 432 47 26 814 16127 286 367 428 581 770 95 826 942 55 65 17053 221 634 737 97 837 18160 429 64 782 19648 881 20254 410 899 21287 543 778 934 22181 613 944 23008 97 202 44 389 24130 600 852 — 25048 372 710 26182 326 78 537 712 27 893 97 27147 647 28226 558 734 29050 456 793 30017 616 842 991 31036 131 413 520 824 983 32296 823 33194 233 477 541 684 726 882 926 34021 65 332 35088 113 646 942 36071 157 218 358 479 638 757 910 37082 184 519 601 12 23 83 737.

38048 472 587 737 809 31 39184 529 46 79 40015 77 303 750 41324 418 583 701 804 902 42304 58 747 43164 363 437 936 44438 746 52 906 45019 140 513 603 8 97 46263 331 51 61 423 35 730 95 858 47203 28 63 609 22 48485 823 65 944 49047 780 50052 69 78 82 278 700 946 51061 282 376 570 852 52047 448 595 53054 77 978 54338 64 987 55028 278 572 94 900 86 56037 159 443 47 521 706 860 57218 90 349 86 820 58017 48 130 708 59160 389 459 720 894 97 60017 543 88 894 61217 419 37 68 62154 312 58 565 68 63562 467 725 49 905 64170 523 698 903 62 57 65224 757 872 84 66938 67151 235 707 912 68105 92 491 93 682 819 69203 770 70737 71103 337 813 22 72047 58 784 949 73474 757 870 74011 165 860 75015 124 241 505 98

77097 396 609 90 903 78154 78 420 91 511 685 956 91 79510 658 846 947 90 80164 238 360 87 466 84 693 4 751 843 54 81005 297 399 420 85 648 82114 245 51 816 74 87 83003 253 401 639 785 84158 61 272 418 63 562 607 732 968 85009 251 399 669 791 86466 85 87049 387 468 666 931 88031 321 555 622 860 89093 110 283 4 484 797 90086 362 649 859 81011 150 292 378 466 905 34 92006 19 33 120 444 516 57 93464 559 629 956 94030 179 640 57 815 95262 96062 540 805 35 97118 340 546 602 86 717 42 80 98265 405 23 562 716 58 99093 159289 377 508 684 942 100004 65 574 936 101628 983 102161 282 668 733 884 103765 9 104281 588 750 105172 203 15 539 838 43 7 934 106301 40 580 883 107687 716 808 109914 5 83 110015 177 590 111225 383 423 112153 208 576 623 850 113306 606 906 20 98 114075 362 7 9 693 770 899 115082 515 116011 293 455 500 37 608 966 117079 335 558 654 118022 180 431 58 519 119035 491 6 120597 526 121329 363 828 122510 65 648 801 938 53 123049 100 556 64 882 124227 675 832 125140 263 444 126060 897 127029 406 65 128008 59 343 77 434 505 784 129502 26 130172 594 692 811 901 33 131201 412 855 925 35 132016 159 534 795 133185 952 134055 172 224 60 1 899 978

135026 72 115 153 276 424 136054 104 32 137305 26 494 635 77 935 822 928 38 138189 206 486 509 58 723 44 139483 512 794 140044 72 165 418 32 514 683 786 953 141018 120 909 49 142376 441 545 914 41 62 143175 239 337 448 603 826 50 934 144095 98 102 741 949 145053 71 318 503 736 928 146131 232 590 — 147086 148166 205 425 506 15 69 868 149316 845 95 150018 21 177 202 440 660 151026 75 136 55 464 82 566 86 633 796.

152303 421 579 814 922 153255 416 692 792 854 917 154085 120 584 939 155019 156675 157111 257 341 701 25 941 158557 740 967 159017 431 534

Premiowanie Pożyczki Inwestycyjnej.

I emisji.

Pierwszy dzień losowania.

Pierwsza liczba oznacza nr serii, druga — nr obligacji.

Zł 500.000 — 13064—37.

Zł 100.000 — 9902—37.

Zł 50.000 — 20454— 4.

Zł 10.000 — 877—48 2033—41 2801—2 2380—13 6398—27 7615—41 8271—36 10180—3 11414—32 13455—16 14486—18 16828—20 17590—22 18196—48.

Zł 5.000 — 115—35 650—7 777—45 1230—16 1629—3 2398—13 2959—24 3745—8 4849—1 5301—43 5426—8 6765—37 6995—33 7281—26 7471—20 8023—3 9082—18 9898—47 9950—8 10105—50 10818—15 10983—23 11493—33 11721—7 11183—2 12534—20 12598—19 15274—3 15510—4 16132—15 16173—6 16300—27 17387—14 17334—22 17494—29 17585—46 18000—35 18000—19 18692—34 19070—6 19301—27 19817—42 20216—26 20625—29 21587—31 21113—34 21706—28 22969—25.

Zł 2.000 — 313—31 463—33 486—40 566—40 606—17 648—17 644—13 678—31 852—6 927—28 1464—26 1632—4 1825—27 1863—4 2060—13 2553—33 3633—37 2674—13 2751—13 3455—20 3545—28 4007—27 4097—21 4088—28 4103—11 4183—27 4435—6 4743—34 4872—13 4903—34 5475—37 5600—21 6414—6 6512—33 6942—31 7343—37 7452—21 7808—11 8354—31 8868—31 8885—33 8901—17 9048—26 9174—27 9296—25 11185—34 11191—20 11652—6 11627—6 11791—28 11887—13 12552—17 12558—26 12630—11 12673—40 13454—13 13772—6 14027—17 14045—40 14015—25 14335—20 14651—20 15039—11 15186—31 15881—6 15904—33 16231—4 16688—17 17024—17 17066—25 17129—6 17464—20 17460—31 17847—25 17943—13 18072—40 18144—26 18210—27 18399—17 18411—6 18982—13 18961—34 19533—17 19557—31 19881—37 19954—11 20429—34 20482—13 20453—25 20544—6 20550—21 20695—37 20946—4 21641—4 21941—31 22030—17 22089—21 22559—31 22720—28 22724—26.

Zł 1.000 — 129—28 250—23 365—17 459—42 527—28 712—50 928—48 995—42 1229—39 1253—50 1562—48 1840—29 1932—42 2003—37 2685—29 2790—50 2851—48 2899—42 2911—50 3381—37 3443—37 3573—48 3748—48 3831—23 3907—17 4205—42 4455—23 4465—48 4602—42 4651—39 4821—48 4853—48 4937—37 4940—17 5067—23 5126—37 5346—23 5359—17 5930—42 6083—23 6587—42 6667—29 6704—42 6896—50 7077—42 7078—42 7176—17 7459—17 7482—48 7497—28 7506—48 7558—50 7896—48 7977—39 8599—17 8635—37 8639—50 8741—29 9070—39 9404—39 9420—17 9454—28 9706—23 9772—28 10258—37 10408—23 10559—23 10586—17 11195—39 11204—50 11466—28 11996—17 12165—29 12170—29 12675—48 12736—37 12960—42 13096—28 13180—28 13161—28 13146—29 14076—50 14085—28 14188—50 14213—23 14821—28 14868—29 15081—28 15147—48 15150—37 15256—39 15390—28 15449—37 15891—50 16025—17 16168—23 16199—39 16320—17 16365—42 16426—48 16484—29 16883—37 16883—37 16967—28 17014—39 17839—17 17899—48 17905—39 18046—39 18101—23 18260—50 18320—50 18642—29 19009—39 19290—23 19253—37 19353—17 19492—39 19944—28 20020—23 20197—17 20211—37 20444—29 20536—39 20857—39 20951—23 21410—37 21422—42 21536—29 21619—29 21975—29 22321—50 22404—37 22453—42 22637—50.

*

W drugim dniu ciągnienia 3 pct. Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej padły wygrane na następujące numery:

Po złotych 1000:

Seria 2 nr nr: 2414 4506 5875 9967 10312 10925 11488 12282 13286 15264 15528 18242 20159 21731 21098

Seria 16 nr nr: 591 1055 5236 7485 8479 8226 10253 11468 11430 15190 15631 17570 18003 19137 20024.

Seria 20 nr nr: 2358 3192 5185 6838 6896 8059 8300 9318 15119 16868 16935 16356 17592 18972 20756.

Seria 24 nr nr: 1399 1523 4608 4897 4513 6193 6655 10934 10457 13095 15554 18108 18705 21704 21768.

Seria 31 nr nr: 869 1518 4268 7265 8434 10834 11064 12402 15209 17013 20840 20301 21614 21708 22697.

Seria 32 nr nr: 939 3692 4557 5963 5227 5016 7919 8558 12377 13892 14591 15394 18622 21245 21663.

Seria 37 nr nr: 1809 3465 6742 6532 10163 10409 11723 12605 16582 17061 18120 19359 22794 22483.

Seria 42 nr nr: 410 210 2227 2013 2579 2609 3531 3867 3873 6917 7582 8525 8341 8409 8621 10260 10682 14493 14104 15038 16554 18899 18527 19767 19122 19583 20040 21474 21017.

Seria 43 nr nr: 100 420 1991 2106 3703 3867 4116 5507 6063 6950 6776 7691 7836 7559 8723 8304 9288 9059 9094 10483 14648 15742 16611 17977 17032 18343 18458 18161 18852 19630 20015.

Po złotych 500:

Seria 1 nr nr: 603 133 3491 5704 6638 7458 7197 8396 8408 9600 9150 10249 11462 11012 11396 11482 12701 12320 13398 13906 14634 14671 14280 15243 16736 16097 17352 19617 20973 20074 20192 20026 20963 21817 22901.

Seria 5 nr nr: 289 283 934 1867 2236 2159 2784 2929 3658 4011 7070 8050 8681 9364 9086 12695 12526 12698 14598 14339 15448 15756 16381 16178 16541 16587 17134 18380 18969 18315 20659 20988 20703 20641 22207.

Seria 10 nr nr: 342 1150 2564 3273 4773 4484 4265 5194 5076 6236 7394 8479 8075 11009 12292 14189 15113 15182 15622 15858 16627 16383 17157 17160 17540 17993 18734 18382 19019 19003 19559 20249 20473 21276 21351

Seria 23 nr nr: 2513 2025 2756 3608 3449 3433 3184 3169 3497 3442 4992 5631 7681 8264 10360 10196 10168 11988 12669 14160 15799 15126 16013 16769 17810 17295 17445 18614 19112 20890 22071 21288 22896 22016 22553

Seria 28 nr nr: 520 207 141 1533 1774 1027 3557 3711 3610 4837 4423 5177 5241 6985 7211 9192 9085 10770 10925 11685 11321 12753 13817 14517 15342 16512 16011 17956 17682 17079 19714 19085 19141 19000 21455

Co INNI piszą

Polska ma coś do powiedzenia.

Sprawie naszej polityki zagranicznej poświęca „Kurier Polski" następujące trafne uwagi:

„Nasz minister Spraw Zagranicznych nie należy do wielomównych. Zupełnie widocznie bardziej odpowiada mu gabinet dyplomatyczny, niż trybuna mówcy. I nikt nie może mieć o to najmniejszej pretensji. Mimo to wszystko jednak... **pragnęlibyśmy usłyszeć w najbliższym czasie głos p. ministra Spraw Zagranicznych.**

A to dla następujących powodów:

Po pierwsze nie ulega wątpliwości, że **nasza opinia publiczna jest stanowczo zbyt skąpo poinformowana o tym, co myśli nasze MSZ** o obecnej sytuacji międzynarodowej. Jednocześnie zaś zasypywani jesteśmy wiadomościami z Pragi, Londynu, Berlina i Paryża tak zmiennymi i tak różnorodnymi, że wywoływać muszą tylko dezorientację. **A stąd już krok tylko do zdenerwowania i wyjścia z równowagi.** Jedynym zaś sposobem na to, aby opinia publiczna zachowała konieczny w dzisiejszej sytuacji spokój, jest możliwie konkretne poinformowanie jej o tym, **jak ta sytuacja z polskiego punktu widzenia wygląda.**

A drugi powód jest niemniej ważny: z depesz **zagranicznych** dowiadujemy się, że w pewnych kołach na Zachodzie panuje pogląd, **iż Polska może odegrać wielką rolę w pokojowym rozwiązaniu zagadnienia sudeckiego.** Podzielamy ten pogląd. Jest on dowodem, że zrozumienie roli i znaczenia Polski w środkowej Europie wzrasta. Sądzimy nawet, że Polska rolę tę odegrać nie tylko **może,** ale **powinna.**

Dla tych wszystkich właśnie powodów pragnęlibyśmy w najbliższym czasie usłyszeć p. ministra Spraw Zagranicznych. To życzenie „Kuriera Polskiego" podpisze cała prasa polska.

Nowe starcie arabsko-żydowskie.

Jerozolima, 8. 9. (PAT). W ciągu ubiegłej doby wydarzyło się na obszarze Palestyny kilka wypadków zbrojnych starć między powstańcami arabskimi i żydami. Grupa napastników wtargnęła do magistratu w Jaffie i po sterroryzowaniu urzędników **zabrała z kasy 30 funtów.** W pobliżu Jaffy zamordowany został policjant arabski. Nacjonaliści arabscy zapoczątkowali akcję bojkotu elektrowni, w których inwertowany jest kapitał żydowski.

Po wczorajszych zajściach w Jaffie władze ogłosiły **zakaz wychodzenia z domów po godz. 14.** Patrole wojskowe krążą po ulicach. Ustawiono posterunki wojskowe przed biurami rządowymi.

Sen. Wiesner u p. premiera.

Warszawa, 8. 9. (PAT). Pan prezes rady ministrów gen. Sławoj-Składkowski przyjął w dniu 7 bm. sen. Wiesnera, a następnie przedstawicieli kapituły archidiecezjalnej warszawskiej ks. kan. Węglewicza, który zaprosił p. premiera na uroczystość otwarcia muzeum archidiecezjalnego.

Powodzenie Targów Lwowskich.

Lwów, 8. 9. (PAT). W niedzielę zwiedziło Targi Wschodnie 20 tys. osób, w poniedziałek około 15 tys. osób, w tym kilkuset właścicieli kinoteatrów, którzy odbywają we Lwowie swój drugi zjazd ogólnopolski. Zanotowano wielkie transakcje, zwłaszcza w dziale technicznym i samochodowym. Dużym zainteresowaniem cieszy się też wystawa filmowa i pokazy filmów, oraz odbywający się konkurs filmowy.

Niemieckie gazety werbują abonentów w Polsce.

Warszawa, 8. 9. (Tel. wł.). W ostatnich miesiącach dał się zauważyć wzmożony werbunek abonentów w Polsce, przez rozmaite dzienniki i czasopisma ilustrowane, jak i fachowe, ukazujące się na terenie Rzeszy Niemieckiej. Rozsyłane są miliony prospektów, oferujących bezpłatne nadsyłanie dzienników w okresie dwutygodniowym. (r)

Budowa nowej linii kolejowej.

Skrócenie trasy między Ziemiami Wschodnimi a Wielkopolską.

Warszawa, 8. 9. (Tel. wł.) W ministerstwie komunikacji zapadła decyzja w sprawie budowy nowej linii kolejowej Skierniewice—Łuków z pominięciem Warszawy. Nowa kolej skróci trasę wiodącą z Ziem Wschodnich na Zachód, a przede wszystkim do Wielkopolski.

W chwili obecnej kończy się budowa linii Wieliszew—Nasielsk, która jest ostatnim ogniwem, łączącym województwa wschodnie z Pomorzem z ominięciem Warszawy od północy.

Zaznaczyć należy, że projektowana nowa linia kolejowa będzie poważnym przedsięwzięciem, gdyż długość jej obejmie ponad 160 km. Odciąży ona w znacznym stopniu warszawską linię średnicową, zaś okolicom, nie mającym dotąd połączenia kolejowego ułatwi rozwój gospodarczy i stwarza zupełnie nowe możliwości rozwojowe. (r.)

„Der Deutsche Wegweiser"

o położeniu Niemców w Czechosłowacji.

Niemcy dążą do „Anschlussu".

Wychodzące w Łodzi pismo niemieckie „Der Deutsche Wegweiser" w artykule wstępnym poddaje rozpatrzeniu **położenie prawno-polityczne** Niemców sudeckich w Czechosłowacji oraz położenie Niemców w Trzeciej Rzeszy.

Pismo to podkreśla, że Niemcy w Czechosłowacji mają **wszelkie prawa wolnościowe i polityczne; mają własnych posłów w parlamencie, przedstawicieli w samorządzie, własną prasę i to bez względu na kierunek polityczny, który reprezentują; Niemcy w Czechosłowacji mają też swobodę organizowania się w partie, mogą poddawać publicznej krytyce istniejący reżim. Nowe ustawy narodowościowe, ogłoszone przez rząd czechosłowacki powiększają jeszcze dotychczasowe uprawnienia Niemców; dlatego też Goebbels nie pozwolił prasie niemieckiej opublikować rzeczowego zestawienia nowych ustaw praskich.**

Niemcom sudeckim przysługuje pełny samorząd polityczny, kulturalny i gospodarczy. We wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, w szkolnictwie, w dziedzinie praw językowych itp. Państwo uwzględnia obecność Niemców stosownie do ich liczby. Z tego wniosek, że **źródło wrzenia wśród Niemców sudeckich jest inne: Niemcy dążą do „Anschlussu".** Ponieważ jednak wkroczenie wojsk niemieckich do Czechosłowacji oznacza wojnę, więc Henlein dąży do równouprawnienia — stąd misja lorda Runcimana nie może się powieść, lecz na razie do przedłożenia na teren Sudetów narodowo-socjalistycznego totalizmu, politycznego absolutyzmu partii Henleina, innymi słowy **do zniweczenia praw, jakie mają Niemcy w Czechosłowacji.**

Redakcja czasopisma podkreśla zarazem, że w III Rzeszy nie ma swobody krytyki, nie ma wolności prasy, wolności stowarzyszeń, ani też wyborów do parlamentu, gdyż listę 700 kandydatów do Reichstagu układa 10 ludzi i przez to samo już „wybory" są w rzeczywistości przeprowadzone. To samo obowiązuje w dziedzinie gospodarczej i kulturalnej. Jakiekolwiek zaś przekroczenie totalnych ograniczeń oznacza więzienie i proces o zdradę stanu. Tyle tygodnik niemiecki w Polsce.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że **Niemcy w Polsce, korzystając z luksusowych form życia, jakie Polska im zapewnia, a o jakich Niemcy w III Rzeszy marzyć nawet nie mogą, jednocześnie przejawiają podobne tendencje, jak henleinowcy w Czechosłowacji.**

Min. Beck na tle swej jasnej polityki.

Ch. Z. Z. wobec wyborów samorządowych.

W niedzielę 4 września odbyła się w Warszawie konferencja przedstawicieli Chrześcijańskich Związków Zawodowych **(Ch. Z. Z.)** z terenu całej Polski.

Przedmiotem obrad była głównie sprawa wyborów do samorządu.

W sprawie tej po dyskusji, podkreślając pełną niezależność od partii politycznych, zgodnie z obowiązującymi uchwałami Walnych Zjazdów, powzięto następujące uchwały:

1) Ch. Z. Z. doceniając wielką wagę i znaczenie samorządu tak dla warstwy robotniczej, całego społeczeństwa jak i państwa **weźmie udział w wyborach samorządowych na obszarze całego państwa.**

2) Ch. Z. Z. zasadniczo pójdzie do wyborów samodzielnie.

3) W wypadkach szczególnych, gdy tego wymagać będzie dobro warstwy robotniczej, dobro ruchu względnie wyższa racja stanu państwa, **Ch. Z. Z. pójdzie do wyborów z innymi grupami katolickimi i narodowymi, kładąc nacisk na gospodarczo-społeczny charakter zawieranych bloków,** z wyeliminowaniem czynnika partyjnego.

Jednocześnie tak na konferencji, jak i na posiedzeniu Zarządu Głównego, który obradował w tym samym dniu, powzięto szereg uchwał, mających znaczenie ideowe i organizacyjne dla chrześcijańskiego ruchu zawodowego.

Między innymi tematem narad była sprawa obchodu 20-lecia niepodległości. Ch. Z. Z. mając na uwadze, iż święto 20-lecia niepodległości **jest świętem całego Narodu Polskiego, i że dzień ten powinien święcić cały Naród solidarnie** — postanawia wejść do ogólnopolskich komitetów obchodu 20-lecia Niepodległości.

Decyzja Niemców sudeckich.

Praga, 8. 9. „Polonia" dowiaduje się, że Niemcy sudeccy postanowili przyjąć nowe propozycje rządowe jako podstawę do rokowań, jednakże równocześnie postanowili przerwać rokowania z powodu ostatnich wypadków, zwłaszcza w Morawskiej Ostrawie, gdzie dwaj posłowie sudeccy mieli być rzekomo brutalnie potraktowani przez policję.

Niemcy sudeccy oświadczają, że fakt ten wskazuje na to, iż rząd nie panuje wystarczająco nad sytuacją, wskutek czego nie można rokowań prowadzić w atmosferze spokoju.

Równocześnie skierowano skargę do prezydenta Benesza i lorda Runcimana.

Nie było zamachu na króla Faruka.

Warszawa, 8. 9. Królewskie poselstwo Egiptu zaprzecza kategorycznie szerzonym tendencyjnie wiadomościom o rzekomym zamachu na Jego Królewską Mość Króla Faruka I i oświadcza na podstawie otrzymanych ze źródła urzędowego informacji, że **osoba Jego Królewskiej Mości nie wchodzi tu zupełnie w grę.**

Delegacja angielska w hołdzie Nieznanemu Żołnierzowi.

Warszawa, 8. 9. (PAT) Dziś z rana delegacja angielska na międzynarod. parlamentarnej konferencji ekonom. w swym pełnym składzie pod przewodnictwem sir Philip Dawsona złożyła wieniec na grobie Nieznanego Żołnierza. Wieniec był niesiony przez kontradmirała Murray Sueter i przez pułkownika Crookshanka. Po złożeniu wieńca członkowie delegacji wpisali się w księdze pamiątkowej grobu Nieznanego Żołnierza.

Wyjazd ambasadora rumuńskiego.

Warszawa, 8. 9. (PAT) Ambasador Rumunii Franasoici opuścił na krótki czas Warszawę. Zastępuje go w charakterze chargé d'affaires ad interin radca ambasady Mikołaj Dimitrescu.

*

Warszawa, 8. 9. (PAT) Pan Prezydent R. P. przyjął w dniu 6 bm. p. ministra spraw zagranicznych Józefa Becka przed jego wyjazdem do Genewy.

List Rady Adwokackiej do J. Kiepury.

Echa głośnego nieporozumienia.

Warszawa, 8. 9. (Tel. wł.). Donosiliśmy o uchwale warszawskiej Rady Adwokackiej w sprawie głośnego procesu jaki wytoczył adw. Hofmokl-Ostrowski tenorowi Janowi Kiepurze, oskarżając go o obrazę stanu adwokackiego. Jak wiadomo rada postanowiła wydać komunikat, stwierdzający, iż nie upoważniała ona nikogo do wytaczania procesu. Niezależnie od tego warszawska Rada Adwokacka wystosować ma odpowiednie pismo do Jana Kiepury, który ze swej strony nadesłał wyjaśnienia do naczelnych władz palestry. (r)

Nie będzie awansów.

Warszawa, 8. 9. Agencja Kabel dowiaduje się, że w roku bieżącym nie będzie awansów w szkolnictwie do grupy V. Trzeba tu zaznaczyć, że na ten rok w budżecie szkolnictwa średniego uchwalono ponad 40 etatów w grupie V. W ostatnim roku były 22 etaty i kontyngent ten był wyczerpany w zupełności. W tym roku mimo uchwalonego budżetu — awansów w tej grupie nie będzie.

„Wspólnota Interesów" przejdzie w ręce prywatne.

Warszawa, 8. 9. (Tel. wł.). W przyszłym miesiącu dokonana ma być transakcja handlowa, która „Wspólnotę Interesów", obiekt wartości 150 milionów zł odda w ręce prywatne. Akcje tego przedsiębiorstwa będą rozprzedane wyłącznie na rynku krajowym. Poza pewną ilością akcyj, wartości kilkunastu milionów zł wszystkie one znajdują się w posiadaniu „Zjednoczenia Górniczo-Hutniczego". Spółka ta w 40% należy do skarbu państwa, 40% do skarbu śląskiego i 20% do BGK.

Czynniki rządowe zadecydują, jaka ilość akcji będzie rozprzedana, aby państwo nie było pozbawione zupełnie wpływu na to olbrzymie przedsiębiorstwo. (r)

Z Wielkopolski i Pomorza

NASI SPRAWOZDAWCY O ŻYCIU PROWINCJI

INOWROCŁAW

Biblioteka miejska czynna jest codziennie od godz. 17 do 18, w soboty od 17 do 19.

Biblioteka Tow. Czytelni Ludowych mieszcząca się w Domu Katolickim przy ulicy Plebanka, otwarta jest codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 17 do 19.

Biblioteka Kolejowego Przysp. Wojsk. w świetlicy „Ogniska" przy ul. Magazynowej otwarta w poniedziałki, środy i piątki od godz. 17 do 19.

Karetka sanitarna, tel. 276 czynna w dzień i w nocy.

— **Nocny dyżur** pełni apteka „Pod Krzyżem".

REPERTUAR KIN:
As: „Powrót Arsena Lupina".
Słońce: „Pieśniarz jej wysokości".
Stylowy: „Zemsta Tarzana".
Świt: „Ekscentryczna dama".

— **Odwołanie kursu dla naczelniczek Sokoła.** Przewodnictwo okręgu inowrocławskiego odwołało kurs dla naczelniczek Sokoła żeńskiego, który miał odbyć się we wrześniu. Kurs ten odbędzie się w terminie na razie nieustalonym.

— **Pociąg popularny do Poznania.** Miejscowy oddział PBP Orbis organizuje w niedzielę 11 bm. pociąg popularny do Poznania. Cena przejazdu w obie strony 4,50 zł. Wyjazd z Inowrocławia o godz. 8 rano, powrót po północy.

— **Prezydent miasta po raz drugi odznaczony złotym krzyżem zasługi.** Za wybitne zasługi prezydent miasta p. Apolinary Jankowski został odznaczony po raz drugi złotym krzyżem zasługi.

— **Srebrnym krzyżem zasługi** odznaczeni zostali pp. dr Czesław Bydałek, Roman Kaźmierczak, dr Leon Kubiak, Tadeusz Prendki, red. Stefan Przybylski.

—«:»—

BUK. W niedzielę 11 bm. odbędzie się w Buku zjazd Stowarzyszenia Regionalnego Ziemi Bukowskiej. Z Poznania odchodzi pociąg popularny o godz. 7,45: W programie: nabożeństwo przed cudownym obrazem M. B. Literackiej, zwiedzanie zabytków, obrady w Domu Katolickim i przyjęcie przez komitet obywatelski. Niech się stawią wszyscy bukowianie!

SZUBIN. (c) 1 bm. wybuchł pożar w zagrodzie rolnika G. Beckera w Zielonowie. Spłonął dom mieszkalny oraz część urządzeń domowych pracowników rolnika Rabochowej, Gilowej, Jaworskiej, Orzechowskiej i Wojdalowej. Straty są znaczne.

— Na szkodę rolnika M. Pawlaka w Kornelinie spalił się stóg żyta wart. ok. 1500 zł.

BARCIN. (c) 4 bm. ochotnicza straż pożarna w Barcinie obchodziła 10-lecie istnienia. Po nabożeństwie udano się przed remizę, gdzie odbyły się pokazy ćwiczeń. W uroczystościach wziął udział starosta pow. p. Śmietanko.

KWIECISZEWO. (mk) Nieznani złodzieje wtargnęli nocą do mieszkania kierownika szkoły w Olszy, skąd skradli garderobę i drób.

KRUSZWICA. Odznaczeni zostali: srebrnym krzyżem zasługi p. T. Kopański, brązowym pp.: M. Głowacki, F. Konieczny, St. Śmigielski, J. Twardowski, St. Winiecki, Wł. Bassa (Witowice), Wł. Górski (Tupadły) i J. Markowski (Ostrowo).

SŁAWSK WIELKI. Utworzono tu w okresie wakacyjnym dzieciniec, do którego uczęszczało 68 dziatwy miejscowej. W ub. niedzielę odbyło się przedstawienie oraz pokaz prac, wykonanych przez dzieci. Szczere uznanie należy się pp. kier. dziec. Czubalance, Cz. Kozłowskiej oraz dyr. H. Pawłowskiej.

MOGILNO. (mk) Drogą z Paprosa do Bronisławia jechała wozem rzeźniczka Jaggowa z Inowrocławia. Pasący obok drogi bydło 10-letni Stanisław Patyk zawołał na Jaggową „gruba Kaśka". Jaggowa poleciła woźnicy przychwycić chłopca, a następnie batem zbiła chłopca po gołym ciele do tego stopnia, że okazała się potrzeba umieszczenia go w szpitalu.

— Kino Bałtyk: „Moskwa—Szanghaj".

— Pod kierownictwem budowniczego p. Nowaka przeprowadza się odnowienie fasady kościoła poklasztornego. Po ukończeniu tych prac rozpocznie się budowa „domu przedpogrzebowego" na nowym cmentarzu. Dom pomieści kostnicę, lokal sekcji zwłok i kaplicę.

— W Mierucinie odbył się rejonowy zjazd ochotn. straży pożarnych wiejskich, w którym wzięło udział 10 straży. W zawodach straże uzyskały następujące miejsca: I Mierucin, II Radłowo, III Trląg i IV Kołodziejewo.

WRZEŚNIA. (r) W mieszkaniu robotnika K. Koralewskiego, zam. przy ul. Fabrycznej nr 42, wybuchł w nocy pożar. Kamienica stanowi własność p. Kozickiego i mieszka w niej kilkunastu lokatorów. Jak wykazały dochodzenia, dom podpalił w swoim mieszkaniu sam lokator Koralewski, podłożywszy słomę i drzewo w skrytce, które zapalił. Pożar jednakże zdołano stłumić. Koralewski był ubezpieczony na 4.600 zł, zaś kamienica była ubezpieczona na 30 tys. zł. Koralewski zrobił to podobno za namową. Podpalacza aresztowano i odstawiono do sądu, jak również i gospodarza.

GNIEZNO. (fb) Pod przewodnictwem prezydenta miasta p. Maćkowiaka odbyło się w auli gimnazjum kupieckiego pierwsze powakacyjne posiedzenie rady miejskiej. Po zapoznaniu się pp. radnych z najważniejszymi uchwałami magistratu, przyjęto jednogłośnie zamknięcie roczne z wykonania budżetu za rok obr. 1937/38 oraz protokóły komisji rew. Rada przyjęła zatwierdzenie budżetu dodatkowego na rok 1938/39 i uchwaliła dodatki komunalne do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków. W końcu uchwalono statut pomocy leczniczej dla pracowników miejskich i załatwiono ostatecznie sprawę czynszu dzierżawnego b. wiceprezydenta miasta p. Hensla.

— W nocy na 6 bm. dokonano włamania do biur wójtostwa przy ul. Trzemeszeńskiej, gdzie niedawno wykryto nadużycia, w związku z czym aresztowano sekr. Ochocińskiego, a wójt Szczęśniak podał się do dymisji. Strat nie zdołano dotychczas stwierdzić.

— St. Wolf, szofer, zam. przy ul. Wawrzyńca 34, targnął się na życie przez wypicie esencji octowej. Przyczyną była beznadziejna miłość.

Zlot sokołów w Czersku.

Czersk. W dniach 3 i 4 bm. odbył się w Czersku zlot okręgowy II (chojnickiego) Zw. Towarzystw Gimnastycznych „Sokół". Zlot rozpoczął się w sobotę rozgrywkami o mistrzostwo okręgu w siatkówce i koszykówce. W niedzielę rano po próbie generalnej ćwiczeń zbiorowych odbyła się zbiórka, po czym ruszył pochód przy akompaniamencie orkiestry Morzucha. Udano się do kościoła na nabożeństwo. Po sumie odbyła się przed magistratem defilada, którą odebrali: prezes okręgowy mec. Krzyżański z Chojnic, prezes Preiss z Tucholi, ks. admin. Tuszyński i wiceburmistrz Ossowski. W szeregach zauważyliśmy poczty sztandarowe z Chojnic, Więcborka, Lubni, Łęgu, Kamienia, Sępolna, Tucholi i Czerska. Poza tym przybyli sokoli z Brus. W sali p. Szewla odbyło się uroczyste otwarcie zlotu. Przemawiał zapalnie dh Ossowski. Prezes gniazda dh Nieborowski dziękował mówcom, po czym odśpiewano „Ospały i gnuśny".

Po południu odbyły się ćwiczenia młodzieży męskiej lancami, młodzieży żeńskiej i ćwiczenia słowiańskie.. Następnie odbyły się pokazy gimnastyczne na przyrządach. Sokół z Chojnic wystawił piramidy. W biegu na 3.000 m na przełaj 1 miejsce zajął dh Szramke - Łąg, 2. Kaszubowski - Łąg, 3. Czartowski Alfons, Chojnice. Poza tym odbyły się pokazy bokserskie oraz tańce regionalne.

Domy w Czersku były pięknie udekorowane, a rynek otoczony masztami, na których powiewały sztandary. Podkreślić należy współpracę Zarządu Miejskiego przy organizowaniu zlotu, który lepiej zrozumiał użyteczność Sokoła niż swego czasu nadleśnictwo Czersk.

POLSKIE ŁĄKIE. (t) W zagrodzie rolnika A. Kamasza wybuchł 5 bm. wieczorem pożar. Spalił się chlew i stodoła ze żniwem. Szkody wynoszą około 5.500 zł.

ŚWIEKATOWO. (t) Nareszcie doczeka się Świekatowo budowy szosy na odcinku od wsi do szosy prowadzącej od Stążek do Bruchniewa. Duża wieś kościelna Świekatowo, dziś siedziba gminy i rozmaitych urzędów na stopniu gminnym, dalej mleczarni spółdzielczej itd., ogromnie odczuwała brak tej szosy. Nie dość na tym: brak owego przeszło 2-kilometrowego odcinka drogi bitej hamował naturalny rozwój wsi. Na zebraniu zarządu gminnego w obecności starosty powiatowego p. mgr. Cwinarowicza ze Świecia i budowniczego powiatowego p. Szymańskiego przy udziale licznych interesantów zostały omówione i ustalone szczegóły budowy szosy i warunki, na jakich zostanie budowa podjęta. Z dniem 5 bm. nastąpiło podjęcie robót przygotowawczych w terenie.

GAWRONIEC, pow. świecki. (t) Na zakończenie kursu pieczenia, odbytego pod kierownictwem instr. pow. p. Skrzypkówny, urządziło miejscowe Koło Gospodyń Wiejskich 4 bm. pokaz, który zwiedziło m. in. siostrzane koło gospodyń z Polskiego Konopatu. (Należy dodać, że członkinie koła w Gawrońcu i Konopacie to przeważnie żony i córki osadników, z czasów ostatniej parcelacji rządowej). Pokaz i zakończenie, starannie przygotowane, świadczyły o rzetelnej pracy kursistek, które w liczbie 11 dobrze wykorzystały naukę. Zakończeniem całości był urządzony przez koło gospodyń obchód dożynkowy. Rolę gospodarzy obrzędu pełnili p. Sterny oraz p. Kowalczyk, któremu żniwiarze wręczyli wieniec z kłosów.

BRODNICA. (l) 4 bm. rozpoczął się w Brodnicy „Tydzień obrony przeciwpożarowej". Po mszy św. odbyła się zbiórka na starym placu szkolnym, skąd przy dźwiękach orkiestry wyruszył pochód propagandowy ulicami miasta. Po południu na placu przy łazienkach odbyły się popisy poszczególnych oddziałów straży pożarnych. Prezes pow. p. J. Słoszewski po ukończeniu zawodów wręczył naczelnikowi straży Jastrzębie p. Kisickiemu brązowy medal zasługi za gorliwą pracę przy pożarnictwie.

LIDZBARK. (l) 4 bm. w zagrodzie rolnika p. L. Pawlenki w Jeleniu przy Lidzbarku powstał pożar, który zniszczył dom mieszkalny, stajnię i stodołę z żniwem. Straty wynoszą 7,500 zł.

CHEŁMNO. (lm) Jak się dowiadujemy, pp. A. Kośmider, starszy cechu ślusarskiego i Jankowski, drogomistrz powiatowy, zostali ostatnio odznaczeni brązowym krzyżem zasługi.

— 3 bm. w strażnicy miejskiej w Chełmnie odbyło się uroczyste zakończenie kursu I stopnia ochotn. straży pożarnej, w którym brało udział 18 uczestników.

CHOJNICE. (s) Z inicjatywy sekcji motocyklowej K. S. „Chojniczanki", 4 bm. odbyła się „pogoń za lisem", której start nastąpił o godz. 13 na rynku. Trasa nie przekraczała granic powiatu chojnickiego, wahała się przebytymi km od 80—100. Najlepszym „tropicielem" okazał się p. E. Nürnberg.

TUCHOLA. (fm) Pod przewodnictwem prezesa pow. T. R. P. p. Janty-Połczyńskiego odbyło się zebranie zarządu T. R. P., na którym prezes zareferował dużo spraw. Następnie p. instruktor Rochon zareferował zmianę statutu, co stało się na niekorzyść Tow. Termin walnego zebrania ustalono na 13 bm. Po omówieniu spraw bieżących postanowiono wnieść protest na zbyt wysokie normy dochodowości, oraz zbyt wysokie ceny zboża, jako mnożnik.

— W ogrodzie p. Ossowickiego przy ul. Ks. Biskupa Klundera zakwitła wiśnia. Do owocowania pewnie jednak nie dojdzie.

— 3 bm. w Browarze odbyło się zebranie plenarne Polsk. Zw. Zach., któremu przewodniczył wiceprezes p. insp. Janyga. Na wstępie prezes obwod. p. Kamiński wyjaśnił sprawę odwołania zebrania publicznego w Tucholi. Referat o stosunkach polskich w Gdańsku wygłosił sekretarz p. Jankowski. Nad referatem wywiązała się ożywiona dyskusja, po której uchwalono jednogłośnie odpowiednią rezolucję, domagającą się od władz polskich zaprowadzenia porządku w Gdańsku.

— 4 bm. rozpoczął się „Tydzień ochotniczej straży pożarnej" pod hasłem walki z pożarami. Członkowie miejsc. O. S. P. wzięli udział w uroczystym nabożeństwie, na którym okolicznościowe przemówienie wygłosił ks. Nowak. Przed południem odbywała się kwesta uliczna do puszek.

BRODNICA. (jl) 3 bm. podczas jarmarku kramnego w Brodnicy nieznany sprawca skradł ze składu zegarmistrzowskiego p. Twarogowskiej w Brodnicy, Rynek, skrzyneczkę z zawartością pierścionków złotych próby 333, ogólnej wartości 500 zł. Policja wdrożyła dochodzenia.

— W nocy na 2 bm. dokonano włamania do mieszkania inwalidy p. Jana Scherra w Karbowie pow. brodnickiego, gdzie skradziono garderobę i bieliznę wartości 400 zł.

SĘPOLNO KR. (kp) Po upływie kadencji p. burmistrza Ernesta w Kamieniu wybrano na to stanowisko p. kpt. rez. Gołuńskiego z Kowalewa. Wybór ten zatwierdził wojewoda pomorski. Dnia 29 ub. m. nowy burmistrz złożył przysięgę urzędniczą i objął urzędowanie.

— Podczas ostatniej burzy grom uderzył w oborę rolnika Fedkego w Piasecznie, która spłonęła doszczętnie. Bydło znajdowało się na szczęście na pastwisku.

— 4 bm. zamknął p. starosta Borowski wystawę LOPP, dziękując organizatorom pp. Kiełpikowskiemu i Twarogowskiemu i przedstawicielowi okręg. komitetu za pracę, zaś przedstawicielom społeczeństwa za wydatne poparcie imprezy. Pp. instruktorzy powiatowy i okręgowy jeszcze raz zwrócili w swych przemówieniach uwagę na cele i znaczenie LOPP i nawoływali do wstąpienia w szeregi tej organizacji. Na końcu wyświetlono film, przedstawiający dorobek LOPP.

KOŚCIERZYNA. (b) Od 1 bm. w Kościerzynie przy ul. Dworcowej mieści się oddział drogowy F. P. T. K. linii Herby Nowe - Gdynia.

— W czasie od 1. do 31. 9. 1938 powinni się zgłosić w celu rejestracji wojskowej w zarządzie miejskim pokój nr 2 mężczyźni, urodzeni w r. 1920, przebywający na terenie miasta.

WIELKI KLIŃCZ, pow. kościerski. Księża misjonarze Św. Rodziny, którzy od kwietnia r. b. przebywają w Wielkim Klińczu w dawniejszych koszarach, jako pierwsze zadanie postawili sobie zbudowanie kaplicy publicznej dla wygody miejscowego społeczeństwa i najbliższej okolicy. Ponieważ prowizoryczna kapliczka, istniejąca obecnie, nie odpowiada potrzebom, księża misjonarze przy współpracy komitetu w tym celu zawiązanego, dla uzyskania odpowiednich funduszów na budowę urządzają 11 bm. o godz. 15 wielką wentę.

WEJHEROWO. (ap) Pan Prezydent Rzeczypospolitej nadał staroście morskiemu p. A. Potockiemu złoty krzyż zasługi po raz drugi. Również odznaczeni zostali złotym krzyżem zasługi kierownik oddz. budowl. wydz. pow. inż. Jan Lange.

— Życie i mękę św. Andrzeja Boboli przedstawił w sali p. Prusińskiego zespół teatru objazdowego z Poznania.

— Kino Casino wyświetla „Tylko ty".

SIERAKOWICE. (k) Dnia 4 bm. zwołano do lokalu p. Wilgi zebranie samodzielnych kupców celem zorganizowania się w Towarzystwo Samodzielnych Kupców. Po zagajeniu otworzono dyskusję, w której głos zabierali pp.: Bronk, Koszałka, Wilga, Kuczkowski i Sass. Uchwalono założyć organizację kupców z przynależnością do Związku Samodzielnych Kupców w Grudziądzu. Wszyscy obecni zapisali się na członków i wybrano zarząd z p. Bronkiem na czele. Organizacja kupców tu na pograniczu niemieckim jest konieczna celem obrony przed zalewem kapitału niemieckiego.

GRUDZIĄDZ

— **Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" mieści się przy ul. Toruńskiej 22, tel. 1294. Biuro czynne od godz. 8—18-ej.**

Pogotowie pożarnicze tel. 11-11.

Nocny dyżur pełni:

Apteka pod Koroną, Wybickiego 39 telefon 1437.

Apteka pod Gwiazdą, Chełmińska 26, telefon 1259.

— **TCL Biblioteka i Czytelnia** (ul. Legionów 28) otwarta od godz. 11—12 i 17—19 (w soboty tylko do godz. 18).

REPERTUAR KIN:
Apollo: „Gwiazda Riviery".
Gryf: „Anonimowy kochanek".
Orzeł: „Mały Tarzan".

— **Przedłużenie czasu pracy.** Zarząd miejski, począwszy od poniedziałku 5 bm. robotnikom zatrudnionym przy pracach doraźnych, a posiadającym liczniejsze rodziny, przedłużył czas pracy z 3 do 6 dni w tygodniu.

— **Apel cechu fryzjerskiego.** Cech fryzjerski zwraca się tą drogą do społeczeństwa z apelem, by zechciało popierać odtąd tylko te zakłady fryzjerskie, które zostały oznaczone tabliczkami cechu.

— **Wojsko wraca z manewrów.** 11 bm. po południu po kilkutygodniowych manewrach wracają pułki grudziądzkie do swego garnizonu. W dniu tym cały Grudziądz wyjdzie niewątpliwie na ulice miasta, by jak najserdeczniej powitać naszych kochanych żołnierzy.

— **Piękna uroczystość.** Dnia 4 bm. odbyło się poświęcenie kamienia węgielnego pod budowę domu gminnego w Świeciu-wsi w pow. grudziądzkim, w obecności przedstawicieli władz, gości oraz społeczeństwa. Uroczystość rozpoczął wójt p. Maleszewski, który powitał przybyłych, a następnie wskazał na wysiłki całego społeczeństwa około budowy domu, przeznaczonego dla życia kulturalnego miejscowych obywateli, którego koszt budowy oblicza się na około 80.000 zł. Po odczytaniu aktu erekcyjnego nastąpiła ceremonia wmurowania aktu oraz poświęcenie kamienia węgielnego, którego dokonał po okolicznościowym przemówieniu ks. prob. Dreszler. Z kolei p. starosta mgr Grodyński wygłosił przemówienie, a po krótkim żołnierskim przemówieniu p. płk. Knoppa zakończono uroczystość.

— **Ludzie bez serca.** W dniu 5 b. m. o godz. 20 rzeźnicy Antoni Śmieć (Groblowa 49) i pomocnik Feliks R. (św. Wojciecha 6) przewozili przez Łasin samochodem transport bydła. Bydło wtłoczono do samochodu po prostu siłą tak, że biedne zwierzęta jękiem zwabiły przechodniów i policjantów. Przy zbadaniu okazało się, że dwa cielęta zostały uduszone i stratowane.

Kronika GDYŃSKA

Gdynia, dnia 8 września 1938 r.

Dyżur nocny mają w bieżącym tygodniu następujące apteki:

Apteka pod Gryfem, ul. Starowiejska 34, telefon 51-29.

Apteka Świętojańska, ul. Świętojańska nr 122.

Apteka Bałtycka, ul. Śląska 42.

Apteka mgr. Grodzkiego, ul. Morska 155.

Apteka Nadmorska w Orłowie, ul. Orłowska.

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" mieści się: Skwer Kościuszki 24 (nad cukiernią Fanorata), tel. 14 60.

Telefony: Straż pożarna 17-08. pogotowie ratunkowe 12-40, kom. policji 16-11.

REPERTUAR KIN:

Bajka: „Bohaterowie morza".
Lido: „Przeklęta".
Lily Chylonia: „30 karatów szczęścia".
Morskie Oko: „Fortancerki"
Polonia: „Zbłądziłem".
Zorza-Grabówek „Zbieg z San Quentin". Na scenie rewia pt. „Jedziemy do Abisynii".
Miraż-Orłowo: „Magnolia".

— **Wieczorowe Kursy Handlowe w Gdyni, ul. Starowiejska 17,** uruchamiają roczny wieczorny kurs handlowy dla dorosłych z dniem 15-go września. Kursy mają na celu przygotowanie do pracy biurowej w handlu i przemyśle. Zapisy w godzinach 10—11 i 16—18. (16875

— **Złoty krzyż zasługi** otrzymali w Gdyni inż. Jan Kalinowski, kier. ref. Kom. Rządu, Bolesław Zandberg, dyrektor S. A. „Jurata", inż. Stanisław Dąbrowski, arch. Kom. Rządu, Józef Rawski, dyr. Z. O. M.

— **Historyk szwedzki przybędzie do Gdyni.** Z początkiem jesiennego sezonu odczytowego, w dniu 9 października, przybędzie do Polski wybitny historyk szwedzki, dr Nils Ahnlund, profesor uniwersytetu w Sztokholmie. Prof. Ahnlund przybywa do Polski na zaproszenie Instytutu Bałtyckiego i Polskiego Towarzystwa Historycznego i wygłosi w Gdyni odczyt na temat: „Rola ujścia Wisły w historii szwedzkiej".

— **Zjazd inżynierów budowlanych** obradować będzie od 10—12 bm. Spodziewany jest duży zjazd z całej Polski.

— **Mistrz rzeźnicki** Stefan N. ukarany został za sprzedaż mięsa potajemnego uboju na 150 zł grzywny z zamianą na 6 dni aresztu.

— **Na konto Funduszu Obrony Morskiej** wpłynęła kwota 4.800 zł wpłacona przez załogę robotniczą i urzędniczą Stoczni Gdyńskiej.

— **Zebranie Komisji Opłat Portowych** odbyło się w środę w Urzędzie Morskim pod przewodnictwem p. nacz. Borkowskiego. Na zebraniu tym opracowano szereg wniosków do Rady Portowej przy Urzędzie Morskim w Gdyni, dotyczących zmian w uzupełnieniu obowiązującej taryfy opłat portowych, zwłaszcza dla mniejszych jednostek pływających.

— **Restauratorzy gdyńscy** zwrócili się po nadzwyczajnym walnym zebraniu do Komisariatu Rządu z ostrymi rezolucjami w sprawie zabezpieczania moralnego poziomu w lokalach gastronomicznych. Restauratorzy postanowili ufundować **dar dla armii,** co zostanie jeszcze bliżej omówione i uzgodnione z komisarzem rządu mgr. Sokołem.

Są zdaje się także i nie-żydzi...

Onegdaj odbyło się posiedzenie organizacyjne osiadłych w Gdyni **przeważnie niedawno** komisjonerów i pośredników branży rybno-śledziowej. Organizacja postawiła sobie za cel ścisłą współpracę z importerami śledzi, zamierzając żądać od nich zagwarantowania sprzedaży tego artykułu **za wyłącznym pośrednictwem** komisjonerów.

Do władzy organizacji komisjonerów i pośredników branży rybno-śledziowej wybrano **A. Cukiermana,** jako przewodniczącego i **G. Wintera,** jako sekretarza. Poza wymienionymi w zebraniu organizacyjnym wzięli udział: **L. Lewinson, J. Jofels, M. Monk, A. Majerczyk, N. Rostowski i A. Sirota.**

„Hel III" wyruszył na morze Północne

Godną podkreślenia inicjatywę wykazuje rybak z Helu, **Franciszek Piechocki,** posiadający kuter **„Hel III".** Oto po uprzednim gruntownym zapoznaniu się z warunkami połowu na morzu Północnym, wyruszył tam w dniu 6 września na połowy śledzi.

Dotychczas **jeszcze żaden z rybaków,** posiadających kutry i uprawiających połowy przybrzeżne, nie wyjeżdżał na tak odległe tereny.

Już przed kilku laty rybak Piechocki **pierwszy wyjeżdżał na połowy dorszy w okolicę wyspy Bornholm,** a później pierwszy rozpoczął połowy **makreli i homarów** na dalszych już wodach Skagerraku. Obecnie jako pierwszy rybak, wyrusza na połów śledzi na morze Północne. Kuter „Hel III" jest zaopatrzony w odpowiednie sieci do tralowania śledzi (trzy specjalne trale śledziowe), a załoga jego składa się z pięciu rybaków.

Ubezpieczalnia jest dla marynarzy

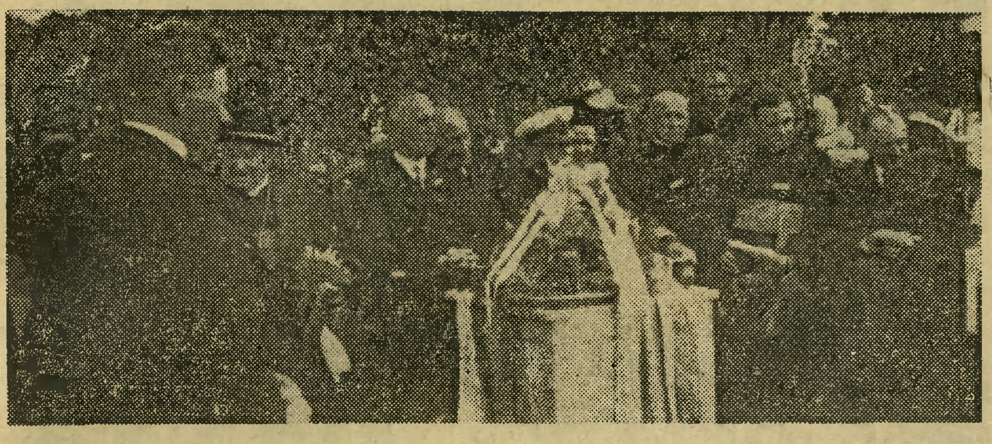
a nie marynarze dla Ubezpieczalni.

Ze strony załóg naszych statków dochodzą ustawiczne **skargi na stosunki lecznicze w Ubezpieczalni Społecznej.** Niedawno zdarzyło się, że marynarz skierowany został przez lekarza okrętowego do Ubezpieczalni, skąd przekazano go do **lekarza domowego,** potem zaś stanął przed **komisją lekarską,** która... uznała go za **zupełnie zdrowego.** A biedny marynarz jest **właśnie chory.** I pozbawiony opieki domu, kuracji, a nawet... zasiłku (uznano go przecież za zdrowego!).

Opinia lekarza okrętowego — jak z tego wynika — nie ma wobec odnośnych czynników **najmniejszego znaczenia.** Stosunki takie wydają się nam **niemożliwe.** Pomiędzy Ubezpieczalnią a lekarzami okrętowymi winna istnieć **ścisła współpraca.** W Ubezpieczalni **gdyńskiej, działającej na terenie portu** powinien z urzędu współpracować **przedstawiciel lekarzy okrętowych** i utrzymywać kontakt jak najściślejszy między wszystkimi czynnikami **tak na lądzie jak i na morzu,** powoływanymi do czuwania nad zdrowiem marynarzy.

Ubezpieczalnia ma służyć marynarzom a **nie marynarze swoimi składkami ubezpieczalni,** bo przecież **nie nos jest dla tabakiery, lecz tabakiera dla nosa!**

Z dożynek kaszubskich w Gdyni-Cisowej.

Wojewoda pomorski p. Raczkiewicz w asyście ks. bisk. Okoniewskiego, komandora Frankowskiego i wicekomisarza rządu Szaniawskiego przyjął hołd żniwiarzy.

Z Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

Po dłuższej przerwie spowodowanej wakacjami odbyło się w ub. wtorek pod przewodnictwem ks. Mańkowskiego posiedzenie wydziału historyczno-archeologicznego Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Na powyższe zebranie przybyli bardzo licznie członkowie towarzystwa.

Na pierwszy plan porządku obrad wybił się referat konserwatora pomorsk. p. mgr J. Chyczewskiego pt. „Ogólne uwagi o mazowieckiej architekturze gotyckiej i jej związku z gotykiem Pomorza i Prus Wschodnich".

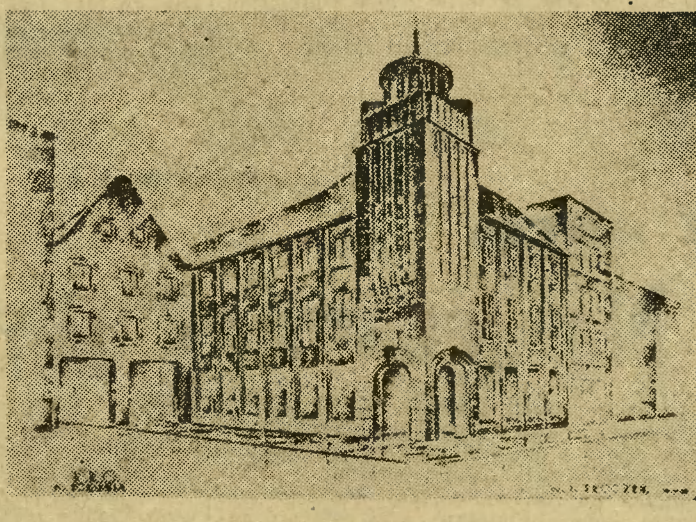
Referent w rzeczowy sposób przedstawił stan badań nad architekturą gotycką na tych ziemiach, analizując przyczyny ich oddziaływań i podkreślając szczególnie wpływ Pomorza w XIV i XV wieku na te ziemie.

Po wygłoszonym referacie wywiązała się bardzo ożywiona dyskusja w której poruszono sprawę archiwaliów w odniesieniu do budownictwa ziem wspomnianych, wykazano analogię i różnice istniejące między budownictwem pomorskim, a architekturą sąsiadujących z nim ziem od wschodu i południa.

W komunikatach podano cały szereg cennych wiadomości o pracach naukowych o Toruniu oraz m. in. iż w Krakowie znaleziono dokument toruński — przywilej króla Jana Kazimierza Jagiellończyka dla miasta Torunia. Jak wiadomo, dokument ten w 1872 roku drogą przez Warszawę dostał się do Krakowa.

Po załatwieniu kilku spraw natury organizacyjnej zebranie przewodniczący zakończył.

Położono kamień węgielny pod gmach K. K. O.

Tak będzie wyglądał gmach K. K. O. m. Torunia.

W ostatnich czasach w Toruniu daje się zauważyć wzmożony ruch budowlany. Powstaje cały szereg nowych, bardzo okazałych budowli. Dawne, niekiedy zapomniane place, zapełniają się stosami cegieł, przygotowanymi do przyszłych gmachów różnych instytucyj oraz domów mieszkalnych.

Główną jednak uwagę zwrócił zarząd miasta na plac Bankowy, reprezentacyjny punkt stolicy Wielkiego Pomorza. Na placu tym, obok „Łuku Cezara" od strony sądu grodzkiego, wybudowano kilka nowoczesnych domów. Naprzeciw Banku Polskiego urządzono piękny skwer, obsadzony kwieciem, odsłaniający starożytne mury toruńskie.

Obecnie, do szeregu tych nowocześnie wybudowanych gmachów, przybywa nowy, bardzo okazały dom. Będzie to gmach Komunalnej Kasy Oszczędności m. Torunia.

W dniu 6 bież. mies. na placu Bankowym nastąpiło położenie kamienia węgielnego pod ten nowy budynek. Pierwszą cegłę położył prezydent miasta p. Raszeja, następnie cegły wmurowali pp.: wicedyr. KKO m. Torunia Piątkowski, Januszewski, inż. Wahl i budowniczy Gdaniec.

Gmach ten, którego roboty budowlane przeprowadza Pomorska Spółka Budowlana, pod kierownictwem p. Kieszczyńskiego, przedstawiać się będzie bardzo okazale. Projekt wykonał p. inż. Tłoczek. Będzie to dwupiętrowa kamienica. Na parterze mieścić się będzie główna sala dla interesantów, na pierwszym i drugim piętrze znajdować się będą lokale biurowe oraz gabinety dyrektorów. W piwnicach znajdować się będą nowocześnie urządzone skarbce i schowki. Aby nie psuć widoku architektury „Łuku Cezara" elewacja w dolnej części będzie wyłożona piaskowcem.

Już w roku bieżącym gmach zostanie wykończony w stanie surowym, w lecie roku następnego zostaną przeprowadzone prace wewnętrzne, a z początkiem jesieni gmach KKO zostanie całkowicie oddany do użytku.

Kronika TORUŃSKA

Toruń, dnia 8 września 1938 roku.

Nocny dyżur pełnią apteki:

Pod Lwem — śródmieście.
Św. Anny — Bydgoskie Przedmieście.
Pod Łabędziem — na Mokrem.
Nadwiślańska — Jakubskie Przedmieście.

Pogotowie straży pożarnej tel 12-44.

Pogotowie ratunkowe tel. 19-91.

Telefon nr 14-46 posiada przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" w Toruniu.

REPERTUAR KIN:

Aria: „Ich stu i ona jedna".
As: „As kier".
Mars: „Tango Notturno".
Świt: „Druga młodość".

— **Repertuar Teatru Ziemi Pomorskiej:** Czwartek 8 bm. godz. 20 Ciechocinek: „Pigmalion"; piątek 9 bm. godz. 20, Toruń: „Pigmalion"; sobota, 10 bm. godz. 20 Toruń: inauguracyjna premiera „Bracia Lerche".

— **Abonamenty teatralne.** Bilety abonamentowe na sezon 1938-39 z warunkami zmienionymi na korzyść publiczności wydaje i wszelkich informacji udziela kancelaria teatru codziennie prócz niedziel i świąt od godz. 18—20. Abonament z ub. sezonu ważny tylko do 9 bm.

— **Odznaczeni w Toruniu.** „Monitor Polski" z dnia 6 bm. (nr 203) podaje cały szereg osób odznaczonych krzyżem zasługi. Z Torunia srebrnym krzyżem zasługi odznaczony został p. Józef Rattaj, brązowym pp. Konrad Budziński, Agnieszka Florkowska, Kazimiera Gołaszewska, Bolesław Schulz i Anastazy Smoliński.

— **Uroczyste nabożeństwo.** Na intencję rozpoczynającego się nowego sezonu teatralnego w sobotę 10 bm. o godz. 10 w kościele NMP odbędzie się uroczyste nabożeństwo, na które zaprasza się wszystkich sympatyków tearu. Nabożeńswo uświetni orkiestra wojskowa.

— **Z parafii Chrystusa-Króla.** W związku z rekolekcjami dla matek parafii Chrystusa-Króla na Mokrem w dniu dzisiejszym o godz. 18.30 odbędzie się wspólny różaniec; o godz. 19 pierwsza nauka, po nauce zaś krótkie nabożeństwo i druga nauka.

— **Krewki gospodarz.** Ul. Majdany była ostatnio widownią bardzo przykrego zajścia. Do mieszkania p. Wincentego Królikowskiego przybył właściciel domu p. M. Muszyński, który z p. Królikowskim wszczął awanturę. W pewnej chwili wskutek silnego podniecenia siekierą porozbijał drzwi i okna. O wypadku tym powiadomiono policję, która spisała protokół.

— **Niefortunny 15-letni kierowca samochodowy.** 6 bm. na placu Teatralnym ok. godz. 15 wydarzył się nieszczęśliwy wypadek przejechania samochodem rowerzysty. Ulicą Szosa Chełmińska, jechało auto osobowe, prowadzone przez 15-letniego Alojzego Cierpiałkowskiego. W chwili, gdy auto dojeżdżało do ulicy Wały, wpadło na rowerzystę p. Dziedzica z Chełmży, który doznał lekkich obrażeń ciała. Przeprowadzone dochodzenia wykazały, iż niefortunny 15-letni kierowca nie posiadał prawa jazdy. Policja spisała protokół i młody kierowca będzie musiał odpowiadać prawdopodobnie przed sądem.

Proces Jana Schaba dnia 22 bm.

Jak się dowiadujemy, sensacyjny proces przeciwko Janowi Schabowi, bratu b. znanego działacza B. B. W. R. na Pomorzu, odbędzie się już w tym miesiącu w dniu 22 przed sądem okręgowym w Toruniu.

Jan Schab jak wiadomo, od października do lutego br. na terenie Torunia dokonał kilkadziesiąt bardzo poważnych kradzieży połączonych z włamaniami.

Kradzieży tych przeważnie dokonywał u znajomych swego brata, b. notariusza w Toruniu.

Razem ze Schabem odpowiadać będzie Helena Czarnecka wraz ze swym 15-letnim synem Tadeuszem, w mieszkaniu których znaleziono cały szereg rzeczy pochodzących z kradzieży oraz siostra jego Stanisława Chachajowa.

Czyny ich stanowią przestępstwa z art. 257, 27 i 160 k. k.

Oskarżonego Jana Schaba bronić będzie adw. J. Wygocki z Torunia. Na rozprawę powołanych będzie ok. 30 świadków, przeważnie ludzi poszkodowanych przez tego groźnego włamywacza.

Proces ten zapowiada się bardzo sensacyjnie, ze względu na osobę oskarżonego i ze względu na środowisko z którego pochodzi.

Glicensztein interweniuje.

Toruń, 8. 9. W żydowskim „Naszym Przeglądzie" znajdujemy komunikat Zarządu Gminy Żydowskiej w Toruniu, według którego rabin dr Glicensztein złożyć miał u p. wojewody pomorskiego memoriał w związku z zajściami, jakie miały wydarzyć się ostatnio w Toruniu, a które wyrażały się w zaczepianiu żydów, szczególnie na ulicach zamieszkałych przez żydów oraz w próbie wtargnięcia do synagogi. „Pan wojewoda — pisze „Przegląd" — przyrzekł przychylnie załatwić postulaty, dotyczące bezpieczeństwa ludności żydowskiej. Wyniki interwencji były widoczne już nazajutrz"

Ciekawe — kto, co i jak to zauważył?!

Kronika

Bydgoszcz, dnia 8 września 1938 r.

KALENDARZYK

Dziś: Narodzenie NMP.
Jutro: Piotra Klawera ap. murzyńsk.
Wschód słońca o godzinie 5,21.
Zachód słońca o godzinie 18,33.

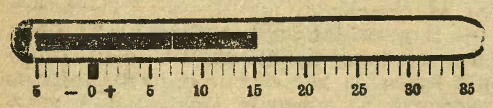
Stan pogody.

ZNOWU POGODNIE I CIEPŁO.

Nocy wczorajszej napłynęło do Polski w górnych warstwach ciepłe i wilgotne powietrze z południa, powodując wytworzenie się ośrodka niskiego ciśnienia nad południowo-zachodnią częścią kraju. Dlatego też ranek wczorajszy w całej prawie Polsce był pochmurny i dżdżysty. Silny wzrost ciśnienia barometrycznego z południowego wschodu obecnie ogarnął już Polskę. W związku z tym wczoraj w godzinach popołudniowych w znacznej części kraju wystąpiły rozpogodzenia. Jedynie w Poznańskim, na Pomorzu oraz w Kieleckim i na Wołyniu było jeszcze pochmurno, a miejscami padały deszcze. W Tarnopolu zanotowano burzę. Temperatura o godz. 14 wynosiła od 13 stopni na zachodzie do 21 w dzielnicach wschodnich. Dziś rano w Bydgoszczy nastąpiło rozpogodzenie się nieba.

Termometr wskazywał dziś rano w cieniu:

DYŻURY NOCNE APTEK
od 5—11 września br.:

1) Apteka pod Aniołem, ul. Gdańska, telefon 3385.
2) Apteka przy Placu Teatralnym, Marsz. Focha, telefon 1962.
3) Apteka Tarasiewicza, ul. Orla, telefon 3146.

Telefon Pogotowia Ratunkowego 26-15.

MUZEUM MIEJSKIE przy ul. Farnej otwarte codziennie od godz. 11—15, w niedziele i święta od godz. 11—14. Obecnie w Muzeum wystawa prac artystów bydgoskich ze zbiorów Muzeum Miejskiego.

MUZEUM MIEJSKIE — Bielawki, ul. Br. Pierackiego 8. otwarte codziennie od godz 11—14. Stała wystawa darów: obrazy Leona Wyczółkowskiego i rzeźby Konstantego Laszczki.

— Biblioteka Nowości TCL przy ulicy Gdańskiej 30. I. p. podaje do łask. wiadomości, że przez lipiec i sierpień wypożyczać będzie książki tylko od godz. 16—19-tej.

Z TEATRU MIEJSKIEGO
im. K. H. Rostworowskiego

Dziś, w czwartek, 8 i w piątek, 9 września wystąpi gościnnie **po raz ostatni** w naszym teatrze **mistrz LUDWIK SOLSKI,** który co wieczór przy szczelnie zapełnionej widowni zbiera zasłużone oklaski w swej genialnej kreacji **„JUDASZ Z KARIOTHU"**. Nieliczne jeszcze bilety są do nabycia w kasie teatru.

W sobotę, 10 września odbędzie się premiera jednej z najciekawszych komedii Stefana Kiedrzyńskiego pt. **„PIORUN Z JASNEGO NIEBA"** w doborowej obsadzie z Heleną Krzywicką, Hanną Wańską, Stanisławem Dębiczem, Stanisławem Malatyńskim, Bolesławem Rosłanem i Stanisławem Winczewskim w rolach głównych. „Piorun z jasnego nieba" ma wszystkie cechy twórczości Kiedrzyńskiego: zajmujący temat, wartką akcję, doskonale zarysowane środowisko. Momenty melodramatu idą w parze z wysokiej klasy humorem. Niewątpliwie premiera komedii St. Kiedrzyńskiego wzbudzi duże zainteresowanie. Reżyseria spoczywa w rękach Stanisława Dębicza. Nową oprawę dekoracyjną przygotowują Przeradzka i Jędrzejewski.

Kasa teatru rozpoczęła już sprzedaż biletów na sobotnią premierę. Początek przedstawień punktualnie o godz. 20.

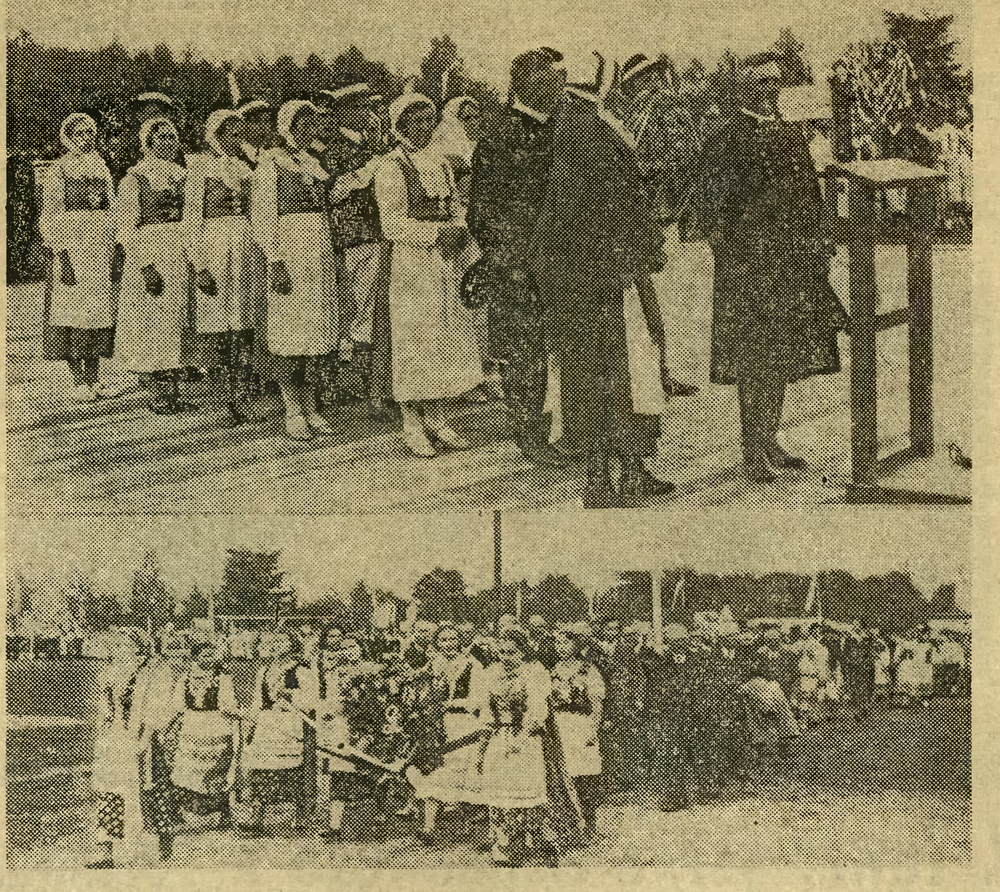
W niedzielę witamy wojsko,

wracające z manewrów.

W niedzielę, 11 bm., **o godz. 12** żołnierze garnizonu bydgoskiego powracają z dorocznych ćwiczeń letnich w mury miasta. Oddziały wkraczają od ul. Koronowskiej przez ul. Grunwaldzką, Św. Trójcy, Kordeckiego, Marsz. Focha na ulicę Gdańską. Na placu Wolności odbędzie się **o godz. 12** uroczyste powitanie i defilada. Organizacje i orkiestry ustawią się wzdłuż trasy. Poczty sztandarowe staną na placu Wolności przy miejscu defilady.

Ze względu na sytuację międzynarodową tegoroczne powitanie wojska musi wypaść szczególnie manifestacyjnie. Wszyscy muszą widzieć, że **dokoła sztandarów wojskowych skupia się cały naród polski!**

Obrazki z dożynków krajeńskich.

U góry: Krajnianki spod Wyrzyska składają dary staroście (na Dom Dziecka). — Dołem: grupa nakielska z nowymi osadniczkami-krakowiankami spod Myślenic. Dożynki ściągnęły do Wyrzyska około 10 tysięcy osób ciekawych, nawet z dalszych okolic. (Fot. J. Czarnecki).

Ze strachu przed mężem

upozorowała napad bandycki.

Ciekawa rozprawa przed Sądem Grodzkim.

W przykrym położeniu znalazła się 44-letnia żona rolnika Walentyna Dolna z Leśniówka pow. bydgoskiego. Kobiecina jadąc rowerem do Bydgoszczy, celem dokonania zakupów w mieście, w drodze zgubiła 17 złotych, czym się bardzo zmartwiła. Gorąco i zimno zrobiło jej się na myśl o mężu, który sprawi jej może lanie i wielka awantura będzie w domu. Jako kobieta miłująca spokój pragnąc uniknąć dramatów małżeńskich, postanowiła zgubę zataić i upozorować napad rabunkowy. Po przyjeździe do Bydgoszczy natychmiast zgłosiła w urzędzie policyjnym, że w lesie pod Opławcem dwóch nieznanych osobników zagrodziło jej drogę i pod groźbą dokonali rabunku pieniędzy.

Zaalarmowana o napadzie policja wszczęła bezzwłocznie dochodzenia za bandytami, lecz na jakiekolwiek ślady nie natrafiła. Cała sprawa wydała się urzędnikom policyjnym jednak w końcu bardzo podejrzana. Przyparta później do muru kobiecina przyznała się, że napad rabunkowy wymyśliła tylko z obawy przed mężem i dla świętego spokoju w domu.

Znacznie gorsze jednak były teraz następstwa i przykrości, aniżeli wówczas, gdyby powiedziała zaraz cała prawdę. Po raz pierwszy bowiem zasiadła Dolna na ławie oskarżonych przed Sądem Grodzk. w Bydgoszczy, odpowiadając za wprowadzenie władzy w błąd. Tłumaczyła się wczoraj ze skruchą, że mąż jest bardzo nerwowy i na pewno byłaby wielka awantura, gdyby ujawniła zgubę pieniędzy. Sąd biorąc pod uwagę dotychczasową niekaralność oskarżonej zastosował okoliczności łagodzące i skazał ją na 2 miesiące aresztu, zawieszając jej wykonanie kary na przeciąg trzech lat.

Z ulicy.

Na „czarnej" giełdzie.

Uj, co się teraz dzieje w naszej pięknej Bydgoszczy! Sami żydzi z ulicy Długiej nie mogą wyjść z podziwu, jak — bez nich — znakomicie działa „czarna giełda". Dziki handelek na Nalewkach, czy Gęsigass jest niczym wobec handelku jaki ostatnio zakwitł w pobliżu głównej arterii miasta, na ulicy Śniadeckich.

Spokojna na ogół ulica w godzinach popołudniowych ożywia się i roi od młodzieży szkolnej, zajmującej całą szerokość jezdni. Kierowcy samochodów z trudem tylko torują sobie drogę, a chodniki formalnie są zapchane. A jaki tam panuje wrzask i gwar. To „czarna giełda" uczni szkolnych, którzy z nowym rokiem szkolnym po uzyskaniu promocji i szczęśliwym wylądowaniu w nowej klasie starają się pozbyć stare, używane podręczniki szkolne, po „cenach ulicznych", a więc naj-najniższych. Trzeba widzieć tych chłopców, jak żywo prowadzą ten handel, jak wykrzykują i sprytnie podchodzą do klienta, a jaka radość przebija na twarzach, gdy uda im się spieniężyć „stare graty".

— Gramatyka dawniej dwa złote, teraz złocisza, prosze kupić, dopóki zapas starczy!! — wykrzykuje jeden z chłopców — zwracając się do jakiegoś młodego człowieka, liczącego około 20 lat.

— Dzięki Bogu, nie potrzebuję, bo już wyszedłem z tych lat — brzmi odpowiedź.

— To może dla dzieci, panie?

Młody człowiek z uśmiechem na ustach przeciska się przez tłum.

Dużo jednak osób kupuje na ulicy używane książki. Nie każdego bowiem w dzisiejszych ciężkich warunkach stać na nowe. Szczególnie, gdy rodzina jest liczniejsza. A książki zakupione na „czarnej" giełdzie księgarskiej istotnie są tanie. Oczywiście, że kupujący się targują. A jakże!

— Bracie, dwa złote za tę książkę, to u Bażańskich kupię sobie nową.

I po obniżeniu ceny na złotego targ dochodzi do skutku.

Tak więc handelek uliczny kwitnie a uczniowie za uzyskane pieniądze przeważnie kupują sobie nowe potrzebne im podręczniki szkolne. Mali spryciarze swą żyłką kupiecką dystansują samych żydków.

Ali.

Prywatne Gimnazjum Męskie

Polskiego Towarzystwa Szkolnego pod nowym kierownictwem.

Nowy rok szkolny rozpoczęło prywatne gimnazjum męskie Polskiego Tow. Szkolnego w Bydgoszczy pod nowym kierownictwem, które powierzono znanemu w kołach pedagogicznych, katolickich i społecznych Bydgoszczy p. prof. Czesławowi Zgodzińskiemu.

Uroczystość oddania szkoły i opieki nad młodzieżą nowemu dyrektorowi rozpoczęła się przemówieniem prezesa Polskiego Tow. Szkolnego p. Fr. Raczyńskiego, który w imieniu Towarzystwa prosił p. dyrektora o wychowanie młodzieży w duchu katolickim i narodowym, tj. aby poszedł po linii, po której idą rodzice uczniów i po której szło dotychczasowe kierownictwo. W odpowiedzi na to przemówienie p. dyr. Zgodziński (znany działacz Akcji Katolickiej i opiekun ociemniałych żołnierzy) stwierdził, że powierzoną sobie młodzież wychowywać będzie w duchu katolickim i narodowym, aby pożytek z niej miał Naród i Kościół, a pociechę — rodzice. Do zebranych członków Polsk. Tow. Szkolnego przemówił również p. prof. Kazała (pozostający w gronie od początku istnienia gimnazjum).

Uczestnicy uroczystości zwiedzili następnie sale (gimnazjum posiada obecnie już pierwsze dwie klasy; kl. I — trzy oddziały, kl. II — dwa oddziały), gdzie podziwiali nowe umeblowanie, wykonane przez mistrza stolarskiego Siudowskiego według obowiązujących przepisów ministerialnych i utrzymane w kolorze ciemnozielonym. Przy tej okazji mógł p. dyr. Zgodziński stwierdzić inicjatywę i energię ścisłego zarządu wykonawczego Polsk. Tow. Szkolnego z pp. prez. Raczyńskim, sekr. Schubertem i skarbn. Kulokiem na czele.

Nowe kierownictwo i grono nauczycielskie, którego wszyscy członkowie są praktykującymi katolikami i wzorowymi Polakami dają gwarancję, że nie zawiodą nadziei rodziców, którzy oddali im pod opiekę swe dzieci.

„Promyk" zaprasza na poświęcenie sztandaru.

Katolickie stowarzyszenie młodzieży żeńskiej „Promyk" przy kościele św. Trójcy obchodzi w dniu 11 września patronalne „Święto Druhen" oraz uroczyste poświęcenie nowego sztandaru.

Uroczystość kościelna **odbędzie się o godzinie 10,** — świecka o godz. 12 w salce parafialnej. Po nieszporach udadzą się druhny pod pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa na plac Poznański, o godz. 17 rozpocznie się wieczornica, podczas której referat wygłosi pani doktorowa Fischbachowa i odegrany zostanie obraz sceniczny.

Zjazd Niemców w Bydgoszczy odwołany!

„Deutsche Vereinigung" mająca główną siedzibę w Bydgoszczy pragnęła swój tegoroczny walny zjazd odbyć w przyszłą niedzielę w Bydgoszczy.

Wobec nastrojów nieprzyjaznych doradzono Niemcom przesunięcie terminu zjazdu na później albo odbycie go w ramach ściśle wewnętrznych — bez publicznej manifestacji.

—«:»—

— **Wojsko wraca z ćwiczeń w niedzielę, 11 września o godzinie 12-tej,** a nie o 16-tej, jak poprzednio donosiliśmy.

— **Poprawka.** Za zasługi w służbie pocztowo-telekomunikacyjnej Krzyż Zasługi otrzymała **p. Bronisława Jędrzejewska** w Bydgoszczy, a nie p. Bronisław J., jak mylnie wczoraj ogłoszono.

— **Na Wojewódzki Zakład dla Ociemniałych** zł 10 złożyła p. Kazimiera Ochocka z Białośliwia.

— **Skonfiskowana mapa niemiecka.** W księgarni Wernickego na ulicy Dworcowej policja zabrała mapę Ravensteina dla automobilistów, na której polskie Pomorza figurowało dotąd jako niemiecki „Korridor".

— **Poświęcenie nowego budynku Miejskiego Konserwatorium Muzycznego,** mieszczącego się obecnie przy ul. Gdańskiej 71 (w ogrodzie), odbędzie się dziś, w czwartek, 8 bm., o godz. 17.

— **Zaburzenia w trawieniu.** Specjaliści światowej sławy stwierdzają zadowalające wyniki działania naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa.

— **Przedszkole Rodziny Wojskowej,** Jagiellońska 15 przyjmuje zapisy dzieci od 3—6 lat, w poniedziałki, środy, piątki od 5—7 wieczór (lokal słoneczny, ogródek i troskliwa opieka). (9795

— **Prywatna szkoła powszechna III stopnia Tow. Szkoły Jednolitej** (z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych III stopnia) w Bydgoszczy, ul Paderewskiego 2, komunikuje: Kancelaria szkoły przyjmuje zgłoszenia dzieci do wszystkich klas na rok szkolny 1938/39 codziennie od godz. 10—12. Telefon 2041. (15658

— **Prywatna szkoła powszechna** koed. III stopnia pod wezw. św. Kazimierza przy ul. Cieszkowskiego 6 uruchamia w roku bieżącym **siódmą klasę.** Zgłoszenia i informacje od godz 10—13 i 17—18. Telefon 1203.

— **Polskie Towarzystwo Krajoznawcze** zawiadamia, że dyrekcja Teatru Miejskiego im. K. H. Rostworowskiego przyznała członkom PTK 30% zniżkę biletową. Legitymacje zniżkowe otrzymać można w sekretariacie PTK, Zygm. Augusta 14, tel. 3764 (Dom Turystyczny).

Przeszło milion biletów

sprzedały kina bydgoskie.

Rocznik Statystyczny miasta Bydgoszczy podaje ilość biletów sprzedanych w 6 kinach bydgoskich w roku 1937 na ogółem 1.069.945 sztuk.

Najlepszym miesiącem dla właścicieli kinematografów był listopad, — najsłabszą frekwencję miały kina w czerwcu i lipcu.

Bydgoszczanie uczęszczają do kina przeciętnie ośm razy do roku, do teatru — zaledwie raz, bo wielu widzów to przyjezdni.

Teatr Miejski w Bydgoszczy dał w roku 1937 przedstawień 359, biletów zaś w ciągu roku sprzedał 172.706. Na jednym przedstawieniu było zatem przeciętnie 480 widzów.

Jeśli się zważy, że w Teatrze Miejskim jest wszystkich miejsc 743 a przeciętnie 60 osób korzystało każdorazowo z biletów bezpłatnych, frekwencja nie była najgorsza.

Słabszą frekwencję wykazał w roku ubiegłym **teatr niemiecki,** gdzie na 47 przedstawieniach było ogółem 15.457 widzów, co przy 513 miejscach daje przeciętnie 322 widzów na jedno przedstawienie.

Urlopy na wyższych uczelniach

dla maturzystów idących do wojska.

Wobec wprowadzenia zasady, że maturzyści mają odbywać służbę wojskową zaraz po ukończeniu szkoły, wytworzyła się dla nich tu sytuacja, że **po zapisaniu się na wyższą uczelnię nie będą mogli rozpocząć studiów.** Zgodnie z wyjaśnieniem rektoratów ci maturzyści, którzy będą odbywać służbę wojskową w r. 1938/39 winni zaraz po zapisaniu się na wyższą uczelnię złożyć podania do właściwego dziekanatu (z załączonym zaświadczeniem o odbywaniu służby wojskowej) **o bezpłatny urlop akademicki na rok 1938/39.**

Załatwienie powyższej formalności pozwoli im w roku 1939/40 rozpocząć studia automatycznie.

Pierwsza pielgrzymka kolejarzy polskich na Jasną Górę.

Staraniem „Rodziny Kolejowej" wyruszy w październiku wycieczka przeszło 3000 kolejarzy pomorskich na Jasną Górę, aby złożyć hołd i votum Tej, która jest Królową Korony Polskiej i Polskiego Morza.

Będzie to pierwsza wycieczka kolejarzy do Częstochowy w Polsce. Kościół katolicki bowiem był głównym czynnikiem w utrzymaniu polskości na Pomorzu. Kolejarze pomorscy brali udział w powstaniu wielkopolskim, w pracy konspiracyjnej, bo do tych czynów pchał ich niejednokrotnie duch katolicki — główne znamię polskości.

Jadą więc kolejarze pomorscy z całej sieci dyrekcyjnej — od Helu do Bydgoszczy — od Grudziądza do Chojnic — od Torunia do Nakła podziękować Królowej Korony Polskiej za odzyskaną Niepodległość Państwa i za opatrzność nad krajem, oraz prosić o wzięcie ich w opiekę, a zwłaszcza podczas wykonywania czynności służbowych.

Wycieczka uda się specjalnymi pociągami, pod przewodnictwem władz zwierzchnich, ze wszystkimi pocztami chorągwianymi organizacyj społecznych i zawodowych, istniejących na terenie tut. dyrekcji.

Ze składek dobrowolnych kolejarze pomorscy przekażą Najświętszej Pannie Maryi prześlicznie wykonany ryngraf-votum.

—«:»—

— **Ważne dla filatelistów.** Z okazji IX Targów Wołyńskich w Równem, które odbędą się w czasie od 11—25 bm. urząd pocztowy Równe Woł. w okresie od 11—25 bm. używać będzie specjalnego okolicznościowego datownika z nast. napisem: „IX Targi Wołyńskie w Równem 11—25 września 1938 r." Wymieniony urząd dokonywać będzie kasowania znaczków za pomocą tego datownika. Osoby, które nie będą na Targach Wołyńskich, będą mogły nadsyłać w opłaconej przesyłce listy lub kartki (względnie same znaczki), które po ostemplowaniu zostaną skierowane według adresu.

Premiery kinowe.

„POWRÓT ARSENA LUPINA" (kino „Marysieńka").

Sensacyjna powieść Leblanca, barwnie i emocjonująco opisująca dzieje najsłynniejszego włamywacza, doczekała się realizacji filmowej. W tym obrazie, o niezwykłej akcji, na pierwszy plan wysuwa się szalone tempo następujących po sobie wypadków oraz humor. Te dwa czynniki składają się na to, że film od samego początku do ostatnich scen denerwuje widza, nie pozwalając mu samemu domyśleć się końca. Miłość do pięknej hrabianki dokonała przemiany i niebezpieczny złodziej stał się posiedzicielem ziemskim. Amerykański detektyw mimo odkrycia w bogatym ziemianinie — Lupina, milczy, nie chcąc burzyć szczęścia zakochanych. Dzięki także doskonałej reżyserii, film stanowi nielada gratkę dla miłośników sensacyjnych filmów.

Czeladnik piekarski dopuścił się defraudacji.

Zbyt wielkim zaufaniem darzył swego czeladnika mistrz piekarski p. Marian Grupa, zam. w Jachcicach przy ul. Saperów 75. Rozwożąc pieczywo i inkasując pieniądze, czeladnik, 25-letni Piotr Latos zdołał sobie przywłaszczyć w przeciągu kilku miesięcy kwotę 863 złote. Sprzeniewierzone pieniądze Latos wydał na hulanki, przebywając w wesołym towarzystwie.

Po ujawnieniu nadużyć czeladnik pragnąc uniknąć sprawy karnej przed sądem, dał swemu chlebodawcy weksel gwarancyjny na sumę 650 zł. Weksel ten okazał się jednak małowartościowy i sprawa ostatecznie oparła się o sąd grodzki. Oskarżony z pełną skruchą przyznał się przed sądem do winy. Wobec dotychczasowej niekaralności czeladnika piekarskiego sąd wymierzył Latosowi łagodną karę sześciu miesięcy więzienia z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na przeciąg trzech lat.

„Deutsche Rundschau" rozsiewa nieprawdziwe wiadomości.

Bydgoska „Deutsche Rundschau" z dnia 6 września została skonfiskowana za rozsiewanie fałszywych wiadomości w artykule pt. „Ponowne zastosowanie pierwokupu".

Niechęć Niemców do sprzedaży ziemi i domów potrzebnych np. zarządowi miejskiemu w Bydgoszczy dla uporządkowania wyglądu niektórych zaułków — jest notorycznie znana. Ostatnio zażądali oni **55 zł za metr kwadr.** terenu potrzebnego magistratowi dla odsłonięcia Wałów Jagiellońskich od strony dawnej Bramki. Władze miejskie zaopiniowały, że **15 zł za metr** będzie dostatecznym wynagrodzeniem i skorzystały z przysługującego im prawa wywłaszczenia potrzebnych obiektów.

Organizacja szkolnictwa ubezpieczeniowego.

Stypendia PKO dla uczniów.

PKO zainicjowało ostatnio wspólne konferencje przedstawicieli Zakładów Ubezpieczeń celem przedyskutowania zagadnień związanych z organizacją studiów ubezpieczeniowych w Polsce. W konferencji wzięli udział przedstawiciele PKO, Powsz. Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Związku Polskich Prywatnych Tow. Ubezpieczeń.

Należy zaznaczyć, że dotychczas nie ma w Polsce szkolnictwa ubezpieczeniowego, które zaspokajałoby potrzeby zakładów ubezpieczeń, chociaż zakłady te łącznie z ubezpieczeniami społecznymi zatrudniają obecnie z górą **15.000 pracowników umysłowych.**

Fakt przystąpienia do prac, mających zapełnić tę poważną lukę, utrudniającą w dużej mierze rozwój ubezpieczeń, należy powitać z radością. Dla młodzieży otwierają się nowe horyzonty i nowe możliwości pracy, dające duże widoki życiowe.

Do inicjatywy zakładów ubezpieczeń odniosło się z niezwykłą przychylnością Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i dzięki temu z początkiem roku szkolnego będzie uruchomiona **III klasa Męskiego Liceum Zgromadzenia Kupców m. st. Warszawy (Prosta 14) o kierunku ubezpieczeniowym.** Przyjmowani będą wyłącznie absolwenci dwuklasowych liceów handlowych (tegoroczni, jak również z lat poprzednich). Kandydaci — w myśl ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym — otrzymują **odroczenie służby wojskowej** na podstawie zaświadczeń kancelarii szkolnej o przyjęciu do wzmiankowanej III kl.

W roku szkolnym 1938/39 będzie to jedyna w Polsce klasa o kierunku ubezpieczeniowym.

Według deklaracji Zakładów Ubezpieczeń absolwenci III kl. mają zapewnione płatne stanowisko w tychże zakładach.

Ostatnio należy zanotować dalsze poparcie tej akcji ze strony PKO, która, pragnąc przyjść z pomocą materialną słuchaczom, ustanowiła dla nich 8 stypendiów po 500 zł rocznie z zastrzeżeniem, że kandydaci po ukończeniu studiów zobowiążą się do pracy w dziale ubezpieczeń PKO, naturalnie za wynagrodzeniem.

W ten sposób na właściwe drogi wkracza akcja, mająca na celu wykształcenie odpowiedniego zespołu fachowców, którzy mogliby z korzyścią pracować nad rozwojem ubezpieczeń.

Sokolstwo dziękuje...

Wszyscy jeszcze mamy w pamięci pobyt wycieczki polskiej młodzieży sokolej z Czechosłowacji w Bydgoszczy w dniach 6 i 7 sierpnia. Rodaków naszych witano nad wyraz serdecznie, a piękne pokazy baletowe w Sokolni, którym towarzyszył niebywały entuzjazm publiczności, odbiły się wielkim echem w całej prasie polskiej.

Przewodnictwo Okręgu bydgoskiego Sokoła śpieszy tą drogą złożyć jak najserdeczniejsze podziękowanie:

Społeczeństwu bydgoskiemu za obywatelskie i entuzjastyczne przyjęcie, jakie zgotowało Sokolstwu z Czechosłowacji.

Szczególne podziękowanie składa Przewodnictwo **p. staroście krajowemu Łąckiemu** z Torunia za bezinteresowne użyczenie kwater w Wojewódzkim Zakładzie dla Ociemniałych, prezydentowi miasta Bydgoszczy p. Barciszewskiemu — za dowody niezwykłej życzliwości dla Sokolstwa, władzom wojskowym, p. kapitanowi Grabowskiemu — za dostarczenie orkiestry dla powitania na dworcu. P. dyrektorowi Menclowi — za pomoc i pośrednictwo u p. starosty. P. dyrektorowi Gützlowi — za piękne udekorowanie Sokolni. Firmie Sommerfeld — za bezinteresowne dostarczenie pianina. Dyrekcji Tramwajów — za bezinteresowne dostarczenie specjalnych wozów. Prasie, a w szczególności „Dziennikowi Bydgoskiemu", który zachęcał społeczeństwo do licznego udziału, informując je o wszelkich poczynaniach kierownictwa.

Przewodnictwo Okręgu Sokoła poczuwa się również do miłego obowiązku złożenia szczególnie serdecznego podziękowania wszystkim ofiarodawcom, którzy złożyli nie tylko dowody życzliwości dla Sokolstwa, ale **wykazali wiele patriotyzmu,** udzielając komitetowi pomocy materialnej i finansowej przy organizowaniu przyjęcia wycieczki: prezydent miasta p. Barciszewski 50 zł, Komunalna Kasa Oszczędn. m. Bydgoszczy 200 zł, Komunalna Kasa Oszczędn. Powiat. 100 zł, Browar Bydgoski 50 zł, Persil 50 zł, C. Blumwe i Syn 15 zł, Kino Kristal 21 zł, Kabel Polski i personel 47 zł, Bank Gospodarstwa Krajowego 10 zł, Fabryka torebek Szymański 5 zł, Kreski i personel 7,50 zł, Fabryka czekolady Bałtyk i personel 29,55 zł, Apteka pod Łabędziem i personel 9,65 zł, inż. Piecek 5 zł, Alfred Wiśniewski - ul. Nakielska 20 zł, Pasamon 10 zł, Matz - Stary Rynek 10 zł, Czesław Borys 5 zł, Siebert i personel 9,10 zł, dr Kantak i koledzy 15,30 zł, Towarzystwo Kredytowo-Oszczędnościowe 10 zł, Prodmetal - inż. Krzywiec i personel 25.30 zł, Zakłady Graficzne - personel 45,20 zł, Jadwiga Matuszakowa - ul. Gdańska 2 zł, „Roma" fabryka cukierków 5 zł, Dost - fabryka czekolady 3 zł, Jan Heidner - Stary Rynek 2 zł, A. W. Ziętak - Mostowa 3 zł, Bank Związku Spółek Zarobkowych - personel 7,50 zł, Mussolff 10 zł, Hechliński - ul. Podgórna 5 zł, Lukullus 10 zł, Alfa - Dziatkiewicz 20 zł, Polska Spółka Telefonów (Pasta) 25 zł, N. N. 25 zł, N. N. 5 zł, Wielkopolski Związek Rzemieślników Chrześcijan 3,40 zł, Dyrekcja Banku Polskiego 25 zł, Stenzel - Jana Kazimierza 4 zł, Marciniak i Ska - ul. Długa 5 zł, Jagła - plac Teatralny 2 zł, Bracia Mateccy i personel 24,75 zł, Stanisław Zimoch 2 zł, Goerdel (radca Matecki) 10 zł, Nitecki - Dworcowa 1 zł, Reimann - Dworcowa 1 zł, Skóraczewski - ul. Gdańska 3 zł, Bank Bydgoski 2 zł, Chmiel - fabryka cukrów 1 zł, dyrektor Kwiatkowski i koledzy 6 zł, Giełda Zbożowa 25 zł, Edward Kozłowski - Gdańska 5 zł, Apteka przy Placu Teatralnym 0,50 zł, Urbin 3 zł, Hartwig - ul. Dworcowa 3,50 zł, Józef Zawitaj - Dworcowa 5 zł, Holandia - fabryka czekolady 10 zł, Apteka Centralna 2 zł, Impregnacja 2 zł, Bydgoski Dom Towarowy - personel 17,70 zł, Stockey & Schmitz - ul. Mazowiecka 5 zł, Hadroga 10 zł, Löhnert - personel 4,65 zł, Bacon-Export, Małecki, Bydgoska Składnica Cukru (Mikulski) i Przybylska — dary w naturze.

Wszystkim druhnom i druhom komitetu przyjęć, szczególnie z gniazda żeńskiego prof. Albrychtowej, Sienkiewiczowej, Bykowskiej, Piotrowskiej, drh. prezesowi gniazda II Harmańskiemu, jak również wszystkim gniazdom — serdeczne „Czołem!"

Po trzykroć „Czołem!" — wszystkim razem i każdemu z osobna, którzy choćby w najdrobniejszej części przyczynili się do zorganizowania tak świetnie udanej imprezy, która pozostanie nam na długo w pamięci.

„Czołem!"

PRZEWODNICTWO OKR. BYDGOSKIEGO ZWIĄZKU SOKOLSTWA POLSKIEGO
(—) **Malczewski,** prezes.
Za Komitet Przyjęcia:
(—) **Redaktor Jan Teska,**
przewodniczący.

—«:»—

Ogłoszenia do niedzielnego numeru

prosimy ze względu na wielką objętość tego numeru i wielką ilość ogłoszeń nadesłać JUŻ W PIĄTEK DO GODZINY 6 PO POŁ., gdyż wcześniejsze złożenie ogłoszenia umożliwia nam w pełni zadowolić inserenta i gustownie wykonać ogłoszenie. Dlatego w interesie własnym każdego inserenta radzimy do niedzielnego numeru nadesłać ogłoszenia już W PIĄTEK.

Apel do kół czeladniczych.

Na posiedzeniu komisji porozumiewawczej miejscowych stowarzyszeń młodego rzemiosła uchwalono poprzeć gremialnie **„Dzień Czeladzi Katolickiej"** w niedzielę 11 bm. Wobec tego naznacza się zbiórkę wszystkich towarzystw na godz. 9 rano przed Domem Czeladzi, ul. Zygmunta Augusta.

Do pochodu ze swoimi sztandarami proszeni są wszyscy członkowie towarzystw: Czeladzi Katolickiej, branży cukierniczej, młodych fryzjerów, kominiarzy, krawców, młodych ogrodników, cechowa czeladź stolarska i rzeźbiarska, czeladz piekarska, cechowa i związkowa chrześc. czeladź rzeźnicko-wędliniarska, chrześcijański związek drukarzy i litografów, metalowcy-samochodziarze i pracownicy z lotniska.

Za komitet organizacyjny: **Guczalski.**

Pierwszy nadzwyczajny koncert w Savoy.

Dzisiaj rozpoczyna kawiarnia Savoy swoje czwartkowe wielkie koncerty pod batutą koncertmistrza p. A. Ziomka. Orkiestra po Emilu Żaku jest bardzo dobrze zgrana i nie mniej poszczególni członkowie są wybitnymi siłami. Dzisiejszy koncert nadzwyczajny będzie nielada atrakcją na Bydgoszcz, spragnioną usłyszeć dobrej muzyki. A to wszystko w centrum miasta w sympatycznej kawiarni Savoy, gdzie jest dobra kawa i wyśmienite ciastka (wyrób własny). Początek dzisiejszego programu o godz. 19,30. Program jest wyłożony.

—«:»—

— **Polski Biały Krzyż** zawiadamia uprzejmie wszystkie firmy kwiatowe i pp. ogrodników, że powrót oddziałów wojskowych z ćwiczeń nastąpi w dniu 11 bm. o godz. 12. Samochód Polskiego Białego Krzyża zgłosi się do firm, które zadeklarowały kwiaty dla Polskiego Białego Krzyża na powitanie wojska w sobotę 10 bm. w godz. 13—20. Uprzejmie prosimy o łaskawe przygotowanie kwiatów. (16833

Bydgoskie Koleje Powiatowe.

Rozkład jazdy ważny od 15 maja do 11 września 1938 r.

Odjazd poc. z Bydgoszczy w niedz. i święta do:

Koronowa 8.10, 11.05 13.20x, 17.00xx, 20.20, 22.00. 23.35
Wierzchucina 9.30, 22.25.
Opławca i Smukały 8.10, 8.25W. 9.30, 10.30W, 11.05 12.20, 13.20, 14.20, 15.45, 17.00, 18.50, 20.20, 22.00, 23.35
Smukały Dolnej 8.25W, 10.30W, 14.20, 18.50.
Odjazd z Koronowa do Bydgoszczy: 6.30, 7.50xx, 11.10, 14.30x, 18.30x, 20.00, 22.05.

w dni powszednie do:

Koronowa 8.10, 11.05, 13.20x, 15.05,*†, 17.00,xx 20.20.
Wierzchucina Król. 11.45*, 14.00*, 15.45**, 19.35*.
Wąwelna 14.00, 19.35.
Opławca i Smukały 8.10, 8.25W 11.05, 11.45*, 13.20 14.00*, 15.05*†, 15.45**, 17.00, 20.20.
Smukały Dolnej 8.25W.
Odjazd z Koronowa do Bydgoszczy: 5.50*†, 6.30 7.50xx, 11.10, 14.30x, 18.30x.

Objaśnienie znaków: * Pociągi kursują w środy i soboty. *† Pociągi kursują w soboty. ** Pociągi kursują w poniedziałki, wtorki, czwartki i piątki. W **Pociąg popularny kursuje codziennie.** Wyjazd z Bydgoszczy **o godz. 8.25** a oprócz tego w niedzielę i święta o godzinie 10.30. Przy przejazdach tymi pociągami, pasażerowie korzystają ze zniżki 50% od biletów normalnych. Powrót może nastąpić tego samego dnia dowolnym pociągiem. x Oznacza połączenie z Koleją Państwową w Koronowie do Tucholi wzgl. z Tucholi. xx Oznacza połączenie z Koleją Państwową w Koronowie do Pruszcz Bag. względnie Pruszcz Bagienica. (8837

Uwagi: Urzędnicy Państwowi i urzędnicy samorządu terytorialnego oraz członkowie ich rodzin (to zn. żona i dzieci do lat 18) oraz młodzież szkolna korzystają z zniżki w wysokości 50% za okazaniem legitymacji służbowej lnb szkolnej.

Stan wody w Wiśle, z dnia 7. IX. 1938 r. Kraków — 2,22, (0,00), Zawichost + 1,72, (1,77) Warszawa + 1,68, (1,98), Płock + 1,22, (1,58), Toruń + 1,51, (2,33), Fordon + 1,57, (2,53), Chełmno + 1,48, (2,56), Grudziądz + 1,80, (2,94), Korzeniewo + 1,93, (3,21), Montawa + 0,00 (0,00), Piekło + 1,35, (3,00), Tczew + 1,46, (2,94), Einlage + 2,52, (3,00), Schiewenhorst + 2,68, (2,88).

Temperatura wody + 14,9. (Liczby w nawiasach przedstawiają stan wody z dnia poprzedniego).

BYDGOSKA GIEŁDA
ZBOŻOWO - TOWAROWA

Notowano za 100 kg. z dnia 7. IX. 1938 r.

Zboża

Pszenica 748 g/l 19,25—19,50 II 726 g/l 00,00—00,00 Żyto nowe 14,75—15,00 Jęczmień browarowy 00,00—00,00 Jęcz. 673—678 g/l 15,00—15,25 Jęcz. 644—650 g/l 14,50—14,75 Jęcz. zimy 00,00—00,00. Owies zadeszczony 14,00—14,25

Przetwory młynarskie.

Mąka pszenna gatunek I wyciągowa 0—30% wł. w. 37,00—38,00, mąka pszenna gat. 0—50% wł. w. 34,00—35,00, mąka pszenna gatunek I A 0—65% wł. worek 31,50—32,50; mąka pszenna gatunek II 30—65% wł. w. 00,00—00,00; mąka pszenna gat. II A 50—65% wł. w. 00,00—00,00, mąka pszenna gat. III 65—70% wł. w. 00,00—00,00 mąka pszen. razowa 0—95% wł. w. 25,50—26,00. Mąka żytnia gat. I 0—65% wł. w. 21,25—24,75; mąka żytnia razowa 0—95% wł. w. 19,75—20,75. Mąka żytnia 70% eksport (dla W. M. Gdańska) 23,75—24,25. Otręby pszenne miałkie stand. 11,25—11,75. Otręby pszen. średnie 11,75—12,25; Otręby pszenne grube 12,50—13,00; Otręby żytnie z przemiału stand. 10,75—11,25. Otręby jęcz. 11,50—12,00. Kasza jęczm. kraj. wł. w. 24,00—24,50, kasza jęczmienna, pęczak wł. w. 24,00—24,50, kasza jęczmienna perłowa wł. w. 34,50—35,50.

Strączkowe, oleiste, koniczyny, nasiona i in.

Groch polny 00,00—00,00; Groch Wiktoria 22,00—27,00, Groch zielony (Folger) 23,00—27,00. Wyka jara 60,00—70,00, Peluszka 00,00—00,00; Łubin żółty 00,00—00,00. Łubin niebieski 00,00—00,00, Seradela 00,00—00,00, Rzepak jary b. w. 00,00—00,00, Rzepak ozimy bez worka 42,00—43,00; rzepik ozimy bez worka 39,00—40,00; Siemię lniane 47,00—49,00; Mak niebieski 58,00—62,00. Gorczyca 33,00—35,00, Koniczyna czerw. bez kan. o czyst. 97%, 000,00—000,00 Koniczyna biała bez kan. o czyst. 97%, 000,00—000,00; Koniczyna szwedzka 000,00—000,00. Koniczyna żółta odłuszczona 00,00—00,00. Przelot 00,00—000,00; Rajgras 00,00—000,00; Tymotka czyszczona 00,00—00,00.

Artykuły pastewne i inne.

Makuch lniany 21,50—22,00; makuch rzepakowy 13,25—14,00; makuch słonecznikowy 40/42% 00,00—00,00; śrut soja 23,25—23,50; ziemniaki pom. 0,00—0,00; ziemniaki nadnoteckie 0,00—0,00; ziemniaki fabryczne kg. % 00,00,0—00,00,0; ziemniaki sadzeniaki 0,00—0,00, płatki ziemniaczane 00,00—00,00, wytłoki buraczane suszone 0,00—0,00; słoma żytnia luzem 2,50—3,00; słoma żytnia prasowana 3,00—3,50; siano nadnoteckie luzem — nowe 4,75—5,50; siano nadnoteckie prasowane — nowe 5,75—6,50.

BANK POLSKI PŁACIŁ W DNIU 8. 9. 38:

dolary amerykańskie	5,28½
dolary kanadyjskie	5,28
funty szterlingów	25,58
franki szwajcarskie	120,—
franki francuskie	14,37
belgi belgijskie	89,45
liry włoskie	21,30
floreny holenderskie	286,70
korony czeskie	14,10
marki niemieckie	82,—
guldeny gdańskie	99,75

———«:»———

— **Ze Związku Uczestników Strajku Szkolnego.** W poniedziałek, dnia 12 bm. o godz. 19,30 w Domu Katolickim, przy ul. Łaziennej 18 — na parterze — odbędzie się plenarne zebranie Związku Uczestników Strajku Szkolnego z lat 1906-07. Obecność wszystkich członków konieczna.

Stronnictwo Pracy

KOŁO ŚRÓDMIEŚCIE.

W czwartek, dnia 8 września br. o godz. 7,30 odbędzie się plenarne zebranie w lokalu „Pod Lwem" przy ul. Marsz. Focha 7. Prelekcję wygłosi **p. mec. Trzebiński** „O nowej ordynacji wyborczej do samorządu". Ze względu na tak aktualny temat uprasza się wszystkich członków oraz sympatyków o gremialne przybycie. Zarząd.

KOŁO BIELAWY.

Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę dnia 10 bm. o godz. 19 w lokalu p. Kocerki. Referat wygłosi prezes zarządu powiatowego **p. radca Beyer.** O liczny udział członków i sympatyków prosi Zarząd.

KOŁO PÓŁNOC.

Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę 10 bm. o godz. 19 w lokalu p. Mellerowej, Plac Piastowski. Zebranie zarządu o godz. 18. Referat o nowej ordynacji wyborczej do samorządu wygosi p. red. Nowakowski. O liczny udział członków i sympatyków prosi Zarząd.

W niedzielę, dnia 11 września br.

Wejherowo — godz. 10 przed poł. zjazd prezesów i działaczy Str. Pracy; **godz. 2** po poł. zgromadzenie publiczne.

Gdynia — godz. 10 przed poł. zjazd prezesów i działaczy Str. Pracy; **godz. 2** po poł. zgromadzenie publiczne.

Kartuzy — godz. 10 przed poł zjazd prezesów i działaczy Str. Pracy; **godz. 2** po poł. zgromadzenie publiczne.

Skarszewy — godz. 10 przed poł. zjazd prezesów i działaczy Str. Pracy; **godz. 12** w poł. zgromadzenie publiczne w lokalu p. Landowskiego, Szosa Starogardzka.

Gniewkowo — godz. 10 przed poł. zjazd prezesów i działaczy Str. Pracy; **godz. 12** w poł. zgromadzenie publiczne w sali Parku Miejskiego.

SPORT

Po sukcesie polskich jeźdźców w Insterburgu

Królewiec. Prasa wschodnio-pruska poświęca wiele miejsca ekipie polskiej, która startowała w międzynarodowych konkursach hippicznych w Insterburgu. Szczególnie podnoszono piękne zwycięstwo Polaków w rozgrywce o puchar narodów. Jeźdźcy polscy swą piękną postawą i jazdą zdobyli sobie ogólne uznanie.

Ekipa polska na zawodach powyższych zdobyła dwa pierwsze miejsca, trzy drugie i szereg dalszych nagród. Kierownictwo ekipy spoczywało w doświadczonych rękach rtm. Szoslanda.

Insterburg. W poniedziałek w Insterburgu rozegrany został międzynarodowy konkurs hippiczny o nagrodę „Ben Hur" dla koni, które nie wygrały w bieżących zawodach w Insterburgu 300 mk.

Startowało 58 koni, konkurs rozegrany był na szybkość. Pierwsze miejsce podzielili: por. Zalewski na klaczy „Wizja" i Niemiec Witt na koniu „Herzog". Oba konie przybyły parcours bez błędu w jednakowym czasie 1:40,2 min.

Zdobywcy pucharu Hitlera.

W Wystruciu (Insterburg) odbyły się międzynarodowe zawody hipiczne. Głównymi rywalami byli Niemcy, Polacy i Włosi. Jako zwycięzcy wyszli z wyścigów Polacy, którzy zdobyli nagrodę, ufundowaną przez kanclerza Hitlera. Od lewej rtm. Szosland, rtm. Komorowski, rtm. Rylke, por. Pohorecki oraz por. Bildwin.

REPREZENTANCI POLSKI NA MECZ Z WĘGRAMI.

W dn. 17 i 18 bm. w Budapeszcie rozegrany zostanie po raz siódmy międzypaństwowy mecz lekkoatletyczny Polska — Węgry. W 6-ciu dotychczas rozegranych spotkaniach obu państw zwyciężyli Węgrzy.

Na zawody powyższe zarząd PZLA wyznaczył następujący skład naszej reprezentacji:

100 m: Danowski, Zasłona. **200 m:** Dunecki, Zasłona. **400 m:** Gąssowski, Mittelstaedt. **800 m:** Gąssowski, Staniszewski. **1500 m:** Staniszewski, Noji. **5000 m:** Noji, Kusociński lub Soldan. **110 m przez płotki:** Haspel, Schmidt. **400 m przez płotki:** Maszewski, Drozdowski. **Sztafeta 100×200×400×800 m:** Zasłona, Dunecki, Drozdowski, Gąssowski. **W dal:** Marian i Karol Hofmanowie. **Wzwyż:** Kalinowski, Karol Hofman. **Tyczka:** Sznajder, Morończyk. **Kula:** Gierutto, Praski. **Dysk:** Fiedoruk, Gierutto. **Oszczep:** Gierutto, Franciszek Mikrut. **W rzucie młoetm,** o ile Węgrzy konkurencję tę zaakceptują, walczyć będą Węglarczyk i Kordas.

PIŁKARZOM NIE WOLNO UDZIELAĆ WYWIADÓW.

Ostatnio w prasie ukazują się często wywiady, w których poszczególni piłkarze wyłuszczają swoje osobiste poglądy na rozegrane zawody. Zarząd Ligi uważając, że poglądy te są często niezgodne z faktycznym stanem i wnoszą pierwiastki podburzające i szkodliwe dla przeciwnika, prosi o zwrócenie uwagi zawodnikom, że podobne własne enuncjacje w prasie uważa za nieodpowiednie.

Wydział gier i dyscypliny Ligi zwraca się z apelem do piłkarzy o nieudzielanie wywiadów prasowych. Wydział uprzedza, że w wypadku niezastosowania się do tego zarządzenia, będzie wyciągał z tego odpowiednie wnioski i karał winnych.

DZIEŃ POM. OZPN — 11 WRZEŚNIA 1938 ROKU.

W nadchodzącą niedzielę urządza doroczny swój „dzień" Pomorski Okręgowy Związek Piłki Nożnej. W Bydgoszczy rozegrane zostaną na Stadionie im. Marszałka Piłsudskiego zawody pomiędzy reprezentacjami bydgoskich A i B klas.

Składy drużyn przedstawiają się jak następuje:

Klasa A: Nitschke (Cisz.), rez. Dembicki (Pol.); Walczak (Pol.) i Kubalczak (Cisz.); Majchrzak (Pol.), Stock i Młyński (Cisz.); Grenda, Radzieja I, Pikies, Radzieja II i Preja (wszyscy z Cisz.).

Klasa B: Sobieralski (Sok. I), rez. Dolata (Świt); Michniewski (Świt) i Brzeziński (Sok. I); Czochański (Gwiazda), Łassa (Amator) i Dąbrowski (Brda); Jankowiak i Jaśkowiak (Świt), Szkopowski (Cisz.), Ziółkowski (Brda) i Michniewski (Świt); rez. Trzciński i Latos (Sok. V), Dobosz (Sok. I) i Geburczyk (Świt).

KTO ZWYCIĘŻY?

W najbliższą niedzielę o godz. 11 na Stadionie im. Marsz. Piłsudskiego rozegrane zostanie ciekawe spotkanie lekkoatletyczne Grudziądz — Bydgoszcz o nagrodę wędrowną prezydenta miasta Bydgoszczy. W zawodach wezmą udział wszystkie najlepsze lekkoatletki i najlepsi lekkoatleci obu miast. Zawodniczki: Gawrońska, Felska — Grudziądz, oraz Romanowska — Bydgoszcz, które przebywają na obozie treningowym przed mistrzostwami Europy, przyjadą do Bydgoszczy, by bronić barw swych miast. W punktacji ogólnej w dotychczasowych spotkaniach dwukrotnie zwyciężył Grudziądz, a raz szalę zwycięstwa przechyliła na swą stronę Bydgoszcz. Która z reprezentacji zwycięży tym razem trudno przewidzieć. Tym ciekawiej zapowiadają się wszystkie konkurencje. Ceny wstępu minimalne: trybuna 50 gr, wejście na boisko 25 gr.

O TYTUŁ MISTRZA EUROPY W WADZE PIÓRKOWEJ.

Leodium. W Leodium odbył się mecz bokserski zawodowców o tytuł mistrza Europy w wadze piórkowej. Zwyciężył Belg Dolhem, bijąc przez techniczny k. o. Szwajcara Dubois w 11 rundzie.

MISTRZOSTWA MIASTA W GRACH SPORTOWYCH.

Dziś, w czwartek upływa ostateczny termin zgłoszeń do mistrzostw miasta w grach sportowych, które rozegrane zostaną dla pań w siatkówce, a dla panów w siatkówce, koszykówce i szczypiorniaku. Losowanie rozgrywek dziś o godz. 19 w Miejskim Ośrodku W. F., Nowy Rynek 4.

na Fali Radiowej

Piątek, 9 września.

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI.

6,15: Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze". **6,20:** Muzyka (płyty). **6,45:** Gimnastyka. **7,00:** Dziennik poranny. **7,15:** Muzyka poranna w wyk. orkiestry rozgłośni lwowskiej pod dyr. Tadeusza Seredyńskiego. **8,00:** Audycja dla szkół. **11,00:** Audycja dla szkół: Władysław Reymont" - aud. w opr. Alicji Kadlerówny. **11,30:** Henryk Wieniawski (płyty).. **11,57:** Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. **12,03:** Audycja południowa. **15,15:** Step Pantalichy i Zazdrości - pogadanka dr. Władysława Filara dla dzieci starszych (ze Lwowa). **15,30:** Reportaż z zradiofonizowanego szpitala w Poznaniu (z Poznania). **15,50:** Wiadomości gospodarcze. **16,05:** Potpourri z operetek Pawła Abrahama w wyk. orkiestry rozgłośni wileńskiej pod dyr. Wł. Szczepańskiego (z Wilna). **16,45:** Małopolska Wschodnia z okna wagonu - pogadanka - wygłosi Maria Dąbrowska. **17,00:** Muzyka taneczna i rozrywkowa w wyk. kapeli ludowej Feliksa Dzierżanowskiego. **18,00:** Przyroda i technika - pogadanka - wygł. dr Konstanty Jodko-Narkiewicz. **18,10:** Z fortepianowej twórczości Schuberta (płyty). **18,45:** Kronika literacka w oprac. Jana Nepomucena Millera. **19,00:** Recital śpiewaczy Włodzimierza Derwiesa. **19,20:** Pogadanka aktualna. **19,30:** „Ploteczki" I cz. koncertu rozrywkowego. Transmisja z terenu dorocznej wystawy radiowej. **20,45:** Dziennik wieczorny. **20,55:** Pogadanka aktualna. **21,00:** Audycja dla wsi: Skrzynka rolnicza - inż. Wacław Tarkowski. **21,10:** Druga część koncertu rozrywkowego z wystawy radiowej. **21,50:** Wiadomości sportowe. **22,00:** Koncert symfoniczny w wykonaniu orkiestry PR pod dyr. Grzegorza Fitelberga. **22,55:** Przegląd prasy. **23,00:** Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, komunikat meteorologiczny i pogadanka aktualna w języku angielskim.

ROZGŁOŚNIA POMORSKA.

8,10: Muzyka rozrywkowa (płyty). **8,55:** Wiadomości z Pomorza. **11,30:** Henryk Wieniawski (płyty). **13,00:** Dla każdego coś ładnego (płyty). **17,00:** Dokąd jechać w święto? **17,05:** Dancing po południu - wiązanka melodii tanecznych z płyt. **17,50:** Wiadomości sportowe z Pomorza. **17,55:** Program na jutro. **18,10:** Ci, którzy odeszli: Caruso, Szalapin. **21,00:** Rozmowę ze słuchaczami przeprowadzi dyr Bohdan Pawłowicz. **22,00:** Koncert symfoniczny (z Warszawy).

ROZGŁOŚNIA POZNAŃSKA.

8,00: Nasz koncert poranny (płyty). **8,55:** Pogawędka dla kobiet. **11,30:** Z muzyki hiszpańskiej (płyty). **14,00:** Chwila muzyki Benackiego (płyty). **14,15:** Przegląd giełdowy. **14,25:** Piosenki i wierszyki dla dzieci (płyty). **14,45:** Program na jutro. **14,50:** Wesoła muzyka dla dzieci (płyty). **15,10:** Wiadomości bieżące. **17,00:** Pieśni polskie w wykonaniu chóru szkolnego gimnazjum im. Marii Magdaleny pod dyr. 17-letniego sopranisty Pozn. Chóru Katedralnego Tadeusza Kulczyńskiego. **17,30:** Nasze wycieczki - Zbigniew Duralski. **17,35:** Z różnych stron (płyty). **20,00:** Skrzynka rolnicza - inż. Dominik Starzeński. **22,00:** Wiadomości sportowe lokalne. **22,05:** Muzyka taneczna (płyty).

ZAGRANICA.

Bruksela flam. 19,00: Muzyka jazzowa. **Droitwich. 19,45:** Muzyka taneczna. **Hilversum II. 19,55:** Koncert uroczysty z okazji święta narodowego. **Kopenhaga 20,10:** Skandynawski festival muzyczny. **Paris PTT. 20,30:** Koncert symfoniczny. **Rzym. 21,00:** Koncert symfoniczny. **Tuluza. 21,30:** Refreny taneczne. **Deutschlandsender. 22,20:** Muzyka kameralna (zdjęcie). **Budapeszt 22,05:** Muzyka cygańska. **Wrocław. 22,30:** Koncert rozrywkowy. **Radio Paris 3,00:** Koncert nocny. **Królewiec. 24,00:** Koncert radioorkiestry i orkiestry tanecznej.

Kronika Towarzystw

Czwartek, dnia 8 września

godz. 19. **Sokół IX Jachcice, gniazdo żeńskie.** Zebranie plenarne w lokalu p. Orczykowskiego, ul. Saperów 75.

godz. 20. **Zrzeszenie Absolw. Szkół Zaw.-Kup.** Zebranie powakacyjne w auli gimnazjum kupieckiego.

godz. 20. **Zw. Rezerwistów koło 6 Jachcice.** Zebranie nadzwyczajne w lokalu p. Orczykowskiego, ul Saperów 75.

godz. 20. **Koło Absolwentów Publ. Szkoły Dokszt. Zaw. nr 1.** Zebranie oraz pożegnanie dotychczasowego opiekuna w szkole ul. Konarskiego 2, I piętro.

godz. 20. **Zw. Zaw. Prac. Umysł. w Handlu i Przemyśle.** Zebranie zarządu w sekretariacie. Zebranie plenarne za tydzień.

godz. 20. **Zw. Mł. Drogerzystów.** Plenarne zebranie z referatem p. Orłowskiego Pod Lwem. Uprasza się o liczny udział.

godz. 20. **Centralny Zw. Zaw. Ogrodników.** Zebranie miesięczne w lokalu p. Mellerowej, Plac Piastowski. Sprawy ważne.

Piątek, dnia 9 września

godz. 16,30. **Kat. Koło Pań, sekcja młodych i KSK Jedność.** Wspólna modlitwa wynagradzająca z racji wszechświatowego zjazdu wolnomyślicieli w Londynie.

Sprawy sokole

Gniazdo żeńskie. Dziś w czwartek ćwiczenia młodzieży o godz. 6, drużyny o godz. 7 w Sokolni.

Telegramy

Posuwają się naprzód.

Burgos, 8. 9. (PAT.) Wojska powstańcze posuwają się naprzód **na wszystkich liniach frontu nad Ebro, biorąc do niewoli wielu jeńców,** których wysyła się do obozów koncentracyjnych. Kilkuset z nich to zupełnie młodzi ludzie, przed dwoma dniami zaledwie włączeni do szeregów.

Rumunia nie zgadza się na przelot.

Bukareszt, 8. 9. (PAT.) W prasie zagranicznej pojawiła się wiadomość, jakoby między rządami rumuńskim i sowieckim zawarty został układ, w którym Rumunia miała zgodzić się na przelot samolotów sowieckich nad swym terytorium i przewóz materiału wojennego. Oficjalna rumuńska agencja „Rador" **kategorycznie zaprzecza tej wiadomości, stwierdzając, iż jest on fałszywa.**

Rezolucja Słowaków amerykańskich.

Bratisława, 8. 9. (PAT.) Pisząc o nastrojach, panujących obecnie wśród Słowaków w Ameryce, „Slevak" podkreśla entuzjastyczne przyjęcie, jakie w najważniejszych ośrodkach emigracji słowackiej zgotowano prezesowi delegacji ligi słowackiej dr. Hletko po jego powrocie z Europy. M. in. pismo podaje treść rezolucji, powziętej na wielkim kongresie słowackim w Cleveland. Rezolucja ta stwierdza: **Nigdy nie byliśmy i nigdy nie będziemy narodem czechosłowackim. Dobrowolnie nie będziemy narodem ujarzmionym, a w szczególności nie będziemy niewolnikami Czechów.**

3 pilotów zginęło.

Rzym, 8. 9. (PAT). W Icenzie w czasie ćwiczebnego lotu grupowego **zderzyły się w powietrzu 2 samoloty.** Jeden z nich zdołał wylądować, ulegając niewielkiemu uszkodzeniu, natomiast drugi runął na ziemię i rozbił się doszczętnie, a **trzech pilotów wojskowych poniosło śmierć.**

Każdej chwili gotowi na wezwanie.

Wrocław, 8. 9. (PAA). **W dwóch dużych zakładach przemysłu zbrojeniowego we Wrocławiu wszyscy robotnicy otrzymali zawiadomienie, aby po pracy, wydalając się z domów, zostawiali wiadomość, gdzie będą przebywać. Zarządzenie to ma na celu możność każdorazowego, natychmiastowego wezwania robotników.**

Aresztowanie dwudziestu robotników w niemieckiej fabryce chemicznej.

Mainz, 8. 9. (PAA). Jak donoszą z Mainz, Gestapo dokonało aresztowania w fabryce „I. G. Farbenindustrie" dwudziestu robotników oskarżonych o działalność przeciwko państwu(!!!). Robotnicy ci urządzali nielegalne zebrania. Niezwykle szybko odbyła się rozprawa sądowa. Większość otrzymała po 3 lata więzienia, kilku zostało uwolnionych.

Wybuch kotła.

Łódź. Wczoraj o godz. 18 w fabryce włókienniczej Sp. Akc. Rosenblatt nastąpił wybuch kotła o pojemności ponad 100 metrów sześciennych. Wskutek wybuchu jeden robotnik został zabity. Przybyła na miejsce wypadku komisja bada przyczyny wybuchu.

50-lecie kapłaństwa JE. ks. biskupa A. Piotra Szelążka.

Łuck. (KAP). W dniach 10 i 11 bm. Arcypasterz diecezji łuckiej JE. ks. biskup dr Adolf Piotr Szelążek obchodzi 50-lecie swego kapłaństwa. Na uroczystości te przybywają do Łucka JE. ks. kardynał August Hlond, Prymas Polski, JE. ks. arcybiskup Filip Cortesi, nuncjusz Apostolski i JE. ks. biskup Czesław Kaczmarek, ordynariusz kielecki.

Z okazji złotych godów kapłańskich JE. ks. biskupa Adolfa Szelążka, ordynariusza łuckiego, P. Prezydent R. P. odznaczył dostojnego jubilata wielką wstęgą orderu „Polonia Restituta". Insygnia orderu wręczy ks. biskupowi w dzień jubileuszu dnia 10 bm. wojewoda wołyński, p. Aleksander Hauke-Nowak.

Sensacja w sferach handlowych stolicy.

Afera oszukańcza przemysłowca żydowskiego.

Warszawa, 8. 9. (Tel. wł.) Aresztowanie przemysłowca żyda Jakuba(!) Krajkemana w związku z jego wielkimi nadużyciami w firmie angielskiej w Warszawie wzbudziła sensację w sferach handlowych i przemysłowych stolicy. Krajkeman został aresztowany na podstawie doniesienia firmy „The Forestal Comp.", która oskarża go o nadużycia na jej niekorzyść, sięgające milionowych sum.

Aresztowany obracał olbrzymimi sumami, dostarczając przetwory do garbowania skór. Co pewien czas nadsyłał do Londynu firmie wykazy, które były sfałszowane. Gdy bowiem dyrekcja zwróciła się do pewnej łódzkiej garbarni z żądaniem wpłacenia znacznych zaległości okazało się, że garbarnia już dawno wpłaciła należną sumę. Krajkeman prowadził szeroki tryb życia w Warszawie. Synów kształcił w Anglii. Każdy miał własny samochód. Ponadto K. miał domy w Warszawie i wille w Juracie. Dziś przebywa w więzieniu. (r.)

Tancerki uciekają od życia.

Poznań, 8. 9. (hb) Donosiliśmy zaledwie przed tygodniem o zamachu samobójczym tancerki poznańskiego Palais de Danse Kazimiery Suchodolskiej, która rzuciła się z czwartego piętra i tylko cudem uszła śmierci, odnosząc jednak ciężkie obrażenia. Wczoraj natomiast targnęła się na swe młode życie fortancerka z kabaretu „Indra" przy ul. Rzeczypospolitej 23-letnia Franciszka Kwiatkowska. Kwiatkowska zażyła silną dawkę trucizny w mieszkaniu swym przy ul. Ogrodowej w Poznaniu. W stanie groźnym przewiozło ją pogotowie do szpitala miejskiego, gdzie mimo wypompowania żołądka dotąd nie odzyskała przytomności.

Ułaskawienie mordercy.

Poznań, 8. 9. W więzieniu poznańskim od dłuższego już czasu czekał na załatwienie prośby o ułaskawienie, wysłanej do Prezydenta Rzplitej, morderca z Pomorza Stanisław Brylski. W sierpniu ubr. Brylski zamordował w Książkach w pow. wąbrzeskim Roberta Szyllera, z którym miał zamiar udać się na roboty sezonowe do Niemiec. W drodze Brylski zadał swemu towarzyszowi kilka uderzeń pałką obszytą w skórę, a następnie nożem kieszonkowym odciął mu głowę. Zbrodnię odkryto w kilka dni, a pomogło w tym właśnie znalezione u mordercy ubranie ofiary.

Sąd okręg. w Toruniu skazał mordercę na karę śmierci wyrokiem z dnia 5 listopada 1937 r., a wyrok ten zatwierdził sąd apelacyjny w Poznaniu w dniu 8 lutego br., a następnie sąd najwyższy. Skazany przez wszystkie instancje na śmierć, morderca zwrócił się do Prezydenta Rzplitej o ułaskawienie. Prośba ta została ostatnio przedłożona Panu Prezydentowi i ten z prawa łaski skorzystał, a tym samym karę śmierci zamieniono na dożywotnie więzienie.

—«:»—

Rodzina kolejarza zatruła się mięsem. Po spożyciu mięsa zatruła się rodzina kolejarza Romana Adamca w Katowicach. Prócz Adamca zatruło się czworo jego dzieci. O wypadku zawiadomiono prokuratora.

Napad zamaskowanych bandytów.

Poznań, 8. 9. Ub. nocy krótko po godz. 2 w klatce schodowej przy ul. Śniadeckich 20 dwóch osobników napadło p. Stanisławę Jasińską, właścicielkę kiosku przy ul. Dworcowej. Powracającą do domu p. Jasińską sterroryzował jeden napastnik bronią, prawdopodobnie straszakiem, a drugi zamaskowany bandyta zrabował torebkę z dokumentami i zawartością około 200 zł. Jeden z napastników znany jest p. Jasińskiej z widzenia. W wyniku dochodzeń zatrzymano jednego z podejrzanych osobników.

Świętokradztwo w Tukach.

Zbeszcześcili cudowny obraz Matki Boskiej.

Śrem, 8. 9. Onegdajszej nocy dokonano świętokradztwa w kościele parafialnym w Tukach, w powiecie śremskim. Świętokradcy wtargnęli do świątyni oknem, do którego przystawili drabinę. Złodzieje rozbili dwie skarbonki, z których zrabowali niewielkie kwoty.

Następnie wycięli płócienny obraz, tworzący zasłonę dla wsławionej cudami postaci Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Złodzieje zdjęli korony z głowy Matki Boskiej i Dzieciątka Jezus i zabrali wota. Między innymi łupem świętokradców padło 20 wot srebrnych w postaci serc, 20 sznurów korali, korony oraz srebrne jabłko i berło. Na wewnętrznej stronie korony był napis: „Koronę i sceptrum ufundował Matyasz Owczarz ze Skórzewa z żoną Agnieszką w 1686".

Za świętokradcami, którzy sprofanowali świątynię, doznającą szczególnej czci u szerokich rzesz wiernych pielgrzymujących tam dorocznie we wrześniu na Matkę Boską Siewną, władze prowadzą energiczny pościg.

—«:»—

Wyratował 27 tonących. Marian Budziszewski, woźny sądu okręgowego w Łomży, wyratował ostatnio dwóch tonących w Narwii. P. Budziszewski posiada zaświadczenia łomżyńskiego magistratu i innych instytucji o wyratowaniu dotychczas 27 tonących.

Wesoła zabawa taneczna w Resursie.

Miłośników tańca i wesołej zabawy czeka w sobotę, 10 bm. miły wieczorek taneczny w salach Resursy Kupieckiej, urządzony przez Klub Sportowy „Świt" przy Klubie Polskim. Każdy zabawi się przy dźwiękach dobrej muzyki tanecznej. A więc w sobotę na wesołą „końcówkę" tygodnia na zabawę do Resursy! (16883

Okradł małego chłopca na ulicy.

Bezczelnej kradzieży na ulicy dopuścił się jakiś nieznany na razie osobnik. Zatrzymał on 9-letniego synka p. Katarzyny Klebeckiej (Pomorska 21) i zapytał go, czy ma przy sobie pieniądze. Chłopczyk pokazał osobnikowi portmonetkę, a rzezimieszek wyjął z niej znajdujące się tam 9 zł i natychmiast się ulotnił. Ostrzegamy przed tym osobnikiem, który prawdopodobnie będzie zatrzymywał inne dzieci celem zabranie im pieniędzy.

Złodzieje koniom obcinają ogony.

Prawdziwą plagą gospodarzy w powiecie bydgoskim i chełmińskim jest pewna banda złodziei, specjalnością których jest obcinanie koniom ogonów, celem zdobycia cennego włosia końskiego. W jednym tylko majątku złodzieje obcięli 50 koniom ogony.

Inną plagą na wsi są obecnie mnożące się zastraszająco kradzieże kur i gęsi. Złodzieje nie zadowalają się małą ilością, lecz od razu kradną po kilkadziesiąt sztuk.

Seria nieszczęśliwych wypadków przy pracy.

We wczorajszy wtorek kilkakrotnie wzywano karetkę pogotowia ratunkowego. Wydarzyło się bowiem szereg nieszczęśliwych wypadków. I tak nieszczęśliwemu wypadkowi uległ podczas pracy 43-letni robotnik Franciszek Jędruszewski (Graniczna 15) z firmy Hartwig, któremu zmiażdżony został palec lewej ręki. Po udzieleniu pierwszej pomocy w szpitalu, odstawiono go do domu.

Przy młóceniu zboża dostała się lewą ręką w tryby maszyny 16-letnia Jadwiga Szulcówna (Toruńska 304), zatrudniona na majątku Czersk Polski. Dziewczynie ucięty został palec lewej ręki tak, że musiano ją przewieźć do szpitala św. Floriana.

W fabryce „Kabel Polski" spadło żelazo wagi 25 kg na nogę robotnicy Piotrowskiej (Nowodworska 38), skutkiem czego noga została zmiażdżona. Nieszczęśliwą przewieziono karetką pogotowia do lecznicy miejskiej.

Poparzeniu twarzy uległ w warsztatach kolejowych Leon Rybka (Bocianowo 14). Przewieziono go do lecznicy miejskiej.

811 milionów złotych w PKO.

W miesiącu sierpniu wkłady, jak również liczba oszczędzających w PKO, wykazują dalszy wzrost.

Stan wkładów oszczędnościowych w okresie sprawozdawczym **zwiększył się o 8 milionów zł** i wynosił na koniec sierpnia br. **811 milionów złotych.**

W tym samym czasie PKO wydała **52.561 nowych książeczek oszczędnościowych.** Liczba czynnych książeczek oszczędnościowych w PKO wynosiła na dzień 31 sierpnia ogółem 3.298.512.

—«:»—

— **Miły gość.** Odwiedził naszą redakcję, tutejszą Sokolnię oraz polskie organizacje kupieckie p. Tomasz Zygmunt Magrowicz, kupiec z Paryża, założyciel Domu Polskiego w Lens, zasłużony działacz wśród Polonii francuskiej. P. Magrowicz ma zamiar osiąść na stałe w Bydgoszczy i założyć tutaj hurtownię owoców południowych.

Za udział, liczne wieńce i serdeczne współczucie w dzień pogrzebu mego najdroższego męża i kochanego ojca

Ś. p. Jakuba Kruka

składam Cechowi i Spółdzielni Malarzy, Krewnym i Znajomym serdeczne

Bóg zapłać

w ciężkim smutku pogrążona

Żona z dziećmi.

Bydgoszcz, w wrześniu 1938 r. 9811

NAUKA

Kursy Kreśleń Technicznych inż. H. Gajewskiego, prywatne, roczne, korespondencyjne. Warszawa, Plac Trzech Krzyży 8. Wydziały: maszynowy, budowlany, mierniczo-drogowy. Opłata 15 zł miesięcznie. — Programy wysyłamy bezpłatnie. (15529

Księgowy — Bilansista władający również językiem niemieckim i piszący biegle na maszynie, dla nowootworzonej Spółki Rolniczo — Handlowej potrzebny jest od zaraz. Zgłoszenia z podaniem referencji skierować należy do skrytki pocztowej nr 15 w Grudziądzu. (16874

Pokojowa
z zajmowaniem się dziećmi, potrzebna 15. 9. do małego miasta. Warunek zdrowa, uczciwa. Oferty Dziennik Bydgoski pod „16869". 16869

Pomocnik
młodszy dzielny potrzebny zaraz. Oferty z fotografią Bolesław Kiedrowski, skład kolonialny, Kościerzyna (Pom). (16863

Stolarz
na budowle potrzebny. Stroma 27. 16839

Służąca
samodzielna z gotowaniem od zaraz. Zgłaszać: Dworcowa 9, skład elektrotechniczny. (9807

Kucharka
restauracyjna, dobra siła potrzebna od 15. Zgłoszenia Grudziądz, Restauracja „Pod Pocztą". 16870

Chłopiec (16855
do posyłek zaraz potrzebny. Gniewkowski, Rynek Marszałka Piłsudskiego 27.

WIECZORNY KURS HANDLOWY
DLA DOROSŁYCH
PRZY LICEUM HANDLOWYM KOEDUKACYJNYM IZBY PRZEMYSŁ.-HANDLOWEJ
W BYDGOSZCZY, ul. Król. Jadwigi 25. Telefon 34-47.

Jednoroczny wieczorny kurs z zakresu pełnego dwuletniego Liceum Handlowego dla dorosłych osób, zatrudnionych zawodowo w przedsiębiorstwach handlowych, przemysłowych i urzędach

rozpoczyna się 10 września i trwać będzie do 15 czerwca.

Nauka odbywać się będzie od godziny 18,10 do 21,20.

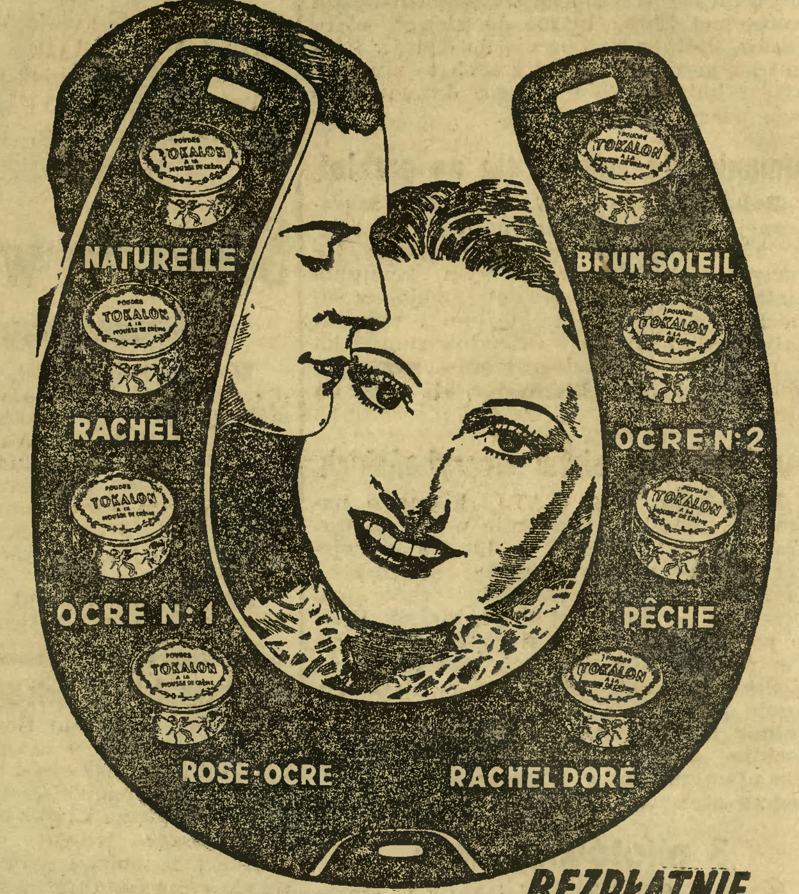
Przyjmowani być mogą kandydaci, którzy ukończyli 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej, 6 klas szkoły wydziałowej lub równoznacznej.

Bliższych informacji udziela i przyjmuje wpisy: (16861

Dyrekcja Liceum Handlowego codziennie od godz. 11—13.

UKOŃCZENIE KURSU UPOWAŻNIA DO ZDAWANIA MATURY LICEALNEJ.

JAKI ODCIEŃ PRZYNOSI PANI SZCZĘŚCIE ?

BEZPŁATNIE
Te nowe cudowne „odcienie skóry" do wypróbowania

NA DZIESIĘĆ KOBIET 9 STOSUJE NIEWŁAŚCIWY ODCIEŃ PUDRU

Niewłaściwy odcień pudru nadaje Pani brzydki, twardy wygląd „maquillage'u" i postarza Panią o lata całe. Jedyny sposób znalezienia odpowiedniego dla Pani koloru, to wypróbowanie na jednej stronie twarzy jednego koloru pudru, na drugiej zaś innego. Zrób dziś jeszcze tę próbę z nowymi, czarującymi odcieniami Pudru Tokalon. Otrzyma je Pani bezpłatnie. Te nowe „odcienie skóry" spreparowane są za pomocą nowej maszyny — „chromoskopu". Niczem magiczne oko selekcjonuje ona kolory z niezawodną dokładnością. Precz z nienaturalną, przeładowaną pudrem cerą! Puder, ten tak cudownie zespala się ze skórą, że wydaje się jakby jej częścią składową.

Puder Tokalon, spreparowany według oryginalnego francuskiego przepisu znakomitego paryskiego pudru Tokalon, jest zmieszany patentowanym sposobem z „Pianką Kremową". Powoduje to nie tylko, że puder trzyma się w ciągu długich godzin, lecz zapobiega również wchłanianiu przezeń naturalnego tłuszczu naszej skóry. Chroni skórę przed zbytnim wysuszeniem i szorstkością, zapobiega tworzeniu się zmarszczek. Wypróbuj znakomity Puder Tokalon na Piance Kremowej. Przekonasz się, jak niezwykle cera Twoja poprawi się w ciągu paru dni. O ile waha się Pani w wyborze najodpowiedniejszego dla Jej cery koloru pudru, chętnie prześlemy Pani bezpłatnie 6 próbnych saszetek różnych odcieni Pudru Tokalon. Otrzyma Pani również dwie tuby Odżywczego Kremu Tokalon (na dzień i na noc). Należy tylko załączyć zł. 0,50 w znaczkach na koszty przesyłki, opakowania i innych wydatków. Jeśli zaś zechce Pani nadesłać zł. 1.— otrzyma Pani ponadto, po za powyższymi preparatami, również trzy specjalne Pomadki do Ust „Amour" Tokalon (w różnych odcieniach) i dwa puszki z różem „Blask młodości" (w różnych kolorach) Adres: Ontax, oddział 10—R, Warszawa, Stępińska 9.

WAŻNE: Puder Tokalon jest do nabycia wszędzie w 2-ch rozmiarach, po cenie: zł. 1,40 i 2,50. Prosimy żądać nazwy TOKALON na każdym pudełku

16828

SPRZEDAŻE

Wieczne pióra
wielki wybór, niskie ceny
Rzanny
Plac Teatralny nar. Frankego. 16086

12139

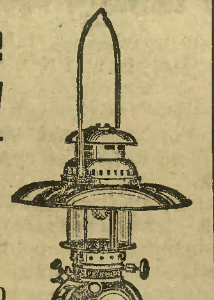

Po niskich cenach poleca
B. KACZMAREK
Podwale 12. Tel. 2371

Ondulacja trwała
po cenach zniżonych, pierwszorzędne wykonanie. Bydgoszcz, Zbożowy Rynek 6. (16775

Wózki
dziecięce największy wybór. Specialny magazyn wózków Wasielewski, Dworcowa 41. (16842

Latarnie i lampy naftowo-żarowe dają światło o sile 100--800 świec.

J. Musolff
T. z o. p. 16856
Bydgoszcz
ulica Gdańska 7.

Repertuar kin bydgoskich:

KRISTAL: „Królowa przedmieścia"; W rol. gł.: Helena Grossówna, A. Żabczyński, St. Sielański i R. Gierasieński. Nadprogram: Najnowszy tygodnik Pata.

Lido: „Córka znachora", premiera. W rol. główn. Paula Wessely, Attilla Hörbiger, Jane Tilden i Peter Petersen. Nadprogram.

MARYSIEŃKA: „Powrót Arsena Lupina". W rol. gł. Virginia Bruce, Melvyn Douglas, Warren William. Nadprogram: Kronika Tygod. PAT'a.

APOLLO: Dziś uroczyste otwarcie! „Meksykańskie noce" z Dorothy Lamour. dodatek kolor. p. t.: „Mały baranek" i nowy tygodnik.

KAPITOL ul. Marcinkowskiego 4: Dziś dwa polskie filmy: „Pani Minister tańczy" i „Rapsodia Bałtyku".

BAŁTYK: „Mali bohaterowie" i „Mściwy jeździec".

Meble
solidne kupisz najtaniej tylko w
składzie fabrycznym T. Kasprowicz, ul. Długa 34. 9227

Rowery
jakościowe po zniżonych cenach. Wasielewski, Dworcowa 41. 16841

SPRZEDAŻE

300 morgowe
gospodarstwo sprzedam lub zamienię na dom czynszowy. Wawrzyniak, Pańska 5. (16831)

Rower
damski i męski sprzedam Kujawska 5. 16637

Kolonialkę
dobrze zaprowadzoną sprzedam. Wiadomość filia. 9794

Stolarskie (9796
kleszcze żelazne sprzedam. Sienkiewicza 43—3.

Skład papieru
księgarnię sprzedam, sezon, powodu wyjazdu, centrum miasta, mieszkanie trzy pokojowe, kapitał 4.500. Oferty filia „Zapewniony byt". (9789)

Lampy
meble w dobrym stanie. Chocimska 3—6. (9799

Pies
tresowany wilk, owczarek, po ociemniałym do sprzedania u p. Budy Nakielska. Związek Ociemniałych Żołnierzy. 9785

Agawa
duży okaz, salonik jak nowy. Szubińska 67. (16830

Pies
wilk ostry na sprzedaż. Ruska 70. 16852

Wapno (16771
lasowane większą ilość tanio sprzedam. Chmurna 72.

Singera
maszyna gabinetowa, okazyjnie. Jezuicka 8—1. 16783

Ford (16873
limuzyna 4-drzwiowa, pierwszorzędny stan, korzystnie sprzedam. Hotel Karolewicz, Grudziądz.

Rower
damski, męski, korzystnie. Sniadeckich 41/5. 16846

Sypialnia
dębowa kompletna tanio. Sniadeckich 61/9. (9806

Dom
dwupiętrowy, dochód miesięczny 500, cena 45000 wpłaty 18000, reszta amortyzacja, sprzeda Rudek, Kaszubska 16. (9812

Jadalkę
rzeźbioną, sypialkę brzozową. Kościuszki 4-6. (9815

KUPNA

Maszynę (16822
do szycia w dobrym stanie kupię. Of. pod „Maszyna" do Dzien. Bydg.

Kupuję
jęczmień w większych ilościach. Browar R. Friese, Koronowo. (16715

Używaną (16837
wagę decymalną, wzorcowaną kupię. K. Muszyński, Mazowiecka 6—8.

Psa
wypchanego kupię. Pod „H. 860" Biuro Ogłoszeń, Dworcowa 54. (16835

Kupię
samochód 500 ccm mało używany. Zgłoszenia Savonneria Tczew. 16862

Kupię
heblarkę w dobrym stanie. Oferty Grudziądz, skrytka 17. 16872

POSADY WOLNE

Pannę
do dzieci starszą, zdrową która umie szyć, przyjmę od 1. 10. Of. z fotografią, świadectwami i podaniem wieku. S. Muszyński, Chełmża. 16798

Ekonoma
kuchmistrza na własny rachunek od 1. X. 38 poszukuje Klub polski, Bydgoszcz, Gdańska 50. (16608

Pomocnika
krawieckiego poszukuje Lenckowski, Mrocza, Rynek 19. 9750

Dojarz
kawaler do 20 krów od 15. 9. wzgl. później może się zgłosić. W. Wiesner Dworzyska, pow. świecki, Pomorze. (16799

Trio
akordion, śpiew, dobrze zgrane od zaraz wzgl. 15. 9. Zgł. z fotografią Kawiarnia Puczyńskiego, Chełmno. 16811

Uczciwa 9788
przychodnia służąca gotowaniem, świadectwami potrzebna. Podwale 10—4

Ucznia
syna uczciwych rodziców przyjmie mistrz krawiecki. Kowalczyk Sniadeckich 13. 16829

Panienek
do klejenia poszukujemy. Filia „Spokojne". 9787

Stolarzy 9786
poszukuję. Gdańska 144.

Służąca (16845
z gotowaniem, umiejąca wszelkie prace domowe potrzebna. Libelta 10—6.

Dziewczyna
gotowanie, praca domowych potrzebna zaraz. Kujawska 7, Bakon. (16851

POSADY POSZUKUJĄ

Elektromonter
27 lat, długoletnią praktyką, poszukuje posady. Dziennik Bydgoski Grudziądz „27". (16805

Biuralistka
z praktyką, zna wszelkie prace biurowe, poszukuje posady w **Gdyni.** Oferty „A. B. 16" Dziennik Bydg, Bydgoszcz. 16836

Panienka
młodsza umiejąca gotować szuka posady do jednej lub dwóch osób od 1. X. Pod „Młodsza" filia. (9793

Poszukuję (16868
dla mego brata lat 17, sumiennego, z ukończoną szkołą dokształcającą posady ucznia w składzie kolonialnym, żelaza, od 15. 9. br. lub później. Miejscowość obojętna. Oferty do Dzien. pod „Nr 16868".

DZIERŻAWY

Rzeźnictwo
przy Zbożowym Rynku 7 od zaraz wydzierżawię. M. Żbikowski. (16847

MIESZKANIA SZUKA

2—3
pokoje kuchnią zaraz poszukuje urzędnik państwowy. Oferty pod „Mieszkanie" filia. 9790

Poszukuję
3 pokojowe mieszkanie z łazienką w śródmieściu, rodzina składająca się z 3 osób. Zgłoszenia Dworcowa 49, lub tel. 2890. (16840

POKOJU POSZUKUJĄ

Pokój
umeblowany z osobnym wejściem, w śródmieściu. Oferty filia „J. P". 9798

Jeden
lub dwa ładnie umeblowane pokoje z używaniem kuchni przez obcokrajowca, mówiącego językiem niemieckim, zaraz poszukiwane. Zgłoszenia z ceną do P. Heins, Toruńska 155. 9792

POKOJE WOLNE

Ładnie (16493
umeblowany pokój, blisko dworca zaraz do wynajęcia. Warszawska 11, m. 6.

Elegancki 9797
utrzymanie. Petersona 12/2

Pokój 16626
z utrzymaniem lub bez. Solarska, Mazowiecka 18.

Umeblowany
15 zł. Teofila Magdzińskiego 6—4. 16848

MATRYMONJALNE

Wdowa
z braku znajomości, z większym majątkiem, pozna pana, wdowca lub kawalera do lat 50. Majątek pożądany do 15 tysięcy, rolnik nie wykluczony. Oferty do Dziennika pod „Do lat 50". 16832

Panna
wysoka, przystojna, posiadająca 5.000, szuka pana wysokiego, przystojnego na stanowisku. Oferty fotografią kierować Grudziądz I, poste-restante, dowód osobisty 11918. 16871

RÓŻNE

Telegram! (16843
Twoją przyszłość powie Ci słynne medium, Grafolog, Król. Jadwigi 13, m. 6.

Wyżeł
zaginął. Zgłosić za wynagrodzeniem Marsz. Focha 10 m. 7, tel. 2275. (16854

Obiady
smaczne, domowe. Ulica Sw. Floriana 3—8. 16737

Pracownia czapek
W. Świtalska, Niedźwiedzia 7—4. (13697

WYWIAD.

Debiutant: — Hallo towarzysze niedoli, jak się pan czuje?

Stary wyga: — Wszystko byłoby dobrze, tylko w niedzielę, to doprawdy można umrzeć z nudów.

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł, na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20 % zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych, 50 % drożej jak w zwykłem dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy. Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za wiadomości z Gdyni i wybrzeża odpowiedzialna: Zofia Zelska-Mrozowicka w Gdyni; za kronikę toruńską: Roman Kobierski w Toruniu; za wszystkie inne działy: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.